

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ,
ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Χριστός γεννᾶται, δοξάζατε,

Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντίσατε.

Αδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ
εὐλογημένα,

Μέ πολλήν χαράν ἡ Ἐκκλησία μας μᾶς καλεῖ νά δοξάσωμεν τόν Θεόν διά τήν ἐπί γῆς ἐξ ἀγάπης αὐτοπρόσωπον ἐν θεανθρωπίνῃ ὑποστάσει παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνός ἐκ τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Πρέπει μέ ἰδιαίτεράν προσοχήν νά ἐξετάσωμεν τήν ἀληθῆ καί ζωοποιόν σημασίαν τοῦ γεγονότος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Αὕτῃ ἀποκαλύπτει εἰς τήν ἀνθρωπότητα πρῶτον, ὅτι ὁ Θεός εἶναι προσωπικός καί ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς ὡς πρόσωπον, ὅπως πρόσωπα ἐπλασε καί ἡμᾶς τούς ἀνθρώπους, καί δευτέρον, ὅτι περιβάλλει ἡμᾶς διά τῆς ἀγάπης Του. Τά δύο αὐτά γεγονότα, τό πρόσωπον καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἐκφράζουν θεμελιώδεις ἀληθείας τῆς πίστεώς μας, τάς ὁποίας πολλάκις βεβαίως ἔχομεν ἀκούσει. Ἐν τούτοις, ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν εἰς τήν ζωήν μας δέν εἶναι ὅση πρέπει, διότι πολλοί ἐξ ἡμῶν δέν αἰσθανόμεθα τήν ἀδελφосύνην τοῦ Χριστοῦ μέ τό πρόσωπόν μας, οὔτε τήν ἀπέραντον ἀγάπην Αὐτοῦ πρός ἡμᾶς, καί ἀντιστοίχως δέν ἀνταποδίδομεν τήν ἀγάπην μας πρός τόν Χριστόν, ὥστε διά τῆς κοινωνίας τῆς ἀγάπης νά γίνωμεν κοινωνοί κατὰ χάριν καί τῶν ἄλλων ιδιοτήτων Αὐτοῦ.

Ἐάν δικαιολογοῦνται κάπως νά ἀγνοοῦν τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καί τό πρόσωπόν Του αὐτοί οἱ

Η Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μετά τήν ἐξοδό της ἀπό τούς σκληρούς διωγμούς τῆς Ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας ἐξησε τόν χρυσοῦν αἰῶνα της. Ἐνας ἀπό τούς σπουδαιότερους στυλοβάτες της ἦταν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Τό τελευταῖο τεῦχος τοῦ 2007 τό ἀφιερώνουμε σ' αὐτόν τόν Μεγάλο Πατέρα καί Διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας μας, γιατί ἐφέτος συμπληρώθηκαν 1.600 χρόνια ἀπό τήν εἰς Κύριον ἐκδημίαν του, τό 407 μ.Χ.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐργάσθηκε -ὅσο λίγοι- γιά τήν στερέωση τῶν χριστιανῶν στήν ὀρθόδοξη πίστη καί ζωή. Εἶναι ὁ καλύτερος ἐρμηνευτής τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὄλων τῶν ἐποχῶν. Εἶναι ὁ ἥρωικότερος πολέμιος τῆς διαφθορᾶς στήν κοινωνία καί στήν Ἐκκλησία.

Στό περιοδικό αὐτό ἀναλύονται διάφορες πτυχές τῆς προσωπικότητος καί τῆς δράσης τοῦ ἁγίου Πατέρα.

Τό τεῦχος συμπληρώνεται μέ ἕνα παιδαγωγικό θέμα, μέ δύο ἐόρτιους λόγους καί ἕνα ἀντιαιρετικό ἄρθρο.

Τέλος στό χῶρο τοῦ τοπικοῦ ἀγιολογίου θά βρεῖτε γιά τή ζωή τοῦ ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου.

ὁποιοί δέν ἐγνώρισαν τόν Χριστόν καί διά τοῦτο πελαγοδρομοῦν εἰς ἀναζήτησιν τῆς ἀπροσώπου ὀντότητος, τήν ὁποίαν ἐκλαμβάνουν ὡς Θεόν, οὐδόλως δικαιολογοῦμεθα ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι χριστιανοί νά ἀκολουθῶμεν τάς ἀδιεξόδους ἀναζητήσεις των. Αὐτοί οἱ ἐν πλάνῃ ἀδελφοί μας ἀντί νά ἀνα-

ζητούν τον Θεόν ως πρόσωπον και να πλησιάσουν Αυτόν διά του πλησιάσαντος ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀγωνίζονται ἀπεγνωσμένως να γίνουν διά τῶν ἰδικῶν των δυνάμεων θεοί, ὡς ὁ Ἀδάμ ἐνόμισεν ὅτι θά κατώρθωνεν ὑπακούων εἰς τό πονηρόν πνεῦμα. Ὁ ἀληθινός ὅμως προσωπικός Θεός, ὁ γνωριζόμενος μόνον διά τοῦ γεννηθέντος ἐν φάτνῃ ἐξ ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ, μᾶς ὑπεσχέθη τήν υἰοθεσίαν, τήν ἐπάνοδον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατρὸς, καί τήν διά τοῦ Χριστοῦ κατά χάριν θέωσιν. Μόνον διά τοῦ Χριστοῦ πραγματώνεται ἡ πανανθρωπίνη ἐπιθυμία πρὸς ὑπέρβασιν τῆς φθαρτότητος καί τῆς μονώσεως τῆς χωρὶς ἀγάπην ὑπάρξεως καί ἡ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνίας τῆς μεταξύ θείων καί ἀνθρωπίνων προσώπων ἀγάπης, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ εἰς τήν αἰωνιότητα καί τήν ἀφθαρσίαν.

Ἄς στρέψωμεν τά βλέμματα τῶν καρδιῶν μας πρὸς τόν ἀρτιγέννητον καί ἐν φάτνῃ κείμενον Ἰησοῦν Χριστόν καί ἀναλογιζόμενοι πόσον μᾶς ἀγαπᾷ, ἅς ἀγαπήσωμεν Αυτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, τῆς διανοίας καί τῆς ὑπάρξεώς μας. Μόνον διά τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θά γίνωμεν κοινωνοί καί τῆς θείας Αὐτοῦ φύσεως κατά χάριν, ὡς Αὐτός διά τῆς ἀγάπης ἐγένετο κοινωνός τῆς ἀνθρωπίνης ἡμῶν φύσεως. Ἀνθρωποκεντρικά προσπάθειαι, διαλογισμοί, ψυχεδελικά καταστάσεις καί ἐκστάσεις καί παρεμφερεῖς ἐξωχριστιανικά ἐμπειρία δέν ὀδηγοῦν εἰς συνάντησιν τοῦ ἀληθινοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' εἰς τό βαθύ καί παγερόν σκότος, εἰς τό ἔρεβος τῆς αἰωνίας ἀπώλειας, εἰς τήν αἴσθησιν τοῦ πλήρους καί ἀβυσσαλέου κενοῦ.

Διά τοῦτο, τέκνα ἀγαπητά ἐν Κυρίῳ, ἀγαπήσατε τόν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντα ἐξ ἀγάπης Ἰησοῦν Χριστόν καί γνωρίσατε τήν κοινωνίαν τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ, σὺν τῷ Πατρὶ καί τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, διότι τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ οὐδέν γλυκύτερον.

Μέγας κῆρυξ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ταυτίσας Θεόν καί ἀγάπην Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ εἰπὼν τόν κορυφαῖον λόγον «ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν». Καί μετ' αὐτόν ὁ εἰς τέλος ἀγαπήσας τόν Χριστόν Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ γράφας τόν θερμουργόν λόγον «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ;». Οὔτε θλίψις, οὔτε μάχαιρα, οὔτε θάνατος, οὔτε ἄλλη ἀγάπη δύναται να εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ἀγάπης μας πρὸς τόν Χριστόν. Εἰς ὑπόμνησιν δέ τῶν λόγων

καί τῶν ἐξ ἀγάπης ἔργων τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου καί ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δύο χιλιάδων ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἀνακηρύσσομεν τό ἐρχόμενον ἔτος 2008 ὡς ἔτος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Εὐχόμεθα πατρικῶς καί ὀλοκαρδίως ὅπως ὁ ἐν φάτνῃ γεννηθεὶς ἐξ ἀγάπης διά τήν ἡμῶν σωτηρίαν Ἰησοῦς Χριστός, διά πρεσβειῶν τῆς ἀπειράνδρου καί ἀειπαρθένου Μητρός Αὐτοῦ, τοῦ Ἁγίου προκατόχου ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τήν μνήμην τοῦ ὁποίου εἶναι ἀφιερωμένον τό ἀπερχόμενον ἔτος, καί τοῦ ἐπίσης Ἁγίου προκατόχου ἡμῶν Νήφωνος, ἀνιδρυτοῦ καί δευτέρου κτίτορος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρειῆς Πατριαρχικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τοῦ ὁποίου κατά τό προσεχές ἔτος ἐορτάζομεν τήν πεντακοσιοστήν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς κοιμήσεως, ὡς καί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Ἰωάννου καί Παύλου, κηρύκων κατ' ἐξοχὴν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καί πάντων τῶν Ἁγίων, καταστήσῃ φάτνην Αὐτοῦ τήν καρδίαν ἐκάστου ἐξ ἡμῶν καί ἀποκαλύψῃ εἰς ὅλους τό πρόσωπον τῆς ἀγάπης Του, καί ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τήν Χάριν καί τό πλούσιον Ἔλεος Αὐτοῦ.

Καλά Χριστούγεννα, εἰρηνικόν καί εὐλογημένον Δωδεκαήμερον, καρποφόρον πνευματικῶς καί ὑλικῶς τό νέον ἔτος.

Φανάριον, Χριστούγεννα βξ'

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Βαρθολομαῖος

διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης
πάντων ὑμῶν

 Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία ἔκδοσις
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 23274
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Υπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπέζης
461/296168-79

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513, Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Μητροπολίτης τῆς Ἁγιοτάτης Μητροπόλεως Ῥόδου,
πρὸς τὸν ἱερόν κληρὸν καὶ τὸν φιλόχριστον λαὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

«Ἡ Γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως»

Ἄδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Ἡ χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μᾶς ἀξίωσε, ὡς μέλη τιμια τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐορτάζουμε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ τὴν Ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Τὴν Ἑορτὴ τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως, «τὰ σωτήρια τοῦ κόσμου, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν κοινὴν ἐορτὴν πάσης τῆς κτίσεως» κατὰ τὴν πανηγυρικὴ ἔκφραση τοῦ οὐρανοφάντορος φωστῆρος τῆς Καισαρείας. «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». Ὁ ἀναρχος Λόγος τοῦ Πατρὸς τίκτεται ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Ὁ Κύριός μας γεννᾶται στό ταπεινὸ σπήλαιον τῆς γῆς τοῦ Ἰούδα καὶ ἀνακλίνεται ὡς βρέφος, «ὡς παιδίον νέον», στήν φάτνη τῶν ἀλόγων ζώων. Ὁ Θεὸς «λαμβάνει δούλου μορφήν», γίνεται τέλειος καὶ ἀληθινὸς ἄνθρωπος γιὰ νὰ ἀποκαταστήσει τὸ «ἀρχέτυπον κάλλος» τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ νὰ χαρίσει στὸν ἄνθρωπο τὴν θεία υἰοθεσία. Ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως «ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν».

Ἑορτάζοντας τὴν Ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, τὴν Ἑορτὴ τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας, ἔχθαμβοι μπροστὰ στό ἀκατανόητο γιὰ τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴ γεγονὸς καὶ ἀτενίζοντας τὸ παράδοξο μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως ὁμολογοῦμε τὸν συγκαταβάσαντα Λόγον ὡς «Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης» καὶ φάλλουμε τὸν ὕμνον: «Ἡ Γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως». Γιατί, τί ἦταν ἡ ἀνθρωπότητα πρὶν τὴν μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη ἐκείνη Βηθλεεμιτικὴ ἀγία νύκτα; Ὁ προφητικὸς λόγος, ὁ ὁποῖος συμπεκνώνει τὴν προσδοκία τῶν ἐθνῶν, τὴν χαρακτηρίζει ὡς «λαὸν καθήμενον ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου». Ὡς Λαὸς, δηλαδή, ποὺ διφοῦσε γιὰ ἀλήθεια, γιὰ ἀγάπη, γιὰ νόημα ζωῆς. Λαὸς ποὺ ἀνέμενε, προσδοκοῦσε Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖο σήμερα ὁμολογοῦμε ὡς «Ἀνατολὴ Ἀνατολῶν». Ἐκεῖνον ποὺ ὁ ἴδιος εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀγάπη, ἡ πηγὴ καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ζωῆς. Τὸν Σωτήρα Κύριο Ἰησοῦν Χριστό, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Εὐαγγελιστὴς τῆς Ἀγάπης διακηρύττει: «Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε».

Ἑορτάζοντας τὰ Χριστούγεννα στό δικὸ μας προσωπικὸ καὶ κοινωνικὸ σήμερα καλούμεθα νὰ ἐξέλθουμε ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς κοσμικῆς γιορτῆς καὶ νὰ ζήσουμε αὐτὸ τὸ μοναδικὸ γεγονός τῆς ἀνατολῆς τοῦ «φωτὸς τῆς γνώσεως». Εἶναι θλιβερὴ ἡ διαπίστωση τοῦ συγχρόνου ποικιλομόρφου σκότους. Ἀνήκουμε σὲ ἓνα κόσμον, ὁ ὁποῖος σπαράσσεται ἀπὸ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς, ὅπου τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο προβάλλεται, οἱ ἠθικὲς ἀρχὲς καταπατοῦνται. Σὲ ἓνα κόσμον,

ὅπου κυριαρχοῦν τὰ ἀμαρτωλὰ συμφέροντα καὶ πάθη, ποὺ περιφρονεῖται ἡ ἀνθρωπίνη ἀξιοπρέπεια καὶ ζωὴ, ποὺ εἶναι ἀνεκτὴ ἡ κοινωνικὴ ἀδικία καὶ ἐκμετάλλευση. Σὲ ἓνα κόσμον, ὅπου ἡ νοσταλγία τῆς ἀλήθειας, τῆς ἀγάπης, τοῦ νοήματος παραμένει ἐναργὴς καὶ δρῶσα. Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς «Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου». Τὸ φῶς, τὸ ὁποῖο ἐφώτισε τὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς μοναδικῆς ἐκείνης νύκτας τῶν Χριστουγέννων δὲν ἔλαμψε πρὸς στιγμὴν. Ἀνέτειλε καὶ ἄρχισε νὰ φωτίζει πρὶν δύο καὶ πλέον χιλιάδες χρόνια καὶ παραμένει ὡς τὸ φῶς τῆς ὄντως ζωῆς. Ὡς ἡ ὑπερβατικὴ καὶ καθολικὴ ἀποκάλυψη τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου. Τῆς ἀληθινῆς γνώσεως, ἡ ὁποία ὑπέρκειται τῶν προσωπικῶν διανοητικῶν ἱκανοτήτων καὶ συλλογισμῶν, τῆς ἐπιστημονικῆς αὐταρκειᾶς καὶ τῆς ἐξειδικευμένης ψευδωνύμου κοσμικῆς γνώσεως. Καὶ γι' αὐτὴ τὴν ἀληθινὴ γνώση δὲν ὑπάρχει κανένας ἄλλος δρόμος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν δρόμον ποὺ ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς Κύριος μᾶς ἀποκάλυψε λέγοντας: «Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

«Τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, πεφώτισται τὰ σύμπαντα». Ἡ ὕμνολογικὴ αὐτὴ διατύπωση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως ἀποτελεῖ τὴν ἀρχέγονη ἐμπειρία τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας. Αὐτὴ τὴν ἐμπειρία καλούμεθα σήμερα ἐορτάζοντας τὰ Χριστούγεννα τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ ἐβδόμου σωτηρίου ἔτους νὰ ἀποκτήσουμε ἐκκλησιάζοντας τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴν ζωὴ μας. Ἀνακαινίζοντας ἑαυτοὺς διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς πίστεως πρὸς τὸν σαρκωθέντα Κύριο καὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας τῶν θεουργικῶν ἀρετῶν. Τότε μόνο μπορούμε νὰ ἔχουμε τὴν βεβαιότητα ὅτι μπορούμε νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὴν χαρούμενη διακήρυξη τοῦ Ἀγγελικοῦ ὕμνου τῆς νύκτας τῶν Χριστουγέννων μὲ τὸν δικὸ μας εὐχαριστήριον ὕμνον: «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε· Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε· Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε».

Εὐχόμεσθε ἀληθινά, εἰρηνικὰ καὶ εὐλογημένα Χριστούγεννα.

Διάπυρος πρὸς Χριστὸν τεχθέντα εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

του πρεσβ. Καλλίστου Ἀναστασίου

Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ιεράρχης μέ ἀσυνήθιστες πνευματικές ικανότητες, μέ ἀκατάβλητο ψυχικό σθένος καί μέ πλούσια καί ἐμφανῆ πνευματικά χαρίσματα ἦταν ἐπόμενο νά διακριθεῖ ὡς ἐξέχουσα προσωπικότητα στή χορεία τῶν μεγάλων Πατέρων, πού κοσμοῦν τό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι, ἀναμφισβήτητα ὁ ἐνδοξότερος καί ὁ πολυγραφότερος ἀπό τούς ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς.

Ἐπειδή ὁ Χρυσόστομος ἀσχολήθηκε ὡς ἐπί τό πλεῖστον μέ τά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου καί ὄχι τόσο μέ τά δογματικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς του, τά ὅποια βεβαίως ἐγνώριζε καλά, καί ἐπειδή ὁ σκοπός τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς του ἦταν ἡ ἐξύψωση τῆς ἠθικῆς ζωῆς καί ἡ ἀνάδειξη τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῶν χριστιανῶν, γι' αὐτό ἐμφανίζεται στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μέ τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ ἀγωνιστῆ τῆς ἐμπρακτοῦς χριστιανικῆς ἠθικῆς ζωῆς καί τοῦ μάρτυρα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Ποτέ δέν διεχώρισε τό διδακτικό-θεωρητικό ἀπό τό πρακτικό ἔργο του. Πρός τοῦτο χρησιμοποίησε τόν ἄμβωνα καί ἀναδείχτηκε φάρος

τηλαυγῆς. Ἡ πνευματική ἀναγεννητική προσπάθειά του ἐπεκτάθηκε πρὸς ὅλα τά κοινωνικά στρώματα καί δέν ἄφησε κανένα σημεῖο καί καμιά πτυχή τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μέ τήν ὁποία νά μὴν καταπιάστηκε καί τήν ὁποία νά μὴν ἀντιμετώπισε.

Ἐπίσης ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁμολογεῖ καί ἀποδέχεται ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι πολύνυμος δεδομένου ὅτι ὁ κάθε χαρακτηρισμός του ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα καί ἐπιτυχημένα στίς ἀρετές πού τόν κοσμοῦσαν. Ἔτσι δέχεται ὅτι μπορούμε νά ὀνομάσουμε τόν Χρυσόστομον

α') Ἄγγελος, ἀφοῦ ἔζησε ἀληθινά μία ζωὴ ἰσαγγελον καί ἀσκητικὴν

β') Ἀπόστολος, ἀφοῦ μέ τήν ἀποστολική διδασκαλία του ἔφερε ὡς ἰσαπόστολος τὴν χριστιανικὴν πίστη σέ εἰδωλολατρικούς λαούς, τούς ὁποίους κυριολεκτικὰ ἐσαγήνευσε.

γ') Προφήτης, ἀφοῦ πολλές φορές προφήτευσε καί γιὰ διάφορα πράγματα.

δ') Μάρτυρας, ἀφοῦ μαρτύρια ὑπέστη ἀπὸ τὴν φθονερὴν ἐπίθεση ἐπισκόπων καί κατὰ τὴν πορεία τῆς ἐξορίας του ἀπὸ τούς συνοδοὺς στρατιῶτες.

ε') Ἐλεήμονας, ἀφοῦ γιὰ τὴν χαρακτηριστικὴν

Ὁ Αἰῶν.

Ὁ Χρυσόστομος

εὐσπλαγχνία του καί τό πλούσιο ἔλεός του στούς πτωχοὺς καί ἐνδεεῖς ὀνομάσθηκε, κατὰ τόν Ἰωάννη «Ἰωάννης ὁ τῆς ἐλεημοσύνης».

στ') Κήρυκα τῆς μετανοίας, ἀφοῦ ὁ λόγος του εἶχε τή δύναμη νά προσελκύει κάθε ἀμαρτωλό, πού τόν ἄκουγε, σέ μετάνοια.

ζ') Ρήτορα, ἀφοῦ ἡ ρητορική δεινότητά του ὑπῆρξε ἀνυπέβλητη.

η') Τέλος, Ἐξηγητή τῶν γραφῶν, ἀφοῦ μέ τήν ἐρμηνευτική του ἰκανότητα ὑπερέβαινε ὅλους τούς ἄλλους ἐρμηνευτές Πατέρες.

Ἄπό τούς σημερινούς μελετητές ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖται ὡς μία ἀπό τίς σημαντικές προσωπικότητες πού διαδραμάτισαν ρόλο στή διαμόρφωση τῶν τεκταινομένων τῆς ἐκκλησίας. Ἡ δημοφιλία του στούς κόλπους τοῦ ἀπλοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ ἦταν καταλυτικοί παράγοντες σέ αὐτή τή διαμόρφωση, ὅπως ἐπίσης καί οἱ σημαντικές καινοτομίες πού προσέθεσε τόσο στή λειτουργική, ὅσο καί στήν ποιμαντική ζωή τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας.

Τό μεγαλύτερο θαῦμα στόν κόσμο εἶναι νά γίνει κανεῖς ἄνθρωπος κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τό θαῦμα αὐτό βλέπουμε στό πρόσωπο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἶναι ὁ μιμητής τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό ἀντίγραφο τοῦ Θεανθρώπου. Ἔαν ὁ Χριστός εἶναι ὁ καθρέφτης, σέ αὐτόν τόν καθρέφτη δυό ἅγιους βλέπουμε πού κατ' ἐξοχήν μοιάζουν μέ τό πρωτότυπο: Τόν Παῦλο καί τόν Χρυσόστομο. Μιμητής τοῦ Χριστοῦ ὁ Παῦλος, μιμητής τοῦ Παύλου ὁ Χρυσόστομος. Στόμα Χριστοῦ ὁ Παῦλος, στόμα Παύλου ὁ Χρυσόστομος. Δέν ἀκούστηκε νά τέλεσε μικρό θαῦμα μέ τά ἅγια λείψανά του. Δέν ἀκούστηκε νά γιατρεύτηκε κάποιος ἀσθενής σωματικά. Τέλεσε ὅμως καί τελεῖ τό παγκόσμιο θαῦμα. Ἀκτινοβολεῖ μέ τή ζωή του, μέ τούς ἀγῶνες του, μέ τήν ταπεινώσή του, μέ τά κηρύγματά του, μέ τά φιλανθρωπικά του ἔργα, μέ τήν ἱεραποστολική του διακονία, μέ τή θεολογία του μέ τό μαρτυρικό του τέλος. Ἀκτινοβολεῖ καί ζωογονεῖ τούς πιστούς τῆς Ἐκκλησίας μέ τή Θεία Λειτουργία. Ὡς κήρυκα

μοναδικό λίγοι τόν ἀπολαμβάνουν. Ὡς ἐξηγητή τῶν ἁγίων Γραφῶν ἀκόμα λιγότεροι. Ὡς λειτουργό ὅμως τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὅλοι τόν γνωρίζουν. Συνδύαζε χαρίσματα καί ἀρετές, προσόντα διανοητικά καί ἀγιότητα βίου, κοινωνική προσφορά καί προσωπική πνευματική ζωή, οἰκουμενική ἱεραποστολή καί μοναχισμό, θεολογία καί κοινωνιολογία, θεωρία καί πράξη, πίστη καί γνώση, οὐρανό καί γῆ, ἀυστηρότητα καί ἐπιείκεια, ἐλεγκτικό λόγο καί παραμυθία, ἦταν χεῖμαρρος καί ρυάκι, πολύεδρος ἀδάμαντας. Ἔλαμπε καί ἀκτινοβολοῦσε ἀπό ὅπουδήποτε καί ἂν τόν παρατηροῦσες. Ἦταν ὁ «σφαιρικός» ἄνθρωπος πού ὄχι μόνο εἶχε ἀποκτήσει ὅλες τίς ἀρετές μέ τόν προσωπικό του ἀγῶνα καί τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί ὅλους τούς ἀνθρώπους ἀγαποῦσε μέ τόν ἱεραποστολικό του ζῆλο.

Ὁ ἴδιος ὑπῆρξε θερμός ζηλωτής τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀυστηρός ἀσκητής στήν προσωπική του ζωή, ὑπόδειγμα θυσίας καί αὐταπαρνήσεως. Αὐτό ἦταν

πού τόν ὀδήγησε στό νά μή δύναται νά ἀνεχθεῖ παρουσία ἰδιοτελῶν ἀνθρώπων στήν Ἐκκλησία καί σκανδαλοποιῶν κληρικῶν. Ὁ στόχος του ἦταν νά οἰκοδομήσει στή ζωή τῶν χριστιανῶν νέα θεμέλια. Ἀντιλαμβανόταν τήν ἀνάγκη γιά μία ἀναμορφωτική προσπάθεια πού θά ἐπέφερε ἠθική ἀνύψωση. Ἡ ἀναμόρφωση τῆς κοινωνίας καί ἡ οἰκοδόμησή της πάνω στό Εὐαγγέλιο προϋποθέτουν καταπολέμηση φαινομένων ἀκολασίας καί κοινωνικοοικονομικῆς ἀδικίας.

Τό ὑλικό πού συνθέτει τήν ἱστορία τοῦ ἔνδοξου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, μᾶς ἀναγκάζει νά ποῦμε ὅτι στόν Χρυσόστομο συνυπῆρχαν πραγματικά δυό προσωπικότητες. Ἀπό τή μία μεριά ἦταν ἐπιβλητικός στό λόγο καί ἄκαμπτος ἀρχηγός, μέ ἀπτόητο ζῆλο γιά τούς ἀγῶνες. Ἀπό τήν ἄλλη ἦταν γλυκός καί φιλόστοργος, μέ ἀπέραντη τρυφερότητα στούς φίλους του καί ἐπιείκεια στούς ἐχθρούς του. Ἡ συγχώνευση αὐτῶν τῶν δυό προσωπικοτήτων τόν ἀναδεικνύει ὡς ἓνα ἀπό τά μεγαλύτερα καί ἀγιότερα πρόσωπα πού πέρασαν ἀπό τή ἱστορία. ■

Στόμα Χριστοῦ

ὁ Παῦλος,

στόμα Παύλου

ὁ Χρυσόστομος

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΩΣ ΠΟΙΜΕΝΑΣ

του πρεσβ. Νεκταρίου Κάνια

Ἵσως δέν εἶναι δόκιμο οὔτε καί εὐκόλο νά ξεχωρίζεις ἀπό τήν ὄλη βιοτή ἑνός ἀγίου, ποιμαντικά στοιχεία τῆς ἀγίας του προσωπικότητας καί ἀγιοπνευματικῆς του δράσης. Ἐκόμα πιό δύσκολο εἶναι τό ἐγχείρημα νά ἀποσπάσεις ποιμαντικά στοιχεία ἀπό τήν δράση ἑνός ἱεράρχη τοῦ μεγέθους τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, αὐτοῦ «τοῦ ἐπιστήμονα τῆς ἱερωσύνης», ὅπως ἀναφέρει ὁ βιογράφος του.

Καί αὐτό, γιατί εἶναι αὐτονόητο ὅτι ὁ ποιμένας δέν ἀποκόπτει τήν ποιμαντική του δράση ἀπό τήν πνευματική του ζωή καί ἀσκησι, δέν εἶναι διαφορετικό τό πρόσωπο πού ποιμαίνει καί ἄλλο τό πρόσωπο πού ἀγωνίζεται πρὸς ἀγιασμό μέσα στά πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς ὁ ποιμένας ἐπιτελεῖ τό ποιμαντικό του ἔργο λειτουργώντας τά ἱερά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, κηρύσσοντας ἢ ἀσχολούμενος μέ τήν φιλανθρωπία κ.ἄ. Ποιμαίνει ὅμως ἔχοντας ὡς πρότυπο τόν καλό ποιμένα, τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος ὡς «ποιμὴν ὁ καλὸς τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» καί φανερώνοντας μέσα ἀπό τήν ποιμαντική του, «ἔργω καί λόγῳ» τή σχέση πού ἔχει αὐτός ὁ ἴδιος μέ τό πρότυπο.

Κατ' αὐτό τόν τρόπο ὁ ποιμένας καθίσταται ἀγωγὸς τῆς χάριτος, ἀναδεικνύεται ὡς πατέρας, ὡς φίλος, ὡς ἀδελφός, ὡς ἰατρός, γίνεται τοῖς πᾶσι τά πάντα γιά

νά κερδίσει Χριστό καί γιά νά κερδίσει τόν ἀδελφό του συνδέοντάς τον μέ τόν Τριαδικό Θεό, καταρτίζοντας φυχές πρὸς σωτηρία καί καλλιεργώντας τόν σπόρο τοῦ Λόγου σέ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις.

Μέ ἄλλα λόγια ἡ ποιμαντική μπορεῖ νά ἀποτελεῖ ἐπιστήμη, εἶναι ὅμως κυρίως μία κατάθεση ψυχῆς, ἕνας συνεχῆς πόνος, μία ἀτέρμονη θυσία, ἕνα ἀέναο σταύρωμα γιά τήν Ἀγάπη. Ἀκριβῶς αὐτή ἡ πρόταση βρίσκει τέλεια ἀπλήρησση στή ζωὴ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος κατὰ τόν Νικόδημον τόν Ἀγιορείτη εἶναι «ὁ διδάσκαλος τῶν διδασκάλων».

Μέ ἀνεπτυγμένη τὴ συνείδηση τοῦ χρέους του, θεωρεῖται ὡς τό λαμπρότερο ὑπόδειγμα πλήρους καί ὀλοκληρωτικῆς ἀφιέρωσης στήν ποιμαντική διακονία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Καί ὅπως ἀνέφερε ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος κατὰ τήν Πατριαρχική Θ. Λειτουργία ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου γιά τά 1600 χρόνια ἀπὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ὁ ἅγιος «ἀντιμετώπισεν ἀδικίας καί περιφρονήσεις, ἐγεύθη χολῆς καί ὄξους, ἔζησεν ἐν ἐρήμῳ καί ἐξορία καί ἐκοιμήθη εὐχαριστῶν καί δοξάζων τόν Θεόν. Οὕτως ἀνεδείχθη διδάσκαλος λόγῳ καί ἔργῳ, ποιμὴν θυσιάζων τήν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Μεγάλου Ποιμένος καί τῶν προβάτων αὐτοῦ, ἐκδαπανούμενος καθ' ἡμέραν εἰς τήν τοῦ Χριστοῦ διακονίαν τοῦ λαοῦ».

Συνεπῶς θά ἦταν πληρέστερη ἡ περιγραφή τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὡς ποιμένα, ἂν μπορούσαμε νά περιγράφαμε πρῶτιστα τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο δημιουργήθηκε ἡ σχέση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου μέ τόν ἀρχιποιμένα, τήν ἐσωτερική πνευματική ζωὴ μέ τήν ὁποία ἀπέκτησε τὴ σχέση αὐτή. Ἀκολουθώντας λοιπὸν πιστά τό πρότυπο τοῦ Μεγάλου Ἀρχιποιμένου καί Ἀρχιερέως ὁ ἅγιος μπόρεσε καί ἔδρασε ποιμαντικά κατὰ τρόπο ἀπαράμιλλο καί ἀναδείχθηκε φάρος τηλαυγῆς.

Ἐκτιμῶ ὅτι στό τεῦχος αὐτό τῆς περιοδικῆς ἐκδοσης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, θά ἀναλυθοῦν πολλὰ ἀπὸ τήν ὄλη ἅγια βιοτή τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου καί τήν ἐσωτερική του πνευματική ζωὴ. Θεωρώντας λοιπὸν αὐτό ὡς δεδομένο μπορούμε νά ἀσχοληθοῦμε γιά τό πῶς αὐτή ἡ σχέση τοῦ ἀγίου μέ τόν Θεό φανερώνεται μέσα ἀπὸ τήν ποιμαντική του δραστηριότητα.

1. Βασικές κατευθύνσεις τοῦ ποιμαντικοῦ τοῦ ἔργου

Θά μπορούσαμε νά σημειώσουμε ὡς ἀρχή ὅτι ὁ ἅγιος κινήθηκε ποιμαντικά σέ δύο κατευθύνσεις, στή διδακτική-θεωρητική κατεύθυνση καί στήν πρακτική, χωρίς βεβαίως νά τίς διαχωρίζει στήν ἀσκηση τῆς ἀρχιερατικῆς του διακονίας καί ἀποστολῆς.

Εἶχε ὡς κέντρο τῆς ποιμαντικῆς του τῆ λατρευτικῆς ζωῆ καί σέ αὐτή ἀγωνιζόταν νά ἐντάξει τό λογικό του ποιμνιο. Δίνει μεγάλη σημασία στή λατρεία, γιατί πιστεύει ὅτι, ὅταν μετέχουμε τῆς Θ. Λειτουργίας καί κοινωνοῦμε τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, μετέχουμε στό πασχαλινό Δείπνο μαζί μέ τούς μαθητές τοῦ Χριστοῦ καί τρώμε ἀπό τόν ἴδιο ἄρτο καί πίνουμε ἀπό τό ἴδιο Ποτήριο, καί ὅσων οἱ καρδιές, σέ κάθε ἐποχῆ καί σέ κάθε τόπο, καίγονται ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, τόν γνωρίζουν, ὅπως τόν γνώρισαν οἱ μαθητές ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. Γι' αὐτό ἄλλωστε καί συνέγραψε Θεία Λειτουργία «διό καί ἐκλήθη διδάσκαλος τῆς Θείας Εὐχαριστίας».

Ὁ ἅγιος διακρίθηκε ἀπό τή μοναδική ποιμαντική εὐαισθησία καί ἀγωνία του γιά τή σωτηρία τῆς λογικῆς ποιμνης τοῦ Χριστοῦ. Στό ἔργο του, στούς «Περί Ἱερωσύνης λόγους», τονίζεται μέ μεγάλη εὐαισθησία τό ὕψος τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς τοῦ κληρικοῦ καί τό προσωπικό του δέος γιά τήν πνευματική εὐθύνη τῶν πιστῶν.

2. Σημαντικές πτυχές τῆς ποιμαντικῆς του δράσης.

Θά προσπαθήσουμε νά φηλαφίσουμε ὀρισμένες πτυχές τῆς ποιμαντικῆς δράσης τοῦ ἁγίου:

α) Διακρίθηκε ὁ ἅγιος στό κήρυγμα ἀπό τόν ἄμβωνα καί τήν συγγραφῆ ἔργων πού χαρακτηρίζονταν ἀπό τήν ποιότητα τοῦ περιεχομένου τους, τήν θαυμάσια ἔκφρασή τους, τήν ἀπλότητα καί τή σαφήνεια, τήν ρητορική δύναμη καί καλλιπέπεια, τήν ἐπικαιρότητά τους. Εἶχε κατανοήσει τίς ἀνάγκες τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων καί τά ὀξύτατα κοινωνικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς του, γι' αὐτό καί τά κηρύγματά του εἶχαν ἐπίδραση στό ποιμνιο του. Ἐπί μία δωδεκαετία περίπου ὡς πρεσβύτερος στήν Ἀντιόχεια καί ἐπί ἄλλα ἔξι ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κήρυττε συνεχῶς· μερικές φορές δύο καί τρεῖς φορές τήν ἡμέρα περιοδεύοντας σέ ὅλους τούς ναούς τῆς ποιμαντικῆς του εὐθύνης.

Τά ἔργα του, πού διατηροῦνται σέ περισσότερα ἀπό 2.000 περίπου χειρόγραφα, διακρίνονται σέ Ὅμιλίες, Πραγματείες καί Δοκίμια, πού καλύπτουν τά σημαντικότερα ἐκκλησιολογικά, ποιμαντικά, ἀσκητικά, παιδαγωγικά, κοινωνικά, λειτουργικά, ἀπολογητικά,

δογματικά, ἀντιαιρετικά, ἠθικά, ἐορτολογικά καί ἐρμηνευτικά θέματα καί προβλήματα τῆς δικῆς του ἐποχῆς καί κατ' ἐπέκταση κάθε ἐποχῆς.

Ὅπως λέει ἕνας βιογράφος του «ἔζη τὰς ἀληθείας ἅς ἐδίδασκε, ἐδίδασκε δέ αὐτάς κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ, μετά γλυκύτητος καί εὐγλωττίας συναρπαζούσης. Ὅμιλῶν δέν εἶχε ἀνάγκη νά ἐπινοήσῃ, νά σκεφθῆ ἐπί πολύ, νά εὕρῃ ἐπιχειρήματα, παρομοιώσεις, εἰκόνας, διότι ἔλεγεν, ὅτι ἠσθάνετο καί ὅπως αὐτό ἠσθάνετο... Μόνος ἐκ πάντων τῶν Πατέρων καί Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἠνομάσθη Χρυσόστομος καί ὑπῆρξε πράγματι τοιοῦτος» (Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1951, σσ. 314-315).

Ἡ ἐρμηνευτική του ικανότητα στήν ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν ὑπερέβαινε καί αὐτήν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ μαρτυρία, ὅτι ὅταν ὁ

.....
Εἶχε ὡς κέντρο τῆς ποιμαντικῆς του τῆ λατρευτικῆς ζωῆ καί σέ αὐτή ἀγωνιζόταν νά ἐντάξει τό λογικό του ποιμνιο.
 .....

Χρυσόστομος, ἐνθουσιώδης θαυμαστῆς τοῦ Παύλου, ἐρμήνευε τίς ἐπιστολές τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὁ ἴδιος ὁ ἀπὸστολος Παῦλος τοῦ ἔλεγε (φιθύριζε σ' αὐτιά του) τήν ἐρμηνεία τῶν νοημάτων τους. Γι' αὐτό καί χαρακτηρίζεται ὡς τό «στόμα τοῦ Χριστοῦ καί τό στόμα τοῦ Παύλου».

Ὁ ἱερός πατέρας ἀντιμετώπισε διαφωτίζοντας τό ποιμνιο μέ τήν ἴδια ἐπιτυχία καί τούς ἐχθρούς τῆς πίστεως, τούς Ἰουδαίους καί τούς αἰρετικούς ἀρειανούς καί εὐνομιανούς.

β) Δέν ἄφησε κανένα σημεῖο καί καμία πτυχῆ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μέ τήν ὁποία νά μήν καταπιάστηκε καί τήν ὁποία νά μήν ἀντιμετώπισε.

Ἀπό πολλούς χαρακτηρίζεται κοινωνικός, ἐπειδή ἀσχολήθηκε μέ τούς ἀνθρώπους καί τά κοινωνικά προβλήματα. Ἦταν πράγματι κοινωνικός, ἀκριβῶς ἐπειδή ἦταν νηπτικός καί ἀσκητικός. Ἦταν ὁ ἀδιαλείπτως προσευχόμενος. Οἱ λόγοι του καί τά κηρύγματά του εἶχαν ζωντάνια καί ἀμεσότητα καί εὑρισκαν μεγάλη ἀπήχηση, γιατί ἀγαποῦσε ἀληθινά τόν λαό καί ἐνδιαφερόταν γι' αὐτόν. Ὑπῆρξε ὁ ἅγιος, ρήτορας θαυμαστός, λογοτέχνης ἀπαραμίλλος, βαθύτατος, διεισδυτικότητας, ψυχολόγος, καταπληκτικός κοινωνιολόγος μέ αἴσθημα χριστιανικῆς ἰσότητος, χωρίς προνομιοῦχος, μέ καθολική ἀδελφότητα. Κυρίως ὅμως κατεῖχε τήν θεολογία ὡς θεοπτία.

Μερμινοῦσε γιά τήν πνευματική προκοπή τοῦ ποιμνίου του, ἀλλά καί γιά τίς ὑλικές του ἀνάγκες, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχοσωματική ὕπαρξη. Ἐπεδίωκε ὅμως καί νά θεραπεύει ἀπό τά σωματικά καί ψυχικά πάθη. Γιά παράδειγμα, ὀμιλώντας γιά τήν φιλαργυρία προτρέπει τούς πλουσίους νά μήν κρατοῦν τά ἀγαθά τοῦ Θεοῦ μόνο γιά τόν ἑαυτό τους, ἀλλά νά βοηθοῦν καί τούς πτωχοῦς. Δέν μένει ὅμως ἐκεῖ, προχω-

ρεί βαθύτερα προσπαθώντας να θεραπεύσει και τους μὲν και τους δὲ ἀπὸ τὸ φοβερό αὐτὸ πάθος, γιατί ὑπάρχουν και πτωχοὶ πού εἶναι φιλάργυροι, ὅπως και πλούσιοι πού δὲν εἶναι.

Γιὰ τὸν Χρυσόστομο ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς και τῆς ζωῆς τῶν χριστιανῶν ἦταν τὸ πολυτιμότερο πρᾶγμα και δείχνει τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀνδρειωμένης ψυχῆς του σὲ δύσκολες στιγμές πού ἀντιμετώπιζε τὸ ποιμνίό του.

Τέτοιες ἦταν συχνά ἐχθρικές ἐπιδρομές, προβλήματα πείνας ἀλλά και σεισμῶν πού προκάλεσαν μέ τις πολλές καταστροφές μεγάλη δυστυχία και ἀπόγνωση στοὺς κατοίκους. Και στίς περιπτώσεις αὐτές ὁ Χρυσόστομος βρέθηκε, ὅπως ἄρμοζε σὲ Ἱεράρχη, πνευματικὸ ποιμένα, κοντά στοῦ λαοῦ τὸ παραστάθηκε και τοῦ προσέφερε παρηγορία και ἐλπίδα. Τὸ 387, θέτοντας τῆ ζωῆ του στήν διάθεση τοῦ αὐτοκράτορα, ὅταν στρατιῶτες πῆραν ἐντολή νά πραγματοποιήσουν ἀντίποινα γιὰ στάση, σὲ βάρος στασιαστῶν τῆς Ἀντιόχειας, ἔκανε πραγματικότητα τὸν ὀρισμὸ τοῦ ποιμένα πού θυσιάζεται γιὰ τὸ ποιμνίό του και τὸ προστάτεψε ἀπὸ ὀλοκληρωτική καταστροφή.

Ἐτρεφε και μεριμνοῦσε καθημερινά γιὰ χιλιάδες ἀναξιοπαθοῦντες, χῆρες, ὀρφανά, ἀσθενεῖς, φυλακισμένους, ἠλικιωμένους, ξένους, ἄστεγους, ἐγκαταλελειμμένους σὲ χώρους πού εἶχε δημιουργήσει ἡ ἀγάπη του, ὅπως νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα. Ὁργανώνει ἡμερήσιο συσσίτιο μέ τὸ ὁποῖο θρέφει ἑπτὰ χιλιάδες ἀπόρους τῆς Πόλης. «Και οἱ λίθοι κεκράζονται διὰ τὴν φιλάνθρωπον ποιμαντορίαν αὐτοῦ, τὴν καθόλου ποιμαντικήν αὐτοῦ ἐπιστήμην». Γιὰ τὴν χαρακτηριστικὴ εὐσπλαχνία του και τὸ πλούσιο ἔλεός του στοὺς πτωχοὺς και ἔνδεεις ὀνομάσθηκε κατὰ τὸν Ἀνώνυμον, «Ἰωάννης ὁ τῆς ἐλεημοσύνης».

γ) Ὅπως τονίζει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἱερόθεος Βλάχος, ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἐποιμαίνει θεολογῶν και θεολογοῦσε ποιμαίνων. Θεολογεῖ, ἐμβαθύνει στὰ μεγάλα ἐρωτήματα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς και στὰ καθημερινὰ προβλήματα τῆς κοινωνίας. Στῆλιτεῦει τὴν ἀνηθικότητα και τὴ διαφθορά, καταγγέλλει τὴν κοινωνικὴ ἀδικία, στιγματίζει τὴ σπατάλη, τὴν ἐπίδειξη τῶν πλουσίων και τῶν ἀρχόντων, καταδικάζει τις ἀυθαιρέσιες τοῦ πολιτικοῦ συστήματος, στρέφεται σὲ βάρος τοῦ διεφθαρμένου κλήρου, πάντα μέ παρρησία, χωρὶς νά κατονομάζει, ὥστε νά μὴν κηλιδώνονται προσωπικότητες, ἀλλά νά στιγματίζονται οἱ πράξεις. Στέκεται δίπλα στοὺς ἀδυνάτους, τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς ἀδικημένους, τοὺς ἀπλοὺς καθημερινούς ἀνώνυμους συνανθρώπους του, πού ἡ ὑπεροφία και ἡ ἀδικία τῶν δυνατῶν συχνά καταδυνα-

στεύει. Ὑπῆρξε ἀδυσώπητος ἐλεγκτῆς κάθε παρανομίας ἀπὸ ὁποιοδήποτε προερχόταν. Ἐλέγχει μέχρι και τὴν ἴδια τὴν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, ὅταν πῆρε ἕνα κτῆμα ἀπὸ τὴ χῆρα Καλλιτρόπη. Αὐτὸ ἦταν μία ἀπὸ τις ἀφορμές πού στάλθηκε στήν ἐξορία. Ἀσχολεῖται ἰδιαίτερα μέ τὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν και τὴν νεότητα, συνιστώντας στοὺς γονεῖς πῶς θά ἀνατρέφουν τὰ τέκνα τους. Χαρακτηριστικά ἀναφέρει: «βοσκημάτων οἱ παῖδες ἀτιμότεροι και ὄνων και ἵππων μᾶλλον ἐπιμελούμεθα ἢ παιδῶν».

δ) Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ φθάνει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του στὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης· διαδόθηκε στήν Κιλικία, Φοινίκη, Ἀραβία, Περσία, Αἰθιοπία, Βιθυνία, Πόντο, Ἰβηρία, Σκυθία, Γοθία.

ε) Στὸ πλαίσιο αὐτὸ τῆς ὑψηλῆς διακονίας και εὐθύνης του και προκειμένου νά ἀνταποκριθεῖ στήν ἱερατικὴ ἀποστολή του δὲν διστάζει νά ἔλθει σὲ σύγκρουση μέ τὸ διεφθαρμένο κατεστημένο τόσο τῆς πολιτείας ὅσο και τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐποχῆς του.

Ὑπῆρξε λοιπὸν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος πρότυπο ποιμαντικῆς διακονίας. Πρότυπο στὸ θεολογικὸ και κηρυκτικὸ ἔργο, στήν ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν. Ἀφθαστος στὸ συγγραφικὸ, στὸ φιλανθρωπικὸ, στὸ ἀντιαιρετικὸ, κοινωνικὸ, παιδαγωγικὸ ἔργο. Ποιμένας πού τελικά θυσίασε τὴ ζωῆ του γιὰ τὸ ποιμνίό του ἀκολουθώντας τὸν ἀρχιποιμένα Χριστὸ στὸ Σταυρὸ και τὸ Γολγοθᾶ. Αὐτὸ πού ἀπασχολοῦσε τὸν

ἅγιο και τὸν συνεῖχε κυριολεκτικά ἦταν ἡ πνευματικὴ προκοπή τοῦ ποιμνίου του, καθὼς και ἡ δόξα τοῦ Τριδικοῦ Θεοῦ και τῆς Ἁγίας Του Ἐκκλησίας.

Τὸ μαρτυρικὸ τέλος του στήν ἐξορία, ἦταν ἀπλᾶ ἕνα ἐπισφράγισμα τῆς ἀγάπης του, τῆς ἀφοσίωσής του στὸ ποιμνίο πού τοῦ ἀνέθεσε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ ἅγιος μέ τὸν ἔνθεο ζῆλο του νά φέρει σὲ ἐπίγνωση τῆς ἀλήθειας ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, μέ τις νοητικές, γνωστικές και ρητορικές ικανότητές του, κυρίως ὁμως ἔχοντας ἐμπειρία Θεοῦ στὴ ζωῆ του, κατέχοντας ὡς κορυφαία ἀρετὴ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ και τοὺς ἀνθρώπους, ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς ποιμένες φάρο και ὀδηγὸ στὴ δύσκολη και γεμάτη πόνο ἱερατικὴ διακονία.

Ἐπιλέγω τὸ μικρὸ τοῦτο ἀφιέρωμα στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ὡς ποιμένα μέ τοὺς βαθεῖς και εὐστοχους λόγους τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου μας κ.κ Βαρθολομαίου « Ἐν τέλει δὲ ὁ Ἅγιος οὗτος τοῦ Θεοῦ ὑπῆρξε μέγας, ἔργω τε και λόγῳ, κῆρυξ τῆς Θεῆς Χάριτος, ἱεουργὸς θαυμάσιος, ποιμὴν θεοφώτιστος, ἔχων πάσας τὰς ἀρετὰς και τὰς ἐκδηλώσεις τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων, τῶν Ὁσίων και τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως». ■

ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ π. ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

Περί τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας

Γέροντος Πορφυρίου, Βίος καὶ Λόγοι σελ. 372-375

Στόν Χριστό υπάρχουν όλα τὰ ώραῖα, τὰ υγιή

Αν ἀγαπήσουμε τόν Χριστό, ὅλα εἶναι εὐκόλα. Ἐγώ δέν τό κατάφερα ἀκόμη. Τώρα προσπαθῶ νά Τόν ἀγαπήσω. Στόν Χριστό υπάρχουν ὅλα. Ὅλα τὰ ώραῖα, τὰ υγιή. Ἡ υγιής ψυχή ζεῖ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού εἶναι «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. 5, 22-23). Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ζεῖ ἀκόμη καί ὅσα λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στόν ὕμνο τῆς ἀγάπης: «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται... οὐ λογίζεται τό κακόν... πάντα στέγει, πάντα πιστεύει... ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει» (Α΄ Κορ. 13, 4-8).

Ἔχετε αὐτά; Ἔχετε τήν εὐτυχία, τόν Χριστό, τόν Παράδεισο. Κι ὁ σωματικός ἀκόμη ὀργανισμός λειτουργεῖ θαυμάσια, χωρίς ἀνωμαλίες. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀλλάζει τόν ἄνθρωπο, τόν μεταμορφώνει ψυχικά καί σωματικά. Πάνε τότε ὅλες οἱ ἀρρώστιες. Οὔτε κολίτις, οὔτε θυροειδής, οὔτε στομάχι, οὔτε τίποτα. Ὅλα λειτουργοῦν κανονικά. Εἶναι ώραῖο νά περπατᾶς, νά ἐργάζεσαι, νά κινεῖσαι καί νά ἔχεις ὑγεία. Ἀλλά πρῶτα νά ἔχεις ψυχική ὑγεία. Ἡ βάσις εἶναι ἡ ψυχική ὑγεία: ἀκολουθεῖ ἡ σωματική. Ὅλες σχεδόν οἱ ἀρρώστιες προέρχονται ἀπό τήν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στόν Θεό καί αὐτό δημιουργεῖ τό ἄγχος. Τό ἄγχος τό δημιουργεῖ ἡ κατάργηση τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ἄν δέν ἔχετε ἔρωτα γιά τόν Χριστό, ἄν δέν ἀσχολεῖσθε μέ ἅγια πράγματα, σίγουρα θά γεμίσετε μέ μελαγχολία, μέ τό κακό. Τί γίνεται, ὅμως, στόν κόσμο; Ἀκοῦστε με νά σᾶς πῶ ἕνα παράδειγμα.

Μιά κοπελίτσα πήγε σ' ἕνα γιαντρό καί τῆς ἔδωσε ὀρμόνες. Τῆς λέω:

-Παιδί μου, μήν τίς πάρεις! Δέν εἶμαι γιαντρός, δέν θέλω ὑπ' εὐθύνη μου νά ἐνεργήσεις, ὅμως καταλαβαίνω ὅτι δέν πρέπει νά τίς πάρεις. Καλό εἶναι νά πάεις τουλάχιστον σ' ἕναν ἔνδοκρινολόγο. Τό πρόβλημά σου εἶναι περισσότερο ζήτημα ἔνδοκρινολόγου. Εἶναι ἀπ' τίς στενοχώριες.

-Πράγματι, ἔχω περάσει στενοχώριες.

-Ἐ, αὐτό εἶναι! Εἰρήνευσε, γαλήνευσε, ἐξομολογήσου, μετάλαβε καί θά τακτοποιηθοῦν ὅλα.

Πῆγε, λοιπόν, σ' ἕναν ἔνδοκρινολόγο καί τοῦ εἶπε ὅ,τι τῆς συνέβαινε.

-Πά, πά, πά! τῆς λέει ὁ γιαντρός. Νά μήν τά πάρεις καθόλου αὐτά τὰ φάρμακα! Πέταξέ τα! Θά σοῦ κάνουνε μεγάλο κακό.

Καί μετά μου τηλεφωνεῖ:

-Ὅ,τι μοῦ εἶπες ἐσύ, μοῦ εἶπε καί ὁ γιαντρός.

Βλέπετε, λοιπόν, τί γίνεται; Ἐνῶ μέ τήν Ἐξομολόγηση καί τήν Θεία Κοινωνία ἔχουν θεραπευθεῖ πολλοί ἄνθρωποι.

Ὅταν εἶναι κανεῖς ἄδειος ἀπό τόν Χριστό, τότε ἔρχονται χίλια δυό ἄλλα καί τόν γεμίζουν: ζήλειες, μίση, ἀνία, μελαγχολία, ἀντίδραση, κοσμικό φρόνημα, κοσμικές χαρές. Προσπαθήστε νά γεμίσετε τήν ψυχή σας μέ τόν Χριστό, γιά νά μήν τήν ἔχετε ἄδεια. Ἡ ψυχή μας μοιάζει μέ μία δεξαμενή γεμάτη νερό. Ἄν τό νερό τό ρίξεις πρὸς τὰ λουλούδια, δηλαδή τίς ἀρετές, τό δρόμο τοῦ καλοῦ, θά ζεῖς τήν ἀληθινή χαρά καί θ' ἀτροφήσουν οἱ κακίες, τ' ἀγκάθια. Ἄν, ὅμως, ρίξεις τό νερό πρὸς τὰ ἀγκάθια, αὐτά θ' ἀναπτυχθοῦν καί θά σέ πνίξουν καί θά μαραθοῦν ὅλα τὰ λουλούδια.

Ὅλα νά τὰ μεταρσιώνετε. Ἔτσι θά ζεῖτε τή χαρά, μέ τήν χάρι τοῦ Θεοῦ. «Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἔνδυναμούντι με Χριστῷ...» (Φιλ. 4, 13). Μήν πείτε ὅτι θά κατορθώσετε κάτι. Μήν τό φαντασθεῖτε αὐτό ποτέ. Τό εἶπε ὁ Κύριος: «Χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Δέν γίνεται ἄλλωθ. Ποτέ ὁ ἄνθρωπος δέν πρέπει νά ἐμπιστευτεῖται τίς δυνάμεις του ἀλλά τό ἔλεος καί τήν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος θά κάνει μιά μικρή προσπάθεια, ἀλλά ὁ Χριστός θά τή στεφανώσῃ. Εἶναι πλάνη νά πιστεύετε ὅτι πετύχατε κάτι μόνοι σας. Ὅσο προχωράει ὁ ἄνθρωπος καί πλησιάζει πρὸς τόν Χριστό, τόσο αἰσθάνεται περισσότερο ὅτι εἶναι ἀτελής. Ἐνῶ ὁ φαρισαῖος, πού λέει: «Ἐγώ! Ἐγώ εἶμαι καλός, κάνω τοῦτο, ἐκεῖνο, τό ἄλλο...», βρῖσκεται σέ πλάνη. ■

ΠΩΣ ΒΛΕΠΕΙ Ο ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

του Ἀρχιμ. Σεραφεΐμ Ζαφείρη

Φέτος, τό 2007, ὅπως εἶναι γνωστό, γιορτάζουμε τήν ἐπέτειο τῶν 1600 χρόνων ἀπό τήν κοιμήση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Τό 407 μ.Χ. κοιμήθηκε μαρτυρικά στό Κόμανα τῆς Ἀρμενίας, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβε τά ἹΑχραντα Μυστήρια καί εἶπε τόν γνωστό λόγο: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν».

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὑπῆρξε μία ἀνεπανάληπτη μορφή ἀγίου κληρικοῦ, ὁ ὁποῖος ἔζησε μέ τελειότητα κατά τό ἀνθρώπινο τόν Χριστιανισμό καί τό Εὐαγγέλιο, ἀγάπησε μέ πληρότητα τόν Χριστό καί τόν ἄνθρωπο καί ἐκδαπανήθηκε στή διακονία τοῦ θεοῦ λόγου καί τοῦ πλησίον. Ἐρμήνευσε καί ἐβίωσε ὅσο λίγοι τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ καί ἀγάπησε πάνω ἀπ' ὅλα στή ζωή του τήν Ἐκκλησία καί τή δόξα της.

Ὀνομάσθηκε Χρυσόστομος γιά τήν ἐκκλησιαστική του μοναδική ρητορεία. Ὅπου ἐκφράζεται μέ λόγους μεστούς θεϊκῆς σοφίας καί χάριτος καί μέ ἐπιχειρήματα ἀκλόνητα ὑπέρ τῆς πίστεως καί τῆς ἠθικῆς ζωῆς.

Μιλοῦσε κυρίως μέσα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή. Ἐκανε ἑκατό ὀμιλίες στήν Π. Διαθήκη καί τετρακόσιες πενήντα στήν Καινή. Πότισε μέ τόν λόγο τοῦ Θεοῦ τίς ψυχές τοῦ ποιμνίου του καί ὁ κόσμος ἔλεγε: «καλύτερα νά σβῆσει ὁ ἥλιος παρά νά κλείσει τό στόμα τοῦ Χρυσοστόμου». Καί μιλοῦσε καί ἔγραφε. Καί συμβούλευε καί ἔστελνε γράμματα. Τό ἀναμφισβήτητο χάρισμά του ἦταν τό δῶρο τοῦ λόγου. Οἱ θεολόγοι ἔχουν πει στοχαστικά προβληματισμένοι: «τί νά πει κανείς μετά τόν Χρυσόστομο;».

Ἡ προσωπικότητα τοῦ μεγάλου πατρός συγκέντρωνε πάνω της ἐξαιρετικά στοιχεῖα πνευματικότητας καί ἀρετῆς. Ἐξωτερικά καί μορφολογικά δέν εἶχε τά γνωρίσματα τοῦ ωραίου καί ἀθλητικοῦ ἀνθρώπου, ἐσωτερικά ὅμως συνδύαζε τόν καλό καί ἀγαθό ἄνδρα τῆς ἀρχαιότητος καί τόν ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας προσέδιδαν στόν καλό καί ἀγαθό ἄνθρωπο, στό ἰδανικό τους, τέσσερις μεγάλες ἀρετές: τήν ἐλευθερία, τή δικαιοσύνη, τή σωφροσύνη καί τήν ἀνδρεία. Ὁ Ἀριστοτέλης πρόσθεσε τήν μεγαλοφυχία καί τήν μεγαλοπρέπεια. Ὁ Χριστιανισμός τό συμπλήρωσε

καί τό τελειοποίησε μέ τήν ἀγιότητα. Ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἐνσάρκωσε ὅλες αὐτές τίς ἀρετές στό ἅγιο πρόσωπό του.

Ἐνα ἀπό τά μεγάλα θέματα πού ἀπασχόλησαν τόν ἱ. Χρυσόστομο ἦταν καί ἡ Ἱερωσύνη. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος βλέπει τήν ἱερή διακονία τῆς Ἱερωσύνης ὡς «θεῖον χάρισμα», καί γι' αὐτό εἶναι σπουδαιότερη καί τιμιότερη ἀπό ὅλες τίς ἄλλες ἐπίγειες ἐξουσίες. Καί μολονότι ἀσκεῖται ἐπί τῆς γῆς, τά ἀποτελέσματά της διαβαίνουν στούς οὐρανοῦς καί ὡς τοιαύτη εἶναι Ὑπερησία πού ἀρμόζει στούς Ἀγγέλους. Γι' αὐτόν τό ἱερατικό ἀξίωμα χαρακτηρίζεται «Ἀγγελικό», ἀφοῦ ἡ ἱερωσύνη ἀσκεῖται μέν ἐπί τῆς γῆς, ἀνήκει ὅμως στήν «τάξη τῶν ἐπουρανίων». Καί αὐτό βέβαια πρέπει νά θεωρεῖται εὐλογο, ἀφοῦ τήν Ἱερωσύνη «δέν τήν καθίδρυσε οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος, οὔτε κάποια ἄλλη κτιστή δύναμη, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Παράκλητος, ὁ ὁποῖος τήν ἔκανε τέτοια, ὥστε νά φαίνεται ὅτι ἀσκεῖται ἀπό ἀγγέλους, ἄν καί ἀσκεῖται ἀπό σαρκικά ὄντα - ἀνθρώπους» (Περί Ἱερωσύνης, λόγ. Γ' 5, 4).

Δυό εἶναι τά κυριώτερα σημεῖα τοῦ ὑπερφυσικοῦ χαρακτήρος τῆς Ἱερωσύνης: ἡ τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀπό τοὺς Ἱερεῖς καί ἡ χορηγηθεῖσα σ' αὐτούς ἐξουσία τοῦ «δεσμεῖν καί λύειν» τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Καί οἱ δυό αὐτές δωρεές τοῦ Θεοῦ καί δυνατότητες ἐκχωρήθηκαν μόνο στούς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποῖους ἡ Χάρη κατέστησε Λειτουργοῦς τοῦ Ὑψίστου. Ἔτσι καταλαβαίνουμε τόν λόγο τοῦ ἀγίου Πατρός: «Ἱερωσύνης προκειμένης, ἥ τοσοῦτον ἀνωτέρω βασιλείας ἔστηκεν, ὅσον πνεύματος καί σαρκός τό μέσον» (Λόγ. Γ' 5) κι ὅσο ἀπέχει ἀπό τή γῆ ὁ οὐρανός (Λόγ. Γ' 1). Εἶναι συνεπῶς πολύ μεγάλη ἡ τιμή καί πολύ μεγαλύτερες σαφῶς οἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἱερέων, «ἐφόσον αὐτοὶ γίνονται πατέρες τῶν πιστῶν, προσφέρουν τήν συγγνώμη, ἀγωνίζονται γιά τήν ἀναγέννηση καί σωτηρία τῶν ψυχῶν, προσεύχονται δι' ὅλην τήν οἰκουμένην καί προσεγγίζουν τόν Θεό» (Λόγ. Γ' 4,5)

Βασικό χαρακτηριστικό στοιχεῖο τῆς Ἱερωσύνης κατά τόν ἱ. Χρυσόστομο εἶναι ἡ κλήση τοῦ Θεοῦ. Λέγει συγκε-

κριμένα ὁ ἱερός Πατήρ: «Εἶναι καλὸ νὰ δείξεις λίγο δι-σταγμὸ στὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ὅπως παλαιότερα ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἱερεμίας. Καλὸ εἶναι καὶ τὸ νὰ τρέξεις μὲ προθυμία, ὅταν σέ καλεῖ, ὅπως ὁ Ἰσααὶας καὶ ὁ Ἰσαάκ. Μόνο καὶ τὰ δυὸ νὰ γίνουν ἀπὸ εὐσέβεια. Τὸ πρῶτο ἐξαιτίας τῆς ἰδικῆς σου ἀδυναμίας, τὸ δεύτερο ἐξαιτίας τῆς δυνάμεως Ἰεραίου πού σέ καλεῖ» (P.G. 35, 396) Τὸ νὰ διστάζει κανεὶς καὶ νὰ ἀμφιβάλλει, ἐπειδὴ ἀναμετρᾷ τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος, δὲν εἶναι κακὸ. Τουναντίον εἶναι δείγμα ὅτι συναισθάνεται βαθεῖα τὴν ἱερότητα τῆς ἀποστολῆς. Ὅφειλε ὅμως νὰ ὑποχωρήσει στὴν κλήση τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δεχθεῖ τελικὰ τίς εὐθύνες.

Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ γνωρίζει ὁ κληρικὸς εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Κυβερνήτης καὶ ἡ ὑπέριστα ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκατασταθεῖσα Ἱεραρχία, πρέπει νὰ ἐνεργεῖ πάντοτε, ὡς πιστὸς οἰκονόμος τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὡς διάκονος τοῦ μόνου ἀληθινοῦ ἀρχιεπιτομῆτος Χριστοῦ, δεδομένου ὅτι: «οὐκ ἄνθρωποι τὰς Αὐτοῦ κυβερνῶσιν Ἐκκλησίας, ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ πανταχοῦ ποιμαίνων τούς πιστεύοντας εἰς Αὐτόν» (P.G. 50, 592) καὶ «οἱ ποιμαίνοντες καὶ οἱ ποιμαίνόμενοι, ὑφ' ἑνός, τοῦ ἄνω Ποιμένος ποιμαίνονται». Διότι, «πρόβατα καὶ ποιμένες πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην εἰσὶν διάκρισιν, πρὸς δὲ τὸν Χριστὸν πάντες πρόβατα» (P.G. 52, 784)

Ὅποτε, τί πρέπει νὰ κάνει ὁ κληρικός; Νὰ συναισθάνεται ὅτι «Ὁ ἱερεὺς τὴν ἑαυτοῦ δανεῖζει γλῶτταν καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρέχει χεῖρα» (P.G. 59, 472). Ἔτσι λοιπὸν κάθε ἱερέας πρέπει νὰ ἔχει βαθύτατη συναίσθηση ὅτι εἶναι φορέας ἀλλότριας ἐξουσίας, τὴν ὁποία πρέπει μὲ φόβο καὶ τρόμο νὰ διαχειρίζεται, «τούτέστιν, ἵνα μὴ τὰ δεσποτικά σφετερισθῆται, ἵνα μὴ ὡς Δεσπότης ἑαυτῶ ἐκδικῆ, ἀλλ' ὡς οἰκονόμος διοικῆ. Οἰκονόμου γὰρ τὸ διοικεῖν τὰ ἐγχεχειρισθέντα καλῶς. Οὐχ αὐτῶ λέγειν εἶναι τὰ δεσποτικά, ἀλλὰ τουναντίον τοῦ Δεσπότη τὰ ἑαυτοῦ» (P.G. 61, 84) Δηλαδή ἡ θεία Χάρις καὶ τὰ λόγια εἶναι τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι δικὰ μας. Ἐμεῖς τὰ μεταδίδουμε, ἀλλὰ ἀνήκουν στὸν Χριστό, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσέχουμε, δηλ. νὰ μιᾶμε ξεκάθαρα γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. «Αὐτὸ κατέστρεψε τὴν Ἐκκλησίαν», λέγει. «Ποιὸ δηλαδή; Τὸ ὅτι οἱ μὲν χριστιανοὶ θέλουν νὰ ἀκούουν στομαφῶδεις καὶ ρητορικούς λόγους, οἱ δὲ κήρυκες μεταβάλλουν τὸ περιεχόμενον τῆς διδασχῆς τους ἀνάλογα μὲ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου» «καὶ ἡμεῖς ψυχρῶς καὶ ταλαιπῶρως ποιῶντες, ὅτι ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις ἐπόμεθα, δέον ὅμως ἐκκόπτειν ταύτας» (Λόγος στὶς Πράξεις λ' 3).

Πολὺ ἀπασχολεῖ τὸν ἅγιο Πατέρα καὶ ἡ πορεία πρὸς τὴν Ἱερωσύνη. «Πρὶν δεχθεῖς νὰ γίνεις ποιμὴν τῶν ψυχῶν, ἐξέτασε προσεκτικὰ τὸν ἑαυτὸ σου. Ἄν δεῖς ὅτι

κάπου δὲ θὰ τὰ καταφέρεις, μὴ προχωρᾷς. Ἄν πεῖς σὲ κάποιον πού δὲν εἶναι κτίστης, νὰ σοῦ κτίσει ἕνα σπίτι, θὰ σοῦ πεῖ χωρὶς ντροπῆ πῶς δὲ ξέρει. Ὅσο κι ἂν τὸν πιέσεις, δὲν θὰ δεχθεῖ... Ὁ γεωργὸς δὲν θὰ δεχθεῖ ποτέ νὰ γίνῃ καπετάνιος, οὔτε ὁ καπετάνιος στρατηγός, ἔστω κι ἂν τοὺς ἀπειλοῦσαν μὲ μύριους θανάτους. Λόγω τοῦ ὅτι δὲν ἔχουν πείρα, φοβοῦνται νὰ ἀναλάβουν τέτοιο ἔργο. Ἔνας ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ διαποίμηση ψυχῶν, θὰ πρέπει νὰ δεχθεῖ τὸ ἀξίωμα, κι ἂς μὴν ἔχει ἰδέα ἀπὸ ἐπιμέλεια ψυχῶν, μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ διατάζει ὁ δεινὰ καὶ ἐκβιάζει ὁ τάδε; Ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως δὲ θὰ μπορέσεις νὰ δικαιολογηθεῖς, οὔτε ὅτι σὲ πίεσαν οὔτε ὅτι ἦσαν ἄπειρος...» (Περὶ Ἱερωσύνης, λόγος δ')

Βασικὸ προσόν καὶ ἀρετὴ εἶναι ἡ ἀνιδιοτελής, ἀνυπόκριτη, ἐκτενὴς «ἐκ καθαρῶς καρδίας» ἀγάπη. «Ὁ γὰρ τὸν Χριστὸν φιλῶν καὶ τὴν ποιμὴν Αὐτοῦ φιλεῖ» (Πρὸς Ρωμ. 29, δ'). Καὶ συνεχίζει: «Ἄν οἱ μητέρες δείχνουν τόση φιλοστοργία στὰ τέκνα τους, πολὺ περισσότερο πρέπει ὁ ἱερεὺς νὰ δείχνει μεγάλη φροντίδα καὶ ἐπιμέλεια γιὰ τὸ ποιμνίον του» (Περὶ Ἱερωσύνης, Λόγ. Β', 4 καὶ Δ', 6).

Τέλος, ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἱερέως εἶναι ἀναντικατάστατη! «Ἐφόσον δὲν μπορεῖ νὰ εἰσέλθῃ κάποιος στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἂν δὲν ἀναγεννηθεῖ δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος κατὰ τὸ βάπτισμα, καὶ ἐφόσον ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν οὐράνια ζωὴ, ὁποῖος δὲν τρώγει τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ δὲν πίνει Αὐτοῦ τὸ Αἷμα διὰ τῆς θείας Μεταλήψεως, αὐτὰ δὲ ἐπιτελοῦνται μὲ τὰ ἅγια χεῖρα τοῦ Ἱερέως, πῶς λοιπὸν χωρὶς τὰ χεῖρα αὐτὰ θὰ ἀποφύγει κάποιος τὴν κόλαση ἢ θὰ ἐπιτύχει τὴν ἀνταμοιβὴ τῶν δικαίων; Οἱ ἱερεῖς εἶναι ἐκεῖνοι πού ἐπιφορτίσθηκαν μὲ τὴν πνευματικὴ φροντίδα γιὰ τὴν ἀναγέννησίν μας κατὰ τὸ Βάπτισμα. Δι' αὐτῶν ἐνδυόμεθα τὸν Χριστὸν καὶ δι' αὐτῶν συναπτόμεθα μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ γινόμεθα μέλη τοῦ Σώματος του, ὥστε δικαίως οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ θεωροῦνται ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς βασιλεῖς φοβερῶτεροι ἀλλὰ καὶ πολυτιμώτεροι κι ἀπὸ τοὺς πατέρες μας. Διότι οἱ μὲν πατέρες μᾶς γέννησαν σωματικῶς, ἐνῶ αὐτοὶ συντελοῦν στὴ γέννησίν μας ἐκ Θεοῦ, στὴ νέα γέννηση, στὴν ἀπελευθέρωσίν μας ἀπὸ τὰ δεινὰ, στὴν υἰοθεσίαν μας διὰ τῆς θείας Χάριτος» (Περὶ Ἱερωσύνης, Λόγ. Γ')

«Οὐκ ἀνθρώπινα, λοιπὸν, τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἔχει τὴν ρίζαν ἡμῖν ἡ τῆς διδασκαλίας ὑπόθεσις καὶ Θεὸς ἐστὶν ὁ πανταχοῦ τὰς Ἐκκλησίας ἄγων» (P.G. 50, 592) «Καθ' ἅπερ γὰρ καὶ σῶμα καὶ κεφαλὴ εἰς ἐστὶν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Χριστὸν ἕν ἔφησεν εἶναι» (P.G. 61, 250). «Γένος ἐγένετο ἐν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων» (P.G. 52, 789). ■

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ

του Έμμανουήλ Π. Περσελή,
Καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὡς φυσικό σχεδόν ἐπακόλουθο τῆς ἐπίσημης εἰσόδου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσόστομου στό χριστιανισμό θά πρέπει νά θεωρηθεῖ ἡ ἀπόφασή του νά ἀποσυρθεῖ στήν ἔρημο καί νά ζήσει γιά ἕνα χρονικό διάστημα τή χριστιανική μοναχική ζωή καί τίς ἀρετές της. Ἡ ἐνέργεια αὐτή ἦταν κατά πάντα σύμφωνη μέ τίς συνήθειες τῆς ἐποχῆς, ὅπου κατά τόν 4ο αἰώνα ὁ μοναχισμός παρουσιάζει μία ἐκπληκτική ἀνθηση στά μέρη κυρίως τῆς Βυζαντινῆς Συρίας καί τῆς Αἰγύπτου.

Μέσα σ' αὐτό τό θρησκευτικό κλίμα τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος ἔζησε -περίπου ἑννέα χρόνια- πολύ αὐστηρή ἀσκητική ζωή. Ἡ ἀσκητική αὐτή ζωή καί ἀπομόνωση τήν ὅποια συνειδητά ἐπέλεξε ὁ Ἰωάννης, πρῶτα στό ἴδιο του τό σπίτι καί ἔπειτα στά παρακείμενα ὄρη τῆς Ἀντιόχειας, βοήθησε μεταξύ τῶν ἄλλων ὥστε νά διαμορφώσει ἕνα χαρακτηριστικό τρόπο σκέψης καί συμπεριφορᾶς. Ὁ τρόπος αὐτός σκέψης καί συμπεριφορᾶς ἐνεπνέετο ἀπό τίς χριστιανικές ἀρετές τῆς ἀπόλυτης ἀξίας ἀπέναντι στήν ἀνθρώπινη προσωπικότητα, τήν ἀνιδιοτελή ἀγάπη πρὸς τό συνάνθρωπο, τήν προσευχή, τή θυσία, τήν ταπεινοφροσύνη, τήν ὀλιγάρκεια, τήν παρρησία καί τό θάρρος γιά τήν πίστη του στό Θεό καί τή διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῆς Ἐκκλησίας, τήν ἐλπίδα, κ.ἄ.

Ὡς πρεσβύτερος, λοιπόν, ὁ Χρυσόστομος συνέταξε τήν πραγματεία «Περί κενοδοξίας καί ὅπως δεῖ τοὺς γονεῆς ἀνατρέφειν τά τέκνα». Σ' αὐτήν καταγράφει ἀναλυτικά τίς θέσεις καί ἀπόψεις του γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο οἱ παραλήπτες τῆς πραγματείας, πού εἶναι πρῶτιστα οἱ χριστιανοί τῆς Ἀντιόχειας, θά ἔπρεπε νά ἀνατρέφουν τά παιδιά τους.

Ὁ ἱερός πατήρ στηρίζει τήν ὅλη ἐπιχειρηματολογία τῶν προτεινομένων τρόπων ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν τῶν χριστιανῶν στό ἀσκητικό ἰδεῶδες τῆς ἐποχῆς του. Τό ἰδεῶδες αὐτό, σύμφωνα μέ τόν Χρυσόστομο, ἀποτελεῖ τό μοναδικό κριτήριο καθορισμοῦ τοῦ περιεχομένου τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν. Κύριο γνώρισμα αὐτῆς τῆς ἀνατροφῆς φαίνεται νά εἶναι ἡ ἔνταξη τῶν νεαρῶν χριστιανῶν σέ μία κοινωνία, ὅπου τά ἰδεῶδη τῆς

δοκιμασμένης ἐνάρετης ζωῆς τῶν μοναχῶν θά πρέπει νά κυριαρχοῦν.

Ἡ διάσταση αὐτή διαφαίνεται ἀπό τίς πρῶτες κιόλας παραγράφους τῆς πραγματείας. Ἀρχίζει μέ τήν κενοδοξία. Εὐθύς ἐξαρχῆς χρησιμοποιοῦνται βιβλικά παραδείγματα, καθώς καί παραδείγματα ἀπό τό ζωικό βασίλειο καί τήν καθημερινή ζωή, ὥστε νά προσωποποιηθεῖ ἡ κενοδοξία καί στή συνέχεια νά καταδικαστεῖ ὡς «κακός καί πονηρός δαίμων... ὄψιν ἔχων ἐπέραστον». Ἡ κενοδοξία καυτηριάζεται καί μέ ἕνα παράδειγμα ἑνός ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος - κατά τίς συνήθειες τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ ἐθνικοῦ κόσμου- ὑπῆρξε χορηγός θεατρικῶν παραστάσεων. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἀπερίσχεπτα καί μόνο ἀπό ματαιοδοξία, κατά τόν ἱερό πατέρα, προσέφερε τίς χορηγίες. Ἡ πράξη του, ὁμως, αὐτή εἶχε τραγικό ἀποτέλεσμα. Ὁ χορηγός ἐπτώχευσε καί τότε εἰσέπραξε τήν περιφρόνηση καί τήν κατακραυγή ἐκείνων πού προηγουμένως τόν ἐευφύμιον γιά τίς γενναιοδῶρες χορηγίες του!

Ἀμέσως μετά τήν εἰσαγωγική ἀνάπτυξη τοῦ θέματος τῆς κενοδοξίας, ὁ ἱερός πατήρ ἀρχίζει νά διαπραγματεύεται λεπτομερῶς τό θέμα τοῦ τρόπου μέ τόν ὁποῖο οἱ γονεῖς θά πρέπει ν' ἀνατρέφουν τά παιδιά τους.

Ἡ κεντρική ἰδέα τῆς κατά Χριστόν ἀνατροφῆς, κατά τόν ἱερό Πατέρα, βασιζέται καί πάλι στήν ἴδια ἀντίληψη πού ἤδη ἐξέφρασε μέ τά ὅσα ἀνέφερε γιά τό θέμα τῆς κενοδοξίας. Μέ τά παραδείγματα τῆς ἐξεζητημένης ἐνδυμασίας καί τῆς κόμμωσης τῶν νηπίων ὁ Χρυσόστομος προσπαθεῖ νά δείξει τό λανθασμένο προσανατολισμό, ἐγωιστικό καί κοσμικό πού πολλοί γονεῖς τῆς ἐποχῆς του ἀκολουθοῦσαν γιά τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τους.

Ἀφοῦ τονίζει τήν ἀνάγκη -σύμφωνα μέ τίς συνήθειες τῆς ἐποχῆς- οἱ γονεῖς νά ἐπιλέγουν σώφρονες παιδαγωγούς γιά τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τους ἀπό τή νηπιακή κιόλας ἡλικία, ὁ Χρυσόστομος ἐπιπλήττει ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς γονεῖς καί διαμαρτύρεται ἐντονότατα μέ τά ἀκόλουθα λόγια: «Οὐδεὶς λαμβάνει πρόνοιαν διὰ τά παιδιά του, οὐδεὶς συνδιαλέγεται μέ αὐτά περί τῆς ἀγνότητος, οὐδεὶς περί τῆς σωφροσύνης, οὐδεὶς περί καταφρονή-

.....
*Ὁ ἱερός πατήρ στηρίζει
τὴν ὅλη ἐπιχειρηματολογία
τῶν προτεινομένων τρό-
πων ἀνατροφῆς τῶν παι-
διῶν τῶν χριστιανῶν στό
ἀσκητικό ἰδεῶδες τῆς
ἐποχῆς του.*
.....

σεως τῶν χρημάτων καί τῆς δόξης, οὐδείς περί τῶν (θειῶν) ἐντολῶν, τῶν περιεχομένων εἰς τὰς ἀγίας Γραφάς» (Δ. Κ. Μωραΐτου, Ἰωάννου Χρυσόστομου (Παιδαγωγικά), Περὶ κενοδοξίας καί ὅπως δεῖ τοὺς γονεῖς ἀνατρέφειν τὰ τέκνα, ἀρχαῖο κείμενον - εἰσαγωγή - μετάφρασις - σημειώσεις, ἐν Ἀθήναις: Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρεία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων. Πάπυρος, 1940, σ. 41).

Οἱ γονεῖς, λοιπόν, ὀφείλουν νὰ εἰσάγουν καί νὰ ἐθίζουν τὰ παιδιά τους -ἀπὸ τὴν μικρὴ καί τρυφερὴ ἀκόμη ἡλικία- στὶς ἀρετὲς τῆς χριστιανικῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως καί ζωῆς. Γι' αὐτὸ προτρέπει ἕνα ἕκαστο γονεῖα μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια: «Θρέφον ἀθλητὴν τῷ Χριστῷ» (ἀνάθρεφον τὸ παιδί σου εἰς ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ).

Τὰ ὅσα ὁ Χρυσόστομος προτείνει καί συμβουλεύει τοὺς γονεῖς νὰ πράξουν γιὰ τὴν διαπαιδαγώγησι τῶν παιδιῶν τους θεωρεῖ ὅτι εἶναι κατορθωτά, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει ἔλεγχος καί αὐστηρότητα ἐκ μέρους τῶν γονεῶν. Ἡ πίστη τοῦ ἱεροῦ πατρὸς στὴ δύναμη τῆς ἀγωγῆς, καί τοῦ ἐλέγχου καί τῆς αὐστηρότητας πού συνοδεύει μία τέτοια ἀντίληψη γιὰ τὴν ἀγωγή, ἀναμφίβολα πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστη του στό εὐπλαστον τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος φαίνεται νὰ εἶναι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι «τὸ παιδίον εἶναι εὐπαιδαγώγητον». Ἰδού, μεταξύ τῶν ἄλλων, πῶς διατυπώνεται, αὐτὴ του ἡ πεποιθῆσι σ' ἕνα σημεῖο τῆς πραγματείας: «Ἄν αἱ καλαὶ διδασκαλαὶ ἐγχαρῶσθουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου, ἐφόσον αὕτη εἶναι ἀκόμη ἀπαλή καί τρυφερὰ, οὐδείς θά δυνηθῆ νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτάς, ὅταν (μὲ τὴν πάροδον τῆς ἡλικίας) θά ἀποτυπωθουν ἀνεξίτηλοι εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς ἡ σφραγὶς ἐπὶ μαλακοῦ κηροῦ» (Δ. Ν. Μωραΐτου, ὁ. π. σ. 43).

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θά πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ ἀντίληψη, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οἱ γονεῖς καί οἱ παιδαγωγοὶ μποροῦν νὰ διαπλάσσουν τὴν παιδικὴ ψυχὴ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἔχει τὴ ρίζα της στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο οἱ τεχνίτες τῆς ἐποχῆς ἐργάζονταν καί ἐξέθεταν τὰ δημιουργήματά τους στὶς ἀγορῆς τῶν πόλεων. Ὅπως δηλαδὴ ὁ μικροβιοτέχνης καί ὁ τεχνίτης ἐξουσιάζει, χειρίζεται καί διαμορφώνει τὴν ὕλη πού χρησιμοποιεῖ προκειμένου νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ἀντικείμενο χρήσιμο γιὰ τίς καθημερινὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου-ἀγοραστῆ, ἔτσι καί τὰ ἐντεταλμένα πρόσωπα γιὰ τὴ διαπαιδαγώγησι τῶν παιδιῶν μποροῦν νὰ συμπεριφέρονται πρὸς αὐτὰ μὲ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται στό γεγονός ὅτι ἡ πρώτη ὕλη τῶν προϊόντων τῆς παραγωγῆς τῶν τεχνιτῶν ἦταν ἐντελῶς ἀψυχη, ἐνῶ τὰ παιδιά εἶναι ζῶντες ὀργανισμοὶ μὲ δυνατότητες καί ἀδυναμίες, μὲ τὸ «αὐτεξούσιο» καί τίς παντοειδεῖς ἀνθρώπινες ἐπιθυμίες καί κοινωνικὲς ἐπιρροές.

Ἐν τέλει ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος ἐνδιαφέρεται οἱ γονεῖς νὰ καθοδηγοῦν τὰ παιδιά τους, καθὼς μεγαλώνουν, στὴν προοδευτικὴ μετοχὴ στό ἀγαθὸ τῆς «φρόνησης» καί τῆς «κατὰ Θεὸν σοφίας». Ἀναγνωρίζει βέβαια ὅτι ἡ καθοδήγησι αὐτὴ εἶναι ἔργο πολὺ δύσκολο. Παρὰ ταῦτα τονίζει, ὅτι εἶναι «μέγα καὶ ἀξιοθαύμαστον τὸ μέρος τοῦτο

τῆς φιλοσοφίας», τῆς ὁποίας τὰ συστατικὰ εἶναι: «Ἡ ἀληθινὴ γνῶσις περὶ Θεοῦ, περὶ τῶν μετὰ θάνατον ἀγαθῶν, περὶ τῆς γεέννης, περὶ τῆς βασιλείας (τοῦ Θεοῦ)». Ἡ μύησις σ' αὐτὰ τὰ θέματα θά καταστήσουν ἰκανὸ τὸν παιδαγωγούμενο, σύμφωνα μὲ τὸ Χρυσόστομο, «νὰ κρίνῃ μετὰ συνέσεως τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, τί εἶναι, πλοῦτος, τί δόξα, τί πολιτικὴ ἰσχὺς, ὥστε νὰ περιφρονῇ πάντα ταῦτα καί νὰ ποθῆ τὰ ὑψίστα (οὐράνια) ἀγαθὰ» (Δ. Ν. Μωραΐτου, ὁ. π., σ. 95).

Ὡς συνεπῆς θιασώτης καί ἐνσαρκωτῆς τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος ὑπογραμμίζει γιὰ μίαν ἀκόμη φορά, οἰονεῖ ὡς συμπέρασμα τῶν ὄσων ἀνέπτυξε στὴν πραγματεία "Περὶ κενοδοξίας καί ὅπως δεῖ τοὺς γονεῖς ἀνατρέφειν τὰ τέκνα", τὰ ἀκόλουθα: «Οὐδὲν ἄλλο καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο τόσο ἀφρονα, ὅσον τὰ πάθη αὐτὰ (τοῦ πλοῦτου, τῆς δόξης, τῆς πολιτικῆς ἰσχύος). Διὰ τὴν σοφίαν ἀρκεῖ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καί ἡ ὀρθὴ κρίσις τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς σοφίας εἶναι νὰ κατανικήσῃ τὰς παιδικὰς ἀνοησίας. Ἄς μανθάνῃ νὰ περιφρονῇ τὸν πλοῦτο, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν πολιτικὴν δύναμιν, τὸν θάνατον, τὴν ἐπίγειο ζωὴν. Τοιοῦτοτρόπως θ' ἀποβῆ σοφός» (Δ. Ν. Μωραΐτου, ὁ. π. σ. 95,97).

Ἀπὸ ὅσα ἀναπτύχθηκαν παραπάνω θά μπορούσε νὰ ἐξαχθῆ ἀβίαστα τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ προτροπὲς τοῦ Ἰωάννου Χρυσόστομου πρὸς τοὺς γονεῖς ἔχουν ἕνα σημαντικὸ νόημα. Τὸ νόημα αὐτὸ εἶναι ὅτι ὀφείλουν ἅπαντες ἀνεξαίρετως οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ θέματα τῆς νεότητος νὰ στηρίζονται σὲ ἀρχές καί κατευθύνσεις πού θά προβάλλουν τίς αἰώνιες χριστιανικὲς ἀξίες. Οἱ ἀξίες αὐτές προάγουν τὴν πνευματικὴ χριστιανικὴ ζωὴ καί καθιστοῦν τοὺς ἐμφορούμενους ἀπ' αὐτές κοινωνοὺς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί τοῦ πλησίον. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ οἱ συμβουλές τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἐμπεριέχουν ἕνα νόημα πού εἶχε ἰσχύ καί ἐφαρμογὴ μόνο γιὰ τὴν ἐποχὴ πού ἐλέγχθησαν καί γιὰ τὸ συγκεκριμένο κοινὸ πρὸς τὸ ὁποῖο ἀπευθύνθησαν. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἔτσι, ἔστω καί ἂν ὀρισμένες ἀντιλήψεις κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας καί τῆς συσσωρευμένης ἀνθρώπινης ἐμπειρίας θεωροῦνται σήμερὰ ἰδιαίτερα ἀμφιλεγόμενες.

Ἀντίθετα μάλιστα σὲ μίαν ἐποχὴ σάν τὴ δική μας, ὅπου, οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι καί ἰδιαίτερα οἱ νέοι ἔχουν ἀπολέσει σὲ μεγάλο καί ἐπικίνδυνο βαθμὸ τὸν πνευματικὸ τους προσανατολισμὸ καί τὴν πρὸς τὰ ἄνω κατεύθυνση, οἱ λόγοι καί τὰ ἔργα τοῦ Ἰωάννου Χρυσόστομου -μαζὶ ἀσφαλῶς καί μὲ τοὺς λόγους καί τὰ ἔργα καί τῶν ὑπολοίπων μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας- ἔρχονται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσουν τὸν ἀληθινὸ μας προσορισμὸ ὡς δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ καί νὰ μᾶς ἀνακουφίσουν ἀπὸ τὰ ἄγχη τῆς καθημερινῆς πολὺπλοκῆς ζωῆς καί τῶν συνεπειῶν τοῦ φαινομένου τῆς οικονομικῆς, πολιτιστικῆς, κοινωνικῆς, ἀκόμη καί θρησκευτικῆς παγκοσμιοποίησης! ■

.....
Οἱ γονεῖς, λοιπόν, ὀφείλουν νὰ εἰσάγουν καί νὰ ἐθίζουν τὰ παιδιά τους -ἀπὸ τὴν μικρὴ καί τρυφερὴ ἀκόμη ἡλικία- στὶς ἀρετὲς τῆς χριστιανικῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως καί ζωῆς.
 .....

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΣΤΗΝ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

του Ἀρχιμ. Μελίτωνος Μπέλλου

Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἱεράρχης μέ ἀσυνήθιστες πνευματικές ἰκανότητες, ἀποτελεῖ ἐξέχουσα προσωπικότητα στήν χορεία τῶν μεγάλων πατέρων πού κοσμοῦν τό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀναμφισβήτητα, ὁ ἐνδοξότερος καί ὁ πολυγραφότερος ἀπό τούς ἐκκλησιαστικούς συγγραφείς μέ θέματα πού καλύπτουν ὅλο τό φάσμα τῆς θεολογικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς.

Ὁ μέγας ἀρχιεπίσκοπος Κων/λεως ἐμφανίζεται σέ μία κρίσιμη γιά τήν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ περίοδο. Οἱ τάσεις ἐκκοσμητικῆς τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἀποπροσανατόλιση τοῦ νοήματος καί τοῦ στόχου τῆς δέν ἀφήνουν περιθώρια ἐπιλογῆς στόν ἱερό πατέρα, μετατοπίζοντας, φαινομενικά, τήν ἀγωνία του καί τόν ἀγῶνα του ἀπό τό πεδίο τοῦ δόγματος καί τῆς ἀμεσης καταπολέμησης τῶν αἰρέσεων στό πεδίο τῆς ἠθικῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Παρ' ὅλα αὐτά, ὅμως, μέσα στά ἔργα του, βρίσκει κανεῖς τήν δογματική ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκρυσταλλωμένη μέ σαφήνεια στήν σκέψη του.

Ὁ λόγος του προάγεται μέ ἐσωτερική βεβαιότητα καί σέ ἀγιοπνευματική βάση: τό Ἅγιον Πνεῦμα «θαυματουργεῖ καί τήν τελείαν εἰσάγει γινώσιν» (P.G. 59, 424), ἀποκαλύπτοντας τίς δωρεές του: «ἀπό τῆς ἐντεῦθεν (τοῦ Πνεύματος) πηγῆς καί ἀποκαλύψεων δωρεά καί ἰαμάτων χαρίσματα» (P.G. 50, 464). Ἄν καί γνώστης τῆς θύραθεν παιδείας τῆς ἐποχῆς του, πάντα τονίζει στούς λόγους του, ὅτι ἡ γνώση του γιά τό βάθος καί τό πλάτος τῶν θείων γραφῶν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «Οὐδέ γάρ σοφίας ἀνθρώπινης δεῖται ἡ θεία Γραφή πρός τήν κατανόησιν τῶν γεγραμμένων, ἀλλά τῆς τοῦ Πνεύματος ἀποκαλύψεως, ἵνα τόν ἀληθῆ νοῦν τῶν ἐγκειμένων καταμαθόντες πολλήν ἐκεῖθεν δεξώμεθα τήν ὠφέλειαν» (P.G. 53, 175).

Γιά νά κατανοήσουμε τή θεολογική σκέψη τοῦ ἁγίου Πατρός, πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψιν μας ὅτι κατά τήν ἐποχή του, δύο ἦσαν οἱ κυριότερες θεολογικές σχολές: ἡ Ἀντιοχειακή καί ἡ Ἀλεξανδρινή. Ἡ πρώτη, ἡ Ἀντιοχειακή, χαρακτηρίζεται γιά τήν ιστοριογραφικὴ ἐρμηνευτική τῆς, τονίζοντας περισσότερο τόν ἱστορικό Ἰησοῦ, τήν αὐτοτέλεια τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐκπρόσωποι τῆς Ἀντιοχειακῆς σχολῆς εἶναι οἱ Θεόδωρος Μοφουεστίας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, καί Διόδωρος Ταρσοῦ καθὼς καί ὁ Νεστόριος ὁ

ὁποῖος δέν δέχεται ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων, ἀλλά συνάφειαν, ὄχι ὑπαρξίν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ἐν τῷ λόγῳ, ἀλλά συνὑπαρξίν τῆς μετά λόγου καί ἐνοικήσεως τοῦ λόγου σ' αὐτήν. Ὁ Χρυσόστομος εἶναι μαθητής τῆς σχολῆς αὐτῆς, χωρὶς, ὅμως, νά ἐπηρεάζεται ἀπό τίς αἰρετικές ἀποκλίσεις τῆς.

Ἡ δεύτερη θεολογική τάση ξεκινάει στήν Ἀλεξάνδρεια μέ τόν Πάνταινο (180) πού στήν ἐξέλιξη τῆς ἱστορίας τῆς ἔχει ὡς χαρακτηριστικά τήν αὐτονόμηση τῆς θεολογίας ἀπό τόν ἰουδαϊσμό, τήν ἀναγνώριση ἀλήθειας-ἀξίας στήν θύραθεν σκέψη, τήν πρόσληψη στοιχείων τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, τήν υἱοθέτηση καί συστηματική καλλιέργεια τῆς ἀλληγορικῆς μεθόδου πού θεωρεῖται τό κύριο χαρακτηριστικό τῆς σχολῆς. (Βλ. Στυλιανοῦ Παπαδοπούλου, Πατρολογία Α', Ἀλεξανδρινή σχολή σ. 354 κ. ἐ.)

Ὅσον ἀφορᾷ τό χριστολογικό πρόβλημα, λόγω τῶν ἰδεαλιστικῶν κατευθύνσεων τῆς σχολῆς ἐξαιρεται ὁ Θεός-Λόγος, ὁ ὁποῖος σέ μία ἀκραία τοποθέτηση τοῦ αἰρετικοῦ Ἀπολιναρίου ἐνώνεται ὄχι μέ τόν τέλειον ἀνθρώπον πού ἔχει ψυχὴ καί σῶμα, ἀλλά μέ σάρκα δίχως νοῦ. Τῆ θέσι τῆς λογικῆς ψυχῆς ἔλαβε ὁ Λόγος, ἡ θεία καί μόνο φύση. Ἄρα δέν ἔχομε τέλειον Θεόν ἐνωμένον μετά τοῦ τέλειου ἀνθρώπου, ἀλλά τέλειον Λόγον πού ἐνώνεται μέ ἓνα μέρος τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τῆς σάρκας, ἢ ὅπως ἔλεγε ὁ Ἀπολιναριος «μία φύσιν τοῦ Λόγου σεσαρκωμένη» (Βλ. Π. Χρήστου, «Ἀπολιναριος ὁ Λαοδικεῖας», Θ.Η.Ε. 2, 1117).

Ὁ Χρυσόστομος ἀποφεύγοντας τίς αἰρετικές ἐκτροπές τῶν δύο σχολῶν διατυπώνει μέσα στά ἔργα του μέ σαφήνεια δογματικές τοποθετήσεις πού εἶναι σύμφωνες μέ τήν καθολικὴ ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεολογικὴ δεξιότητα τοῦ ἱεροῦ Πατέρα βρίσκεται σέ συντονισμό μέ τό πνεῦμα τῶν νεοτέρων αὐτοῦ Πατέρων Κυρίλλου καί Ἀθανάσιου, ἀποφεύγοντας τήν διελκυστίνδα τοῦ μοναρχιανισμοῦ καί ὑποταγῆς. Μέ τήν κτισιολογία, τήν ἀνθρωπολογία καί τήν κοσμολογία ἀνάγεται ἐπαγωγικά στήν διάκριση θεολογίας καί οἰκονομίας (Βλ. Ἀθανάσιου Γιέφτιτς, ἱερομόναχου, Ἡ ἐκκλησιολογία τοῦ ἀποστόλου Παύλου).

Συνθετικὴ τῶν δύο σχολῶν χαρακτηρίζεται ἡ θεολογικὴ του σκέψη, ἰδίως ὅταν ἀναφέρεται στό μεγάλο γεγονός γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου, τήν ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ-Λόγου. Στήν ἐκφραση τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου «καί ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο» ἀποκρούει τήν Ἀρειανικὴ διδασκαλία περὶ τροπῆς

καί μεταβολῆς τοῦ Λόγου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητά του: «μηδὲν ἄτοπον ὑποπεύσεως ἀπὸ τοῦ “ἐγένετο”· οὐ γάρ τροπὴν εἶπον τῆς ἀτρέπτου φύσεως ἐκείνης, ἀλλὰ σκηνώσιν καὶ κατοικήσιν. Τό δέ σκηνοῦν οὐ ταυτόν ἄν εἴη τῆ σκηνῆ, ἀλλ’ ἕτερον· ἕτερον γάρ ἐν ἑτέρῳ σκηνοῖ· ἐπεὶ οὐδ’ ἄν εἴη σκηνώσις· οὐδὲν γάρ ἐν ἑαυτῷ κατοικεῖ. Ἔτερον δέ εἶπον κατὰ τὴν οὐσίαν· τῆ γάρ ἑνώσει καὶ τῆ συναφείᾳ ἔν ἐστιν ὁ Θεός Λόγος καὶ ἡ σὰρξ, οὐ συγχύσεως γενομένης οὐδέ ἀφανισμοῦ τῶν οὐσιῶν, ἀλλ’ ἑνώσεως ἀρρήτου τινός καὶ ἀφράστου» (P.G. 59, 80) Οἱ ὅροι «ἑνωσις» καὶ «συναφεία» εἶναι χαρακτηριστικά τῶν δύο σχολῶν, ἀλλὰ κατηγορηματικά τονίζει πρὸς ἀποφυγὴν καχυποψίας καὶ διαστρεβλώσεως τῆς ἀλήθειας, ὅτι στὸν Λόγο ὑπάρχει ἐνότητα τῶν φύσεων «ἔν ἐστιν ὁ Θεός Λόγος καὶ ἡ σὰρξ» (ὁ.π. παρ.).

Μποροῦμε νὰ ποῦμε μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὁ Χρυσόστομος εἶναι ὁ πρόδρομος τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τό συμπέρασμα αὐτό ἐξάγεται ἀπὸ τὸν τονισμό σέ πλείστα ἔργα του τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ καὶ μάλιστα μέ ὅρους ὡς αὐτῶν τῆς φόρμουλας τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Στὴν ὁμιλία του «Εἰς Φιλιππησίους» ἀναφέρει χαρακτηριστικά: «Μένων ὁ ἦν ἔλαβεν ὁ οὐκ ἦν, καὶ σὰρξ γενόμενος ἔμεινε Θεός Λόγος ὢν...Τοῦτο ἐγένετο, τοῦτο ἔλαβεν, ἐκεῖνο ὑπῆρχε. Μὴ δὴ συγχέωμεν μηδὲ διιστώμεν. Εἰς Θεός, εἰς Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ. Τό δέ εἰς ὅταν λέγω, ἑνωσιν λέγω, οὐ σύγχυσιν, τῆς φύσεως ταύτης εἰς ἐκείνην μεταπεσοῦσης ἀλλὰ ἡνωμένης» (P.G. 62, 231). Οἱ ὅροι «ἀσύγχυτον» καὶ «ἀδιαίρετον» (μηδὲ διιστώμεν) χρησιμοποιοῦνται, μαζί μέ ἄλλες γνώμες πατέρων, στὴν σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος ἢ ὅποια διασαφῆνισε τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ: «ὅτι καὶ οἱ ἄγιοι πατέρες δύο φύσεις ἐν Χριστῷ εἰρήκασι καὶ τὸν ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ Θεόν Λόγον, ὁμοούσιον ἡμῖν ἐκ Μαρίας κατὰ σὰρκα γενόμενον» (Mansi 7, 468-469).

Τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κατανόησή του εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας στὴν σύνολη πατερικὴ σκέψη. Ὁ Χρυσόστομος εἶναι πάντα χριστοκεντρικός στίς ὁμιλίες του μέ σαφήνεια καὶ θεολογικὴ τεκμηρίωση. Ἡ διδασκαλία τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ εἶναι δυσπαράδεκτος ἀπὸ τίς διαφορῆς αἰρετικῆς ἀποκλίσεις τῶν Γνωστικῶν, Μανιχαίων, Μαρκασιανῶν κ.ἄ.

Ὁ Χριστός εἶναι «ὁ πάντων ἀνώτερος καὶ ἀγγέλων ἄρχων...κατέβη καὶ ἄνθρωπος γέγονε καὶ μύρια ἔπαθε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνελήφθη» (P.G. 62, 333).

Ὁ ἄρρητος, ὁ ἄφθαρτος, ὁ ἀπερινόητος, ὁ ἀκατάληπτος Θεός πού κρατᾶει στά χέρια Του τὸ σύμπαν, γίνεται καταληπτὸς στίς ἐνέργειές Του καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητά Του.

Στὴν ὁμιλία «Εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος» ὑπογραμμίζει «ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν» Χρυσόστομος, τὴν ἐκκλησιολογικὴ καὶ σωτηριολογικὴ σημασία τῆς σαρκώσεως: «Σήμερον ὁ ὢν τίκτεται, καὶ ὁ ὢν γίνεται ὅπερ οὐκ ἦν· ὢν γάρ Θεός, γίνεται ἄνθρωπος, οὐκ ἐκστάς τοῦ εἶναι Θεός. Οὐδέ γάρ κατ’ ἐκστασιν θεότητος γέγονεν ἄνθρωπος, οὐδέ πάλιν κατὰ

προκοπὴν ἐξ ἀνθρώπου γέγονε Θεός ἀλλὰ Λόγος ὢν, διὰ τὸ ἀπαθὲς σὰρξ ἐγένετο, ἀμεταβλήτου μενούσης τῆς φύσεως... Καὶ ἀληθῶς Θεός ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθη, καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπος ὁ αὐτός ἐκ Παρθένου ἐτέχθη...(P.G. 56, 385-90). Δέν ἔχουμε ἐν τῷ Χριστῷ ἑτέραν σὰρκα, ἑτέραν ἀνθρώπινην φύσιν ἀλλ’ αὐτὸ τοῦτο τὸ φύραμα τοῦ Ἀδάμ. Τό ὄνειδος τῆς πτώσεως θά ἐξηφανίζετο, ἐάν αὐτός ὁ ἡττηθεὶς παρετάσσετο ἐκ νέου εἰς μάχην, ἐάν ἡ καταβληθεῖσα φύσις ἐκέρδιζε τὴν ἐπὶ τοῦ κακοῦ νίκην. (P.G. 61, 336 καὶ P.G. 60, 514).

Ὁ Κύριος προσλαμβάνει σὰρκα ὅμοια μέ τὴν ἀνθρώπινη δίχως ὅμως ἁμαρτία. Ἡ ἁμαρτωλὴ σὰρκα σέ καμία περίπτωση κατὰ τὸν Χρυσόστομο δέν σημαίνει ἐνοχὴ καὶ κληρονομικότητα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Förster καὶ ἄλλοι σύγχρονοι θεολόγοι. Ἡ ἁμαρτία κατὰ τὸν μεγάλο ἐρμηνευτὴ καὶ Πατέρα πραγματοποιεῖται μέ ἐλεύθερη βούληση καὶ συμμετοχῆ: «τό μὲν ἁμαρτάνοντας ἐκείνου καὶ γενομένου θνητοῦ καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ τοιούτους εἶναι οὐδὲν ἀπεικός, τό δέ ἐκ τῆς παρακοῆς ἐκείνου ἕτερον ἁμαρτωλὸν γενέσθαι, ποῖαν ἀκολουθίαν ἄν σχοίη; εὐρεθήσεται γάρ οὕτω μῆτε δίκην ὀφείλων ὁ τοιοῦτος, εἴ γε μὴ οἴκωθεν γέγονεν ἁμαρτωλός» (P.G. 60, 447).

Ἡ ὁποιαδήποτε ὑποψία μονοφυσιτισμοῦ ἢ δοκητισμοῦ, διαλύεται καὶ ἡ ὀρθόδοξη θέσι διαφαίνεται σχετικὰ μέ τὴν ἐνανθρώπηση «ὅτι οὐ σιαί τίς ἐστιν, οὐδέ σχῆμα ἀπλῶς τὸ ὁρώμενον, ἀλλὰ ἀλήθεια φύσεως» (P.G. 48, 759).

Ἡ ἐνανθρώπηση ὅμως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μυστήριό της, δέν εἶναι ἕνα μετέωρο γεγονός γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Βρίσκεται σέ πλήρη συναφεία μέ τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργία καὶ τὴν κυβέρνησι τῆς κτίσεως καὶ τῶν ὄντων. Ἡ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ ἀποκορυφώνεται καὶ πλήρως πραγματοποιεῖται μέ τὴν εἴσοδο τοῦ ἴδιου

τοῦ Θεοῦ Λόγου στὴν ἱστορία καὶ στὰ φυσικὰ δεδομένα τῆς κτιστῆς καὶ ἔκπτωτης ἀπὸ τῆς θείας ζωῆς ἀνθρωπότητος. Συνεπῶς, ἡ ἀρχικὴ δημιουργία καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ἀναδημιουργία τοῦ κτιστοῦ συνιστοῦν ἕνα ἐνιαῖο ἄξονα, ἐπάνω στὸν ὁποῖο ἐκτυλίσσονται τὰ διάφορα στάδια τῆς Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμον του. Μέ ἄλλα λόγια ἡ σάρκωση τοῦ Λόγου εἶναι τὸ προαιώνιο σχέδιο τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος δέν διέπραττε τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα ἀποτυγχάνοντας ἀπὸ τὸν στόχο του, τὴν ἑνωσι καὶ προκοπὴ του στὴν σχέση τῆς Τριάδος. «Πρὸ αἰῶνων ἐστὶ πάντως τό τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ μυστήριον· ἄκτιστος οὖν ἦν καὶ προαιώνιος τοῦ Θεοῦ βουλή τό σαρκωθῆναι τὸν ἕνα τῆς ἀνωτάτω καὶ προσκυνητῆς Τριάδος. Σαρκωθέντος οὖν αὐτοῦ δι’ ἀνεῖκαστον φιλανθρωπίαν ὡς εὐδόκησεν ἔγνωμεν ἡμεῖς τὴν προαιώνιον τοῦ Θεοῦ βουλήν, ὅποια ἦν περὶ ἡμᾶς» (Bl. Σταύρου Γιαγκαζόγλου : Κοινωνία θεώσεως καὶ Νίκου Μαντισούκα : Δογματικὴ καὶ συμβολικὴ θεολογία Β΄).

Κατὰ τὸν Χρυσόστομο «ὁ μεγάλῃς βουλῆς Ἄγγελος λέγεται ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τῶν τε ἄλλων ἕνεκεν, ὡς ἐδίδαξε, καὶ προηγουμένως ὅτι τὸν πατέρα εἰς ἀνθρώπους κατήγγειλε» (P.G. 59,437).

*Ὁ ἄρρητος, ὁ ἄφθαρτος,
ὁ ἀπερινόητος, ὁ ἀκατάληπτος
Θεός πού κρατᾶει
στά χέρια Του τὸ σύμπαν,
γίνεται καταληπτὸς
στίς ἐνέργειές Του καὶ κατὰ τὴν
ἀνθρωπότητά Του.*

Πιστός στην σωτηριολογική και εκκλησιολογική τοποθέτηση του εκκλησιαστικού σώματος, ο Χρυσόστομος, ξεκαθαρίζει στα έργα του ότι η οικονομία του Λόγου δεν είναι ανεξάρτητη από τα άλλα δύο πρόσωπα της Τριάδος, τον Πατέρα και το Πνεύμα. «Πάντα γάρ παρά Πατρός δι Υιού εν Πνεύματι και ἐφ' ἅπασιν τοῖς κατορθουμένοις ἡγιασται και ὁμοούσιος Τριάς δοξάζεται» (P.G. 74, 885).

Ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ-Λόγου ὡς Χριστοῦ τῆς ιστορικής πραγματικότητας κατὰ τὸν ἱερό πατέρα δεν σημαίνει σύγχυση τοῦ ἔργου τῆς αἰδίου Τριάδος και τῶν ὑποστάσεων τῆς οικονομική Τριάδα: «Οὕτω τὰ τῆς Τριάδος ἀδιαίρετα... και οὐ τοῦ Υἱοῦ ἐστὶν ἡ χάρις και τοῦ Πατρός και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...Καὶ ταῦτα λέγω, οὐ συναλείφων τὰς ὑποστάσεις, ἅπαγε, ἀλλὰ εἰδῶς και τὸ τούτων ἰδιάζον και διηρημένον, και τῆς οὐσίας τὴν ἐνότητα» (P.G. 61,608).

Κατὰ τὴν οὐσία τὰ πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι ἐνωμένα, ἀλλὰ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ρόλο τοῦ κάθε προσώπου (ὑπόστασης) ὁ μὲν Πατέρας εὐδοκεῖ, ὁ Υἱὸς ἐλευθερα σαρκούται μὲ τὴν συνευδοκία ἢ συνέργεια ἢ ἔμπνοια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ ὁποῖο ἀποστέλλεται δίχως νά σαρκώνεται. Ἔρα ὑπάρχει ἓνα αἶτιο τῆς Τριάδα, ὁ Πατέρας, τὰ πρόσωπα εἶναι ὁμοούσια μὲ σαφή διάκριση ὑποστάσεων. Συνεπῶς ὀλόκληρη ἢ Οἰκονομία -τὸ σύνολο τῶν γνωστῶν και ἀγνωστων σέ ἐμᾶς ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία μας- τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ εἶναι Τριαδοκεντρική. Τὴν θέση και τὴν θεολογική του σταθερότητα πάνω στό θέμα αὐτό ὁ Χρυσόστομος τὴν ἀποτυπώνει τῆς λειτουργία του, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ σύντομη ἔκθεση και περίληψη ὀλόκληρης τῆς Οἰκονομίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Ὁ Σαρκαθής λόγος, ὁ Χριστός ἦρθε τῆς οἰκουμένη ὡς ἄνθρωπος μὲν τὸν λαὸν ποιμαίνων, ὡς Θεός δέ τὴν Οἰκουμένην διασώζων...Θεός ἐπὶ γῆς ἦλθε, και ἄνθρωπος ἐν οὐρανῶν πάντα ἀναμίξ γέγονε. Ἦλθε γάρ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅλος δέ ὢν ἐν οὐρανῶν ὅλος δέ ὢν ἐν οὐρανῶν, ὅλος ἐστὶν ἐπὶ γῆς. Θεός ὢν, γέγονεν ἄνθρωπος, οὐκ ἀρνησάμενος τὸ εἶναι Θεός· λόγος ὢν ἀπαθής, σάρξ ἐγένετο, διὰ τὸ ἐνοικῆσαι ἡμῖν σάρξ ἐγένετο» (P.G. 56, 391).

Τὸ βαρυσήμαντο αὐτὸ κείμενο τοῦ Χρυσόστομου φανερώνει ὅτι ὁ Λόγος οὔτε δοκητικὰ οὔτε ἀτελῶς, οὔτε ἠθικῶς, οὔτε κατὰ «μυστικιστικὸ» τρόπο, ἔρχεται σέ συνάφεια μὲ τὴν κτίση. Ὁ ἀποσχισθὲς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν θεία μακαριότητα μπόρει νά νικήσει διὰ τοῦ σαρκωθέντος Λόγου τὴν φθορά και τὸν θάνατο: «Θανάτου γάρ θάνατος ὁ θάνατος αὐτοῦ γέγονε» (P.G. 60,485). Ἡ οὐσιαστικὴ ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ και ἡ διατήρηση τῆς ἐτερότητας σημαίνουν ὅτι ἡ θεότητα παρέχει τὸν ἀγιασμό και τὴν ἀφθαρσία τῆς κτιστῆ ἀνθρώπινη φύση.

Τὸ «μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ 3, 4) πραγματώνει τὸ τριαδικὸ σχέδιο πού εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου και ἡ δημιουργία μιᾶς νέας πραγματικότητας, τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου γίνεται «μᾶζα και ζύμη» (P.G. 61, 201) γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα και νοηματοδοτεῖ τὴν ὑπαρξή της ἐν Χριστῷ.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ πρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας «τὰ πάντα και ἐν πᾶσι Χριστός, και πάντες εἰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», ἀλλὰ ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἄνθρωπος τέλειος «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» και «πᾶς ἄνθρωπος τέλειος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Κολ 3,11. Γαλ 3,28. Ἐφ. 4,13. Κολ 1, 28).

Ὁ Χριστός ζεῖ μέσα τῆς Ἐκκλησίας και ἡ Ἐκκλησία ζεῖ μέσα στὸν Χριστό και ἀπὸ τὸν Χριστό. Τὸ «εἶναι» τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μόνον ὁ Χριστός. Ὑπάρχει ἐπειδὴ ζεῖ μέσα Του. Ἀπ' Αὐτὸν ἔχει «τὸ εἶναι και τὸ καλῶς εἶναι της» ὅπως τονίζει ὁ μέγας ἐκκλησιολόγος Χρυσόστομος (P.G. 62, 344). Διαφορετικὴ κατανόηση τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ δεν ὑπάρχει. Ἡ σωτηρία συνεπῶς τοῦ ἀνθρώπου πραγματοποιεῖται μέσα τῆς Ἐκκλησίας - Χριστοῦ και μάλιστα ὡς ἐνότητα και κοινωνία, κεφαλῆς (Χριστός), Πνεύματος, ζωῆς, χάριτος, πίστεως, ἀγάπης και προσευχῆς, κυρίως ὅμως ὡς εὐχαριστίας. Μὲ ἀπόλυτο τρόπο ὁ Χρυσόστομος τονίζει ὅτι: «ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία δεν ὑπάρχει ζωὴ και σωτηρία» (P.G. 52, 397).

.....
Τὸ «μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» πραγματώνει τὸ τριαδικὸ σχέδιο πού εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου και ἡ δημιουργία μιᾶς νέας πραγματικότητας, τῆς Ἐκκλησίας.
 .....

Ὁ μέγας ἱεράρχης και ἅγιος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σίγουρα φαντάζει μέσα ἀπὸ τοὺς λόγους του σήμερα περισσότερο σύγχρονος. Αὐτὰ τὰ ὁποῖα λέγει, ὅπως ὅλοι οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, δεν εἶναι ἀπόρροια ὑποκειμενικῆς ἠθικολογίας ἢ ὁποῖα μπόρει νά θεωρηθεῖ ὡς προσωπικὴ ἀρετολογία. Στὴν περίπτωση αὐτῆ ὁ Χρυσόστομος δεν θά μπόρουσε νά εἶναι παρά ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τῆς ἱστορίας ἠθικοδιδασκάλους, ἐξάπαντος ὅμως ὄχι πατέρας και διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς ὁποίας τὴν ἦδη ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια ἐρμηνεύει και διατυπώνει κατὰ τὴν δεκτικότητα πού τοῦ ἐπιτρέπει ἢ ἔλλαμψη και ὁ φωτισμός τοῦ πνεύματος. Ὁ ἴδιος ὡς πρόσωπο, γνώρισμα κάθε γνήσιου μέλους τῆς Ἐκκλησίας, παραμερίζει γιὰ νά ἀποκαλυφθεῖ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Δίκαια χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία διὰ τοῦ Ὑμνογράφου «τῶν δογμάτων κατὰ ἄβρυτος, ὁ νοῦς ὁ οὐράνιος, τῆς θεολογίας, τὸ πάγχρυσον στόμα» (Αἶνοι ἸΓ' Νοεμβρίου) και κατατάσσεται τῆς χορείας τῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν και διδασκάλων και ἐφάμιλλος τῶν Καππαδοκῶν Πατέρων. Τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτὸ πού ἔχει τὴν μοναδικὴ ἀξία γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἱεροῦ Πατρός, τὴν ὁποῖαν ἄλλωστε ἐκδαπάνησε γι' αὐτό.

Ἡ ἀποτίμηση τοῦ ἔργου του κατανοεῖται μόνον μέσα τῆς ἐκκλησιαστικῆς προοπτικῆς και ἐμπειρίας. Ὁλόκληρο τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας και τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας βρίσκεται στό θεανθρώπινο πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, στό ὁποῖο ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός Του εἰσάγονται μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος στὴ θεία ζωὴ τῆς Ὑπερουσίας και Ζωαρχικῆς Τριάδας.

Ἡ ἀξία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἶναι ἀπόρροια τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τῆς χάριτος τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο και ἀντλήσε τὴν ὑπαρξή του, «διακόφας τὰς γλωσσολογίας τῶν αἰρέσεων» (Στιχ. Ἰδιόμ. Λιτῆς Ἐσπερινῶν ἸΓ' Νοεμβρίου). ■

Ο ΚΟΣΜΟΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

του Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Τίς εορτές του Δωδεκαημέρου (Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Θεοφάνεια) και του Πάσχα, δηλαδή τις μεγαλύτερες γιορτές της Χριστιανοσύνης, δεν μπορεί να τις νιώσει κανείς χωρίς τον Παπαδιαμάντη. Ίδιαίτερα αυτές οι γιορτές του Δωδεκαημέρου μάς τὸν φέρνουν πὸ κοντά, ἐπειδὴ μέσα ἀπὸ αὐτές, ἀνάμεσα στὴν Πρωτοχρονιά καὶ τὰ Θεοφάνεια, ξημερώνοντας ἡ 3η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1911, ἔφυγε ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ γιὰ τὴν ἄλλη.

Γεννήθηκε στὸ εὐλογημένο καὶ πανέμορφο νησί τῆς Σκιάθου (σκιά τοῦ Ἅθω = Σκιάθος) κατὰ τὸ ἔτος 1851 (4 Φεβρουαρίου) κι ἔζησε, «συνοδευόμενος πάντοτε ἀπὸ τὴν ἀθεράπευτον, ἀλλ' ἔντιμον πενίαν του καὶ τὴν εὐθραυστον σωματικὴν του ὑγείαν» ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Ἀπὸ τότε καὶ ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια ὁ θρησκευτικὸς - ἐορταστικὸς λογοτεχνικὸς διάκοσμος αὐτῶν τῶν ἡμερῶν γίνεται φτωχότερος καὶ ὁ ἠθογραφικὸς Παπαδιαμάντης γίνεται ἕνα ὀρόσημο μακρινό. Ἡ σύγχρονη Πεζογραφία ἔχει κόψει τοὺς πὸ πολλοὺς δεσμούς της μὲ τις θρησκευτικὲς πηγές, ἀφοῦ πρώτη ἡ ἴδια ἡ κοινωνία ξεμάκρυνε ἀπὸ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα, πὸ εἶχαν σχέση μὲ τις γιορτές καὶ τὰ πανηγύρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ περισσότεροι πὸ γεμίζουν τις στήλες τῶν ἐφημερίδων φιλοδοξοῦν γράφοντας νὰ γίνουν «πολίτες τῆς Εὐρώπης» μὲ κείμενα οὐδέτερα καὶ ἀχρωμάτιστα θρησκευτικῶς, μὲ πολιτικὸς καὶ παραπολιτικὸς σχολιασμοὺς ἢ μὲ ἀπλὲς περιγραφὲς τῶν εορτάσιμων ἡμερῶν, κοινοτοπικοῦ εἰδησεογραφικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀνοῦσια τις περισσότερες φορὲς καὶ ἀνίκανα νὰ δροσίουν τις ψυχὲς τῶν σύγχρονων Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ ζώηρρα νάματα τῆς Παράδοσης. Φυσικὰ εἶναι ἀποδεκτὲς οἱ ἐπιρροὲς ἀπὸ τὰ διάφορα διεθνή γεγονότα καὶ τὸ πνεῦμα πὸ κοιμίζουν οἱ νέες ιδέες μαζί μὲ τὰ κοινωνικὰ καὶ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα, ἀλλὰ μὴν ξεχνᾶμε πὸς ὁ Ρωμιὸς εἶναι πλασμένος ἀπὸ μία ξεχωριστὴ ζύμη, ὅπως καὶ ὁ κάθε λαὸς ἀπὸ τὸν περιβάλλοντα χῶρο πὸ γεννήθηκε μὲ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά του καὶ ὅτι αὐτὰ εἶναι ἡ τροφή καὶ ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς ιδιοσυστασίας τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Ὁ κύρ - Ἀλέξανδρος ἐπλήρωσε καὶ ἐκεῖνος τὴν φορολογία του στοὺς μύθους τῆς ἐποχῆς του. Τῶν ἄνευ πνεύματος ἀνθρωπισμῶν τῆς σκοτεινῆς Δύσεως, πὸς «γαργαλίζουν παντοδαπῶς τὴν φιλόκαινον -οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ τὴν φιλόκαινον - διάθεσιν τοῦ ἐπιπολαίου ἀναγνώστου», ἀλλ' εὐτυχῶς γύρισε νωρὶς πρὸς τὴν ἀλήθεια: ἐλληνικὴν καὶ ὀρθόδοξον. Ἐκτοτε ἀγωνίζεται μέσα ἀπὸ τις στήλες τῶν ἐφημερίδων νὰ ἐμβαθύνει, ὅσο κανένας ἄλλος ἴσως ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του, στὴν ἑλληνορθόδοξο ζωὴ καὶ κοινωνία μὲ ὅλα τὰ μικρὰ ἢ μεγάλα προβλήματα καὶ ν'

ἀποκτήσει κριτήρια ὀξύτατα καὶ γνησιότατα ὀρθῆς πνευματικῆς ἐρμηνείας.

Ἡ πένα τῶν σημερινῶν λογοτεχνῶν, παντὸς εἶδους, τρέμει ἀπὸ τὸν φόβο μὴν τύχει καὶ τοὺς ξεφύγει καὶ γράφει κάτι πὸς ἔχει σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία, καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὴ βιώνει ὁ λαὸς μας στὶς γιορτές καὶ τὰ πανηγύρια του, ἰδίως ὁ ἄγνος λαὸς τῆς ὑπαίθρου, ὅπου διατηροῦνται ἀκόμη ἔστω καὶ ἐλάχιστα ζώπυρα γνησιότητας. Γιατί, ἕνα τέτοιο πράγμα, - ἔτσι πιστεύουν οἱ «μοντέρνοι» καὶ «σύγχρονοι» καλαμαράδες - ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο νὰ χαρακτηρισθοῦνε «ἐπαρχιώτες» καὶ «ὀπισθοδρομικοί». Ὅμως ἡ πένα τοῦ φτωχοῦ Κοσμοκαλόγερου μέσα στὸ καμίνι τῆς νέας Βαβυλώνας, πὸς ὀνομάζεται Ἄθῆνα, παρέμεινε ἄφοβη, γι' αὐτὸ καὶ μᾶς ἄφησε πλουσιότατους καρποὺς ἀπὸ τὴν ἑλληνορθόδοξο Παράδοσή μας. Μέσα ἀπὸ τὰ ἀνεπανάληπτα διηγήματά του, ὅπου πρῶτα ἐκθειάζει καὶ ὕμνει τὸν κόσμο τῆς Κτίσεως καὶ Δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, μᾶς εἰσάγει κατόπιν στὸν ἐσωτερικὸ χῶρο τοῦ ναοῦ γιὰ νὰ λατρεύσουμε τὸν Κτίστην. Καὶ ὁ ἴδιος προσδιορίζει τὴν πηγὴ ἀπ' ὅπου ἀντλεῖ τὴ δύναμή του: «Τὸ ἐπ' ἐμοί, -γράφει, ἐνόσω ζῶ καὶ ἀναπνέω καὶ σωφρονῶ, δὲν θὰ παύσω πάντοτε, ἰδίως δὲ κατὰ τὰς πανεκλάμπρους ταύτας ἡμέρας(τῶν Χριστουγέννων), νὰ ὕμνω μετὰ λατρείας τὸν Χριστὸν μου, νὰ περιγράψω μετ' ἔρωτος τὴν φύσιν καὶ νὰ ζωγραφῶ μετὰ στοργῆς τὰ γνήσια ἑλληνικὰ ἔθη».

Τὰ Χριστουγενιάτικα Διηγήματά του εἶναι 12: «Τὸ χριστόφωμο», «Ἐπὶ τὴν Ἐπίδραση», «Ἡ σταχμαζώχτρα», «Ὁ Ἀμερικάνος», «Στὸ Χριστὸ στὸ Κάστρο», «Τῆς Κοκκίνας τὸ σπῆτι», «Ἡ Γλυκοφιλούσα», «Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Τεμπέλη», «Τὸ Μπούφ τοῦ Πλί», «Ὁ Χαραμάδος», «Ἄνθος τοῦ Γιαλοῦ» καὶ τὸ «Κρυφὸ Μανδράκι». Σκηρικὰ τοὺς οἱ πανέμορφες ἐξοχὲς τῆς Σκιάθου. Ἡρωές τοὺς οἱ ἀπλοῖκοι κάτοικοι τοῦ νησιοῦ: οἱ Ἐφημέριοι, οἱ ναυτικοί, οἱ φαράδες, οἱ γερντίσσοι χῆρες, μανάδες, νύφες καὶ πεθερὲς ἀκόμη καὶ οἱ λογοδοσμένες, σκανταλιάρικα παιδιὰ, καὶ περιθωριακοὶ τύποι τῆς κοινωνίας.

Τὸ τέλος τοῦ πάμφτωχο Κοσμοκαλόγερου, πὸς ἔζησε «μὲ τὸ τροπάρι καὶ τὸ ποτὸ στὸ στόμα», ὕπῆρξεν ὀσάκω. Ψέλλοντας τὸ τροπάρι τῶν Μεγάλων Ὁρῶν τῶν Θεοφανείων «Τὴν χεῖρά σου τὴν ἀφαιμένην τὴν ἀκήρατον κορυφὴν τοῦ Δεσπότη...» παρέδωσε τὴν ψυχὴ του στὰ χέρια τοῦ Πλάστη του. Τώρα ὁ κύρ-Ἀλέξανδρος τραγουδάει τὰ «τραγούδια τοῦ Θεοῦ» μαζί μὲ τὴν Ἀγγελικουλά τοῦ φίλου του τοῦ Νικόλα Μπούκη, πὸς ἔγινε ἀγγελουδί τοῦ οὐρανοῦ. Ἀς ἔχομε τὴν εὐχή του! ■

ΘΥΜΟΣ: ΜΙΑ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΕΙΤΑΙ

της εκπαιδευτικού Παρασκευής Μαντικού

A'. Όρισμός

Ο θυμός είναι η έντονη ψυχική κατάσταση που προκαλείται από μεγάλη δυσαρέσκεια και μπορεί να εκδηλώνεται με βίαιες και νευρικές κινήσεις, ύψωση του τόνου της φωνής, έλλειψη αυτοελέγχου και άλλες συναφείς εκδηλώσεις¹. Αποτελεί ένα φυσιολογικό, συνήθως υγιές, ανθρώπινο συναίσθημα. Για τον Ιωάννη τό Χρυσόστομο ο θυμός είναι χαρακτηριστικό της παιδικής ηλικίας. «Τό παιδί χρειάζεται εξάσκηση για να ελέγχει τό θυμό του»². Ο Μέγας Βασίλειος θεωρεί ότι τά παιδιά αντιδρούν μέ θυμό στήν κοροϊδία³. Ο θυμός μαζί μέ τήν επιθυμία και τό λογικό αποτελούν διαιρέσεις των ψυχικών λειτουργιών, άποψη σύμφωνη μέ αυτήν του Πλάτωνα και αποτελούν έσωτερικές λειτουργίες της ψυχής⁴. Ο Πλάτωνας στήν Πολιτεία του θέλει τούς φρουρούς της πόλης να είναι «θυμοειδείς», αλλά ταυτόχρονα και φιλόσοφοι, ταχείς και ισχυροί. Γι' αυτό καταγράφει ένα πρόγραμμα άγωγής των νέων που προορίζονται για φρουροί της πόλης. Θέλει τό θυμό να τιθαसेύεται από τή γνώση και να έχει ως όργανο γυμνασμένο, δυνατό και γρήγορο σώμα. Ο Μέγας Βασίλειος στό έργο του «Κατά όργιζομένων» πιστεύει ότι υπάρχει και ο θετικός θυμός, έπειδή, αν μάθει κάποιος να τόν ελέγχει, τότε κινητοποιεί τή ψυχή για θετική δράση⁵. Ο θυμός είναι φυσική δύναμη της ψυχής του ανθρώπου, ή όποια αν δεν προσεχθεί, μπορεί να γίνει τυραννικό και φονικό πάθος, ενώ αν παιδαγωγηθεί σωστά, γίνεται μεγάλη δημιουργική δύναμη. Γεννιέται από έξωτερικά έρεθίσματα αλλά και από άνησυχία ή από συνεχή ένασχόληση μέ τά προσωπικά μας προβλήματα. Μνήμες τραυματικών ή έξοργιστικών γεγονότων μπορούν επίσης να προκαλέσουν συναισθήματα θυμού. Όταν θυμώνει κάποιος ή καρδιά του χτυπά πιο δυνατά και ή πίεση του αίματός του αύξάνεται, όπως αύξάνονται και τά επίπεδα των όρμονων άδρεναλίνης και νοραδρεναλίνης.

B' Η διαχείριση του θυμού

Η έκφραση του θυμού μέ θετικό τρόπο - και όχι

επιθετικό - είναι ή καλύτερη λύση στή διαχείριση αυτού του συναισθήματος.

Ο περιορισμός ή ή άπόωση του θυμού και ή μετατροπή του σε πιο δημιουργική συμπεριφορά είναι ένας άλλος τρόπος διαχείρισης. Στήν αντίδραση αυτού του τύπου έλλοχεύει ο κίνδυνος, ο θυμός να στραφεί έσωτερικά στόν άνθρωπο και να όδηγήσει σε υπέρταση, ύψηλή άρτηριακή πίεση και κατάθλιψη. Τά άτομα που δέ γνωρίζουν πώς να εκφράζουν τό θυμό τους έποικοδομητικά, δεν έχουν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις. Ταπεινώνουν τούς άλλους, κριτικάρουν τά πάντα και κάνουν κυνικά σχόλια.

Ένας άλλος τρόπος διαχείρισης είναι ή ψυχραιμία. Η ψυχική άταραξία και νηφαλιότητα σε στιγμές όπου κανείς έρχεται σε δύσκολη θέση. Οί καρδιακοί παλμοί μειώνονται και τό πρόβλημα αντιμετωπίζεται μέ ήρεμία.

Γ'. Ο θυμός των παιδιών

Ο θυμός των παιδιών προέρχεται από τήν αίσθηση ότι είναι άβοήθητα στόν έλεγχο της ζωής τους ή από τό ότι τά κακομεταχειρίζονται ή τά παρανοούν. Ο θυμός είναι ένα σημάδι, ότι δεν εκπληρώνονται οι βασικές τους ανάγκες ή επιθυμίες. Τά ίδια πράγματα κάνουν και τούς ένήλικες να θυμώνουν. Νευριάζουν όταν τά παιδιά τους άρνοούνται να συνεργαστούν. Οί γονείς, συχνά, διαχειρίζονται τό θυμό των παιδιών τους μέ λόγια για τά όποια μετανιώνουν άργότερα⁶. Όλα τά παιδιά νευριάζουν. Τά

νεύρα είναι ένα σημάδι ότι τά παιδιά αναπτύσσουν ισχυρή προσωπικότητα. Οι γονείς πρέπει να μάθουν να ανταποκρίνονται στα μπερδεμένα συναισθήματα των παιδιών τους. Αυτό δέ σημαίνει ότι πρέπει να υποχωρούν σε κάθε ιδιοτροπία τους. Μπορούν να θέτουν όρια στη συμπεριφορά τους αναγνωρίζοντας ότι ο θυμός τους είναι μία φυσιολογική ψυχική κατάσταση. Πρέπει να υπομένουν παροδικές εκρήξεις θυμού και να είναι σε θέση ν' αλλάζουν τή δική τους συμπεριφορά. Ο θυμός από μόνος του δέν είναι κακός. Ο τρόπος πού διοχετεύεται είναι αυτό πού τόν κάνει καλό ή κακό. Όταν οι γονείς είναι κύριοι του δικού τους θυμού και τόν εκφράζουν χωρίς υπερβολές στά παιδιά τους, χρησιμεύει σάν πληροφορία και δέν βλάπτει. Τά παιδιά πού τά κάνουμε να αισθάνονται ότι ο θυμός τους δέν είναι κάτι καλό, ότι είναι κακό να τόν εκφράζουν και στην πραγματικότητα δέν πρέπει ούτε να τόν νιώθουν, δυσκολεύονται να τά βγάλουν πέρα με τό θυμό τους ως ενήλικοι. Ο θυμός πού συνεχώς καταπιέζεται γίνεται όργη. Τά παιδιά όδηγούνται σε άκραιες αντιδράσεις και γίνονται επιθετικά.

Δ'. Η παιδαγωγία του θυμού

Ένα πολύτιμο και άποτελεσματικό μέσο για να ήρεμήσετε ένα θυμωμένο παιδί είναι να τό βάλετε να ζωγραφίσει τά συναισθήματά του σ' ένα χαρτί. Χρησιμοποιείτε τήν ψυχραιμία σας. "Αν ή βαθιά άναπνοή δέ βοηθάει σε κάποια περίπτωση, φύγετε άπ' τό δωμάτιο. Είναι καλύτερο ένα διάλειμμα από ένα άρνητικό παράδειγμα. Η Γυμναστική είναι μία πολύ καλή εκτόνωση και άγωγή του θυμού, άφου με τόν κόπο πού άπαιτεί έξαντλεί τό παιδί και με τούς κανόνες των διαφόρων άθλημάτων τό εκπαιδεύει να κινείται νόμιμα. Τό μάθημα των Θρησκευτικών μέσα από τή διδασκαλία του Χριστού, τίς ιστορίες των μαρτύρων και των άσκητών, δίνει τίς ύψηλές προδιαγραφές του ανθρώπου και έμπνέει στην ύπερβαση τής ιδιοτέλειας, στη μή άνοχή τής άδικίας, ένεργοποιώντας τό θυμό ως άνδρεία, ως δύναμη άγάπης, δικαιοσύνης και πίστης. Η μελέτη βιβλίων τής Ιστορίας μπορεί να επιδράσει στο θυμό με τό θετικό παράδειγμα ήρωικών μορφών, αλλά και με τή δραματική διήγηση καταστροφικών γεγονότων πού δημιούργησαν παράλογα θυμωμένοι ήγέτες ή άξιωματούχοι του στρατού οι όποιοι δέ διέθεταν φιλοσοφία πού τιθασειύει τό θυμό.

Ο θυμός είναι φυσική ψυχική κατάσταση. "Αν παιδαγωγηθεί σωστά, γίνεται μεγάλη δημιουργική δύναμη. ■

Υποσημειώσεις

1. Γ. Μπαμπινιώτης, Λεξικό τής Νέας Έλληνικής Γλώσσας, έκδόσεις Κέντρο Λεξικολογίας, Άθήνα 1998, σελ. 767
2. Ι. Χρυσόστομος, Παιδαγωγικά περί Κενοδοξίας και όπως δει τούς γονέας ανατρέφειν τά τέκνα, έκδόσεις Πάπυρος, Άθήνα, σελ. 73
3. Μ. Βασίλειος, Πρόσεχε σεαυτώ, έκδόσεις Άποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, Άθήνα 1955, τόμος 54, σελ. 107
4. Πλάτωνος Πολιτεία, 436, 441
5. Μ. Βασίλειος, Κατά όργιζομένων, έκδόσεις Άποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, Άθήνα 1955, τόμος 54, σελ. 101, 107
6. Βιολέτα Μονρεάλ, Θυμός, έκδόσεις Φλούδας, Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 4,6,14

Συνταγή για ψυχραιμία!

Ο θυμός και ή ψυχραιμία
έκαναν μία συμφωνία
να βοηθούν ό ένας τόν άλλο
πριν να ρθει κακό μεγάλο.

Όταν δυσανεστηθείς,
μήν ύφώνεις τή φωνή,
μέ τίς νευρικές κινήσεις
δέν περνάει ή όργη.

Η έλλειψη αυτοελέγχου
τά προβλήματα δέ λύνει,
ευερέθιστους μάς κάνει,
τίς γροθιές μας σφιχτά κλείνει.

Όταν είσαι θυμωμένος,
να μιλάς για τό θυμό σου,
μία βαθιά ανάσα πάρε,
ζήτησε άπ' τήν ψυχραιμία
τήν αυτοκυριαρχία στον ευέξαπτο έαυτό σου!

Μάθε ύπομονή να κάνεις,
σκέφου ότι όλοι σ' άγαπούν.
Ο θυμός σου θα περάσει
κι άπ' τίς δυσκολίες θα βγεις
ό μεγάλος νικητής!

Λόγος έκφωνηθείς κατά τήν έορτή του̅ αγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου του̅ Ύδραίου στόν Ίερό Ναό Εἰσοδίων Θεοτόκου Νεοχωρίου

του̅ Ἀρχ. Νεκταρίου Πόκια

Ανοιξη πνευματική στις καρδιές μας, αισθανόμεθα ὅλοι μας σήμερα ευφραϊνόμενοι, ἐπί τῆς μνήμης του̅ αγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Κων/νου του̅ Ύδραίου, Πολιούχου τῆς νήσου μας.

Ἀναλογιζόμενος τό βάρος τῆς εὐθύνης νά ὁμιλήσω στήν ἀγάπη σας γιά τό ζωντανό αὐτό θαῦμα τῆς πίστεώς μας, κάμπτομαι ἀπό τήν χοϊκή ἀδυναμία μου. «Πῶς ἐξείπω τῆς σῆς καρδίας τό μεγαλόφυχον ἤ πῶς τούς ἀθλητικούς σου ἀγῶνας κατ' ἀξίαν εὐφημήσω Κων/νε ἀδαμάντινε;». Προχωρῶ ὅμως μέ τήν ἀκράδαντη πίστη ὅτι ὁ ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός προγιγνώσκει τήν διάθεση τῆς καρδίας μου.

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, σεβαστοί Πατέρες, ἐντιμότετοι Ἀρχοντες, λαέ του̅ Θεοῦ ἠγαπημένε καί πεφιλημένε.

Δεκατέσσερις Νοεμβρίου του̅ 1800. Δεκατέσσερις Νοεμβρίου του̅ 2007. Διακόσια ἐπτὰ χρόνια μετά τό σεπτό μαρτύριο του̅ αγίου. Ἐνα μαρτύριο γιά τό ὅποιο κανεῖς δέ θά πρέπει νά μείνει ἀδιάφορος καί ἀσυγκίνη-

τος κυρίως γιά τό ἀκαμπτον του̅ χαρακτηῆρος καί τήν ἰσχυρή θέληση ἑνός νέου ἀνθρώπου, πού ὅταν ἦρθε σέ συναίσθηση καί ἀναγνώρισε τό λάθος του, δέ δίστασε νά τό πληρώσει μέ τό αἷμα του̅ μαρτυρίου. Στή διάρκεια τῆς ὑπερδισχιλιετοῦς ἱστορικῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας μας, τό μαρτύριο ὑπῆρξε ἡ οὐσιαστικότερη ἔκφραση τῆς αὐτοσυνειδησίας της. Ἄν ἐξαιρεθοῦν οἱ τρεῖς πρῶτοι χριστιανικοὶ αἰῶνες μέ τούς σκληρούς διωγμούς, ἡ περίοδος ἐκείνη πού παρουσιάζει τούς περισσότερους μάρτυρες εἶναι ἡ περίοδος τῆς τουρκοκρα-

τίας. Σ' αὐτή τή μακρά ἱστορική περίοδο τό μαρτύριο βρίσκει τήν οὐσιαστικότερή του ἔκφραση στους Νεομάρτυρες, τούς μάρτυρες δηλαδή ἐκείνους πού ὑπέστησαν τήν σκληρότερη δοκιμασία γιά τήν χριστιανική ὁμολογία, κατά τήν χρονική περίοδο ἀπό τήν ἄλωση τῆς Κων/πόλεως μέχρι τήν ἀπελευθέρωση του̅ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπό τόν τουρκικό ζυγό. Σ' αὐτούς ἀνήκει καί ὁ σήμερα λαμπρά ἑορταζόμενος ἅγιός μας

Κων/νος ὁ Ύδραῖος. Οἱ νεομάρτυρες ἀποτελοῦν τά καινούργια σφάγια στό βωμό τῆς πίστεως καί τήν καινούργια προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στό ἰδανικό της ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς ἀλλά καί τῆς ἐθνικῆς. Ἡ προσφορά τους στό ὑπόδουλο γένος ὑπῆρξε τεράστια σέ βάθος καί ἔκταση. Τό πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας τους παραδειγματίζε τόν λαό, τόνωνε τό φρόνημά του καί γιγάντωνε τήν ἐθνική του συνειδηση. Ἡ θυσία τους ἦταν γιά τούς Ἕλληνες στοιχείο φιλοτιμίας καί πρότυπο νά μήν ὑστερήσουν καί αὐτοί σέ θυσίες. Τά μαρτυρολόγια τους ἀπέβησαν οἱ πιό διαδεδομένες φυχωφελεῖς διηγήσεις

πού παρηγοροῦσαν καί ἐνθάρρυναν τόν λαό. Θαυμάζει ἀλλά καί ἀπορεῖ κανεῖς γιά τό θάρρος, τήν καρτερία καί τήν γενικότερη διάθεση γιά τό μαρτύριο. Ὅλα τά παραπάνω μπορούμε νά τά βροῦμε καί στό μαρτύριο του̅ αγίου Κων/νου του̅ Ύδραίου πού ἦταν ἡ κατάληξη μιᾶς σύντομης σέ χρονική διάρκεια ζωῆς (μόλις τριάντα ἐτῶν) ἐπεκτεινομένης ὅμως στήν ἀτέρμονη αἰωνιότητα.

Γεννήθηκε στήν Ὑδρα τό 1770 ἀπό πτωχοῦς γονεῖς, τόν Μιχάλη, ναυτικό στό ἐπάγγελμα καί τήν

Μαρίνα. Σέ ηλικία 18 χρόνων φεύγει από την Ύδρα και έρχεται στη Ρόδο πού τότε ήταν μεγάλο έμπορικό και ναυτικό κέντρο. Πιάνει δουλειά ως υπάλληλος σ' ένα έμπορικό κατάστημα κοντά στους άγιους Άναργύρους. Η τιμότητα και ή εργατικότητα του όμως γίνονται παγίδα για τόν ίδιο. Παρασύρεται από τόν Τοῦρκο ήγεμόνα και έξιπλαμίζεται μέ τό όνομα Χασάν. Τρία ολόκληρα χρόνια απολαμβάνει μεγάλων τιμών και απολαύσεων. Όταν όμως κάποια στιγμή πηγαίνει στη γενέτειρά του Ύδρα εισπράττει την περιφρόνηση όλων των συμπατριωτών του. Η άρνηση τής μητέρας του νά τόν δεχθεί στό σπίτι της, όπως επίσης και τό σπάσιμο μίας στάμνας από μία γειτόνισσα, μετά από τό νερό πού τού δίνει νά πιεί, λειτουργούν άφυπνιστικά για τόν Χασάν. Συνέρχεται σιγά σιγά από τόν λήθαργο και ξαναβρίσκει τόν έαυτό του. Έπιστρέφει στη Ρόδο βαθιά μετανωμένος, ζητώντας τίς συμβουλές πνευματικών ανθρώπων εκείνης τής έποχης. Στο Ροδίσι έξιμολογείται σ' ένα πνευματικό Γέροντα και αρχίζει ένα είδος «πνευματικού» τουρισμού, περνώντας από την Κριμαία στην όποια μένει τρία χρόνια, την Κων/πολη, όπου συναντά τόν μεγάλο Έθνομάρτυρα Πατριάρχη Γρηγόριο τόν Ε' και την Μονή Ίβήρων τού Άγίου Όρους, όπου συναναστρέφεται μέ τόν όσιο Νικόδημο τόν Άγιορείτη. Όλες αυτές οι πνευματικές γνωριμίες τόν προετοιμάζουν για τό μαρτύριο και χαλυβδώνουν τή θέλησή του για νά μήν λιποφυχήσει, ένεκα τού νεαρού της ηλικίας. Η απόφασή του έχει παρθεί.

Άκούει τήν φωνή τής συνειδήσεώς του, πού τού λέει νά επανρθώσει τό λάθος του. Παρουσιάζεται μπροστά στόν Τοῦρκο ήγεμόνα μέ παρησία και όμολογεί τήν πίστη του. Η όμολογία του αυτή έχει ως αποτέλεσμα τήν φυλάκιση και τά φρικτά βασανιστήρια. Μέσα στη φυλακή ο Κων/νος έντείνει τήν προσευχή. Ο Τοῦρκος ήγεμόνας δέν άντέχει τήν θέα αυτής τής εικόνας. Άμέσως διατάσσει νά τόν άπαγχονίσουν. Τό νεανικό αίμα τού μάρτυρος ποτίζει τήν ροδίτικη γη αποτελώντας συγχρόνως από τότε πηγή εύλογίας και άγιασμού.

Τό μαρτύριο τού άγίου Κων/νου μέ τήν μαρτυ-

ρία του, στέλνουν ποικίλλα μηνύματα προς όλους μας. Σήμερα πού έχουν ξεθωριάσει τά πρότυπα θυσίας και ήρωισμού, σήμερα πού όλοι έχουμε μάθει στη ραστώνη και τήν καλοπέραση, σήμερα πού εγκαταλείπουμε κάθε διάθεση άγώνος, σήμερα πού έχουμε άλλοτριωθεί και παρασυρθεί από ένα ύλοφρονα τρόπο ζωής, σήμερα πού μετατοπίσαμε τά ενδιαφέροντά μας μόνο σε άστέρες καλλιτεχνικού ή πολιτιστικού επιπέδου, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε άδήριτη προβάλλει ή ανάγκη νά ένστερνισθοῦμε τό παράδειγμα τού άγίου Κων/νου τού Ύδραίου, ένα παράδειγμα άξιο μιμήσεως και ύγιους προβληματισμού.

Ο άγιός μας πού σήμερα τόσο λαμπρά πανηγυρίζεται μέ τήν παρουσία πλειάδος Άρχιερέων και τού εύλογημένου λαού τής νήσου μας, γεννήθηκε σ' ένα τουριστικό νησί τήν Ύδρα και μαρτύρησε επίσης σ' ένα τουριστικό νησί τή Ρόδο. Τί θά είχε νά μάς πει στη σημερινή σύγχρονη βαβέλ φωνών και ήχων πού ζούμε;

Σίγουρα θά μάς έφιστοῦσε τήν προσοχή από τά διάφορα

ρεύματα πού έρχονται στό νησί μας λόγω των συγχρόνων συνθηκών ζωής και προσπαθοῦν νά μάς άλλοτριώσουν. Αυτά τά ρεύματα είτε ανατολικές θρησκείες λέγονται, είτε αίρέσεις, είτε ξενομανία, είτε ύλιστικός τρόπος ζωής και συμπεριφοράς αποτελούν ένα τεράστιο κίνδυνο άλλοίωσης τής έλληνορθόδοξης ταυτότητάς μας.

Άγιοι Άρχιερείς, άγαπητοί συμπανηγυριστές.

Άς γίνει ή σημερινή έορτή αίτία αυτοκριτικής για τόν καθένα μας, ιδιαίτερα αυτή τήν περίοδο πού μετά τό τέλος τής τουριστικής περιόδου, ξαναβρίσκουμε και πάλι τούς άθθεντικούς νησιώτικους ρυθμούς ζωής μας. Ο άγιος Κων/νος ο Ύδραίος άς γίνει ο πολύτιμος άρωγός μας ώστε νά βγάλουμε συμπεράσματα χρήσιμα, προς όφελος τής πνευματικής μας πορείας αλλά και για τήν πρόοδο και τό καλό τής άγιοτόκου νήσου μας και τής πατρίδος μας ευρύτερα.

«Και σύ δέ Ρόδος καυχῶ και ύμνους παιάνιζε, άγιασθείσα σεπτού αίματος τοίς ρεύμασι, Κωνσταντίνου Μάρτυρος, και αυτού ιδούσα τό στερρότατον Μαρτύριον». ■

ΧΑΡΙ ΠΟΤΕΡ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΓΕΙΑ

του Άρχιμ. Αύγουστίνου Γ. Μύρου, Δρ. Θ.

Νέο φαινόμενο στα τελευταία χρόνια της εποχής μας αποτελεί η χαριποτερομανία. Ο Χάρι Πότερ, ο φανταστικός ήρωας των πολυδιαφημισμένων βιβλίων μίας νεαρής διεξυγμένης Σκωτσέζας, έχει ξετρελάνει τα μικρά παιδιά και τους έφηβους. Οί περιπέτειές του, όπως καταγράφονται στα μέχρι τώρα πολυσέλιδα βιβλία, διαβάζονται άπνευστί. Τα παιδιά ένθουσιάζονται. Γράφουν γράμματα γεμάτα λατρεία για τον «ήρωα» και τα αποστέλλουν στους έκδοτικούς οίκους και στην συγγραφέα των βιβλίων. Έκφράζουν την επιθυμία τους να σπουδάσουν την μαγεία και ύστερα να την ασκήσουν, για να έκδικηθούν όσους ανθρώπους δεν συμπαθούν. Είναι έντυπωσιακό το μήνυμα μίας μαθήτριας, της Κατερίνας, όπως βρέθηκε στο διαδίκτυο: «Άγαπητέ Χάρι, είμαι μία από τις πολλές θαυμάστριές σου. Το πρώτο σου βιβλίο, έκτός από στιγμές γεμάτες περιπέτεια, μου έδωσε και φοβερές ιδέες, όπως το να μετατρέψω τους καθηγητές μου στο γυμνάσιο σε βατράχια. Μακάρι να έρχόμουν στο Χόγκουαρτς: θα μπορούσα να ξεφορτωθώ τους καθηγητές μου και να έκδικηθώ κάποια παιδιά στο σχολείο».

Ο ξαφνικός και άκατάσχετος αυτός μανιακός χειμαρρος έχει παρασύρει και σοβαρούς κατά τα άλλα μεγάλους ανθρώπους. Σε πολλά σχολεία του κόσμου δάσκαλοι και καθηγητές αναθέτουν στους μαθητές τους εργασίες με βάση τα βιβλία του Χάρι Πότερ, ενώ δεν χάνουν την ευκαιρία να τους οδηγούν ομαδικά στις κινηματογραφικές αίθουσες για να παρακολουθήσουν τις δύο ταινίες, που στηρίζονται στην πλοκή κάποιων από τα βιβλία. Πολλοί γονείς επίσης εκφράζουν την έκπληξη και τη χαρά τους, διότι τα παιδιά τους, που δεν αγαπούσαν καθόλου το διάβασμα, τώρα διαβάζουν με πρωτόγνωρη άφοσίωση τα όγκωδέστατα βιβλία του Χάρι Πότερ. Επιβάλλεται δέ να σημειώσουμε ότι τόσο τα βιβλία, όσο και

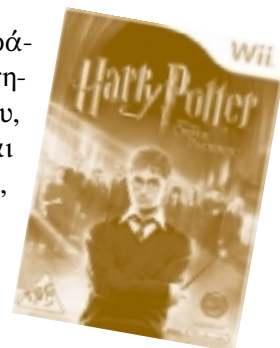
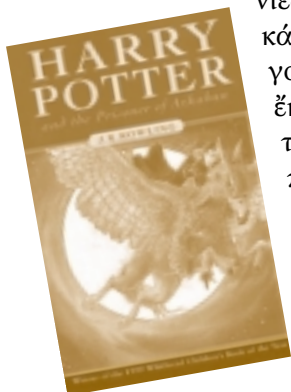
οι ταινίες, διαφημίσθηκαν από τα μέσα ενημέρωσης με τα πιο θαυμαστικά και κολακευτικά σχόλια.

Ποιά όμως είναι η πραγματικότητα; Πού βρίσκεται η αλήθεια; Είναι τα βιβλία με ήρωα τον Χάρι Πότερ άθωα παιδικά μυθιστορήματα, που διευρύνουν την καλή φαντασία και καλλιεργούν τη γόνιμη σκέψη των μικρών παιδιών ή πρόκειται για μία καλομελετημένη και έντεχνη μύηση στον αποκρυφισμό; Θεωρούμε ότι μία προσεκτική μελέτη των παραπάνω βιβλίων μās οδηγεί στην άκλόνητη πεποίθηση ότι αυτά αποτελούν την τελειότερη άνυποψίαστη είσαγωγή των παιδιών στη μαγεία και στη συνέχεια στον σατανισμό. Για τη θεώρησή μας αυτή έχουμε και τους λόγους:

Πρώτα-πρώτα η συγγραφέας των βιβλίων, Τζόαν Ρόουλιγκ, όπως δήλωσε σε ραδιοφωνική της συνέντευξη στις 20 Οκτωβρίου 1999, έκανε έρευνα σε πρακτικές μαγείας και παγανισμού, με σκοπό να παρουσιαστούν τα βιβλία της πιο ρεαλιστικά. Η ίδια όμολογεί ότι περίπου το 1/3 από τις πρακτικές που περιγράφονται στα βιβλία της, βασίζονται σε πραγματικές αποκρυφιστικές πρακτικές.

Και μόνον μία άπλη ανάγνωση των βιβλίων, που κυκλοφορούνται μέχρι σήμερα, δίνει και στον πιο άνίδεο αναγνώστη καθαρή την έντυπωση ότι οι ήρωές τους κινούνται μέσα στον χώρο του αποκρυφισμού, της μαγείας και του σατανισμού. Ο αρχικός σχεδιασμός της Ρόουλιγκ ήταν να γράψει επτά βιβλία, ένα για κάθε χρόνο, που ο Χάρι Πότερ βρισκόταν στη Σχολή Μαγείας. Στα βιβλία παρατηρείται μία σταδιακή πορεία από τα απλούστερα στα βαθύτερα στοιχεία της μαγείας.

Στο πρώτο βιβλίο, για παράδειγμα, οι ήρωές του βρίσκουν σημάδια από το αίμα ενός ζώου, ενός μονόκερου, και γίνονται επίσης μάρτυρες μίας σκηνης, όπου το δαιμονικό πνεύμα σκοτώνει τον μονόκερο και πίνει το αίμά του.

Στο δεύτερο βιβλίο περιγράφεται μία ζωοθυσία, ή θυσία τής γάτας τής σχολής, αλλά και ο δαιμονισμός μιᾶς μαθήτριας, ή όποία χάνοντας τόν έλεγχο τών πράξεών της στραγγαλίζει πετεινούς και έπιτίθεται έναντίον ζωντανών και νεκρών τής σχολής.

Στο τρίτο βιβλίο οί αναγνώστες πληροφορούνται ότι οί μαθητές τής σχολής στο νέο έτος προμηθεύονται «Όδηγό βασικών μεθόδων μαγικής τέχνης» και στα μαθήματά τους προβάλλονται ή άριθμολογία, ή άστρολογία, ή χειρομαντεία, ή καφεμαντεία και ή κρυστάλλινη σφαίρα, όλα γνωστά και σχετικά με τή μαγεία. Συγχρόνως ή ιστορία γίνεται τρομακτικώτερη με τήν συνεχή παρουσία τών φοβερών φυλάκων του Άζκαμπάν, πού όνομάζονται «παράφρονες», και θυμίζουν έντονα τούς δαίμονες, ένώ ή φύλακή τους θυμίζει τήν κόλαση.

Τό τέταρτο βιβλίο, πού θεωρεΐται από τήν ίδια τήν συγγραφέα ως τό «κεντρικό βιβλίο», εΐναι αυτό από τό όποίο αρχίζουν οί περιγραφές θανάτων. Στην αρχή γίνεται αναφορά σε μία σειρά φόνων. Άκολουθεΐ ένας διαγωνισμός ζωής και θανάτου, όπου οί ήρωες καλούνται να άγωνιστοΐν και να νικήσουν άσκώντας στην πράξη όλα τά μαγικά πού διδάχθηκαν τά περασμένα τρία χρόνια. Με τό πέρας του διαγωνισμού αυτού ό ένας από τούς ήρωες δολοφονεΐται. Στο τέλος όμως του τέταρτου βιβλίου και στο κεφάλαιο με τίτλο, «Σάρκα, αίμα και όστά» βρίσκειται τό άποκορύφωμα τής

μύησης στη μαγεία με μία άνατριχιαστική σατανιστική τελετή, πού έκτυλίσσεται σ' ένα νεκροταφείο και «πού μόνον ένας έντελώς διεστραμμένος νοΐς θα μπορούσε ποτέ να συλλάβει».

Όπως έχει έπισημανθει από ειδικούς έρευνητές του φαινομένου Χάρι Πότερ, «άκόμη κι αν στα βιβλία ή στην ταινία βρεΐ κανείς κάποια δόση χιοΐμορ, κάποια στοιχεία φαντασίας και μία έντελώς φαινομενική παρουσίαση κάποιων άξιών, πόσο κατάλληλα μπορεί να θεωροΐνται για τά παιδιά βιβλία και ταινίες, πού, πρώτον, έξοικειώνουν με τό κακό, τή μαγεία, τόν άποκρυφισμό και τή δαιμονολογία, δεύτερον, καλλιεργοΐν τόν φόβο και άλλα άρνητικά συναισθήματα, τρίτον, περιέχουν άντιπαιδαγωγικά μηνύματα, και, τέταρτον, διαμορφώνουν ρατσιστική συνείδηση;».

Δέν ύπάρχει καμμία άμφιβολία ότι ό δρόμος, στον όποίο οδηγοΐν τά βιβλία και οί ταινίες με «ήρωα» τόν Χάρι Πότερ εΐναι ό δρόμος τής μαγείας. Και ή μαγεία δέν εΐναι καθόλου ένα άθώο παγνίδι για τά παιδιά. Εΐναι ή τέχνη του μισανθρώπου σατανά, πού θέλει να βλέπει τόν άνθρωπο ταπεινωμένο, έξευτελισμένο, άρρωστο, έξαθλιωμένο, νεκρό, έγκληματία και κολασμένο. Ό «Χάρι Πότερ» δέν κάνει τίποτε άλλο παρά να άνοίγει τόν δρόμο στην προέλαση του πιό μεγάλου τυράννου, πού έχει σχεδιάσει και έπιθυμεί τήν καταρράκωση και τήν καταστροφή τών παιδιών μας. Έχουμε τεράστια ευθύνη. Γι' αυτό εΐναι άνάγκη να κρατοΐμε άνοιχτά και ξάγρυπνα τά μάτια τής ψυχής μας, αλλά και να άντιστεκόμαστε. ■

Κήρυγμα έκφωνηθέν στή Μητρόπολη Ρόδου κατά τήν έορτή τών Είσοδίων τής Θεοτόκου

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα, Σεβασμιώτατε, τίμιο πρεσβυτέριο καί έκλεκτέ λαέ τοῦ Θεοῦ, γιά νά έορτάσουμε τή λαμπρή γιορτή τών Είσοδίων τής Θεοτόκου.

Πώς καί από πότε θεσπίσθηκε ἡ έορτή τών Είσοδίων τής Θεοτόκου;

Τό γεγονός τής Είσοδου τής Παναγίας δέν ἀναφέρεται στά κανονικά Εὐαγγέλια, ἀλλά σέ ἕνα Ἀπόκρυφο, τό Πρωτευαγγέλιο τοῦ Ἰακώβου. Οἱ αἰρετικοί γνωστικοί τοῦ Α΄καί Β΄ αἰώνα μ. Χ. θέλοντας νά προωθήσουν στό λαό τοῦ Θεοῦ τίς αἰρετικές τους διδασκαλίες ἔγραψαν τά δικά τους ψεύτικα Εὐαγγέλια μέ ὀνόματα τών Ἀποστόλων. Σ' αὐτά, γιά νά ξεγελάσουν τούς ὀρθοδόξους χριστιανούς, μαζί μέ τίς ψεύτικες διδασκαλίες τους ἔβαζαν καί διδασκαλίες τών γνήσιων Εὐαγγελίων καθώς καί ἄγραφα στήν Ἀγία Γραφή περιστατικά τής ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καί τής Παναγίας. Ἐνα τέτοιο περιστατικό εἶναι καί ἡ Εἴσοδος τής τριετοῦς κόρης Μαρίας στό ναό τοῦ Θεοῦ. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς τής Θεοτόκου, Ἰωακείμ καί Ἄννα, σέ προχωρημένη ἡλικία καί μετά ἀπό πολλή προσευχή δέχθηκαν ἀγγελικό μήνυμα, ὅτι θά ἀποκτήσουν παιδί. Γεμάτοι χαρά ὑποσχέθηκαν ὅτι θά ἀφιερῶσουν τό παιδί τους στόν ναό τοῦ Θεοῦ. Αὐτή τήν ἀφιέρωση τήν κάνανε μέ λαμπρότητα, ὅταν ἔγινε ἡ κόρη τους τριῶν ἐτῶν καί εἶναι ἡ έορταζόμενη Εἴσοδος τής Θεοτόκου στό ναό. Ὑποδέχθηκε τή μικρή κορούλα

στό ναό ὁ πατέρας τοῦ Προδρόμου ὁ ἱερέας Ζαχαρίας. Ἐκεῖ, συνεχίζει τό Πρωτευαγγέλιο, ἡ κόρη μεγάλωνε σωματικά μέ τροφή δοσμένη ἀπό ἄγγελο καί πνευματικά μέ τή μελέτη τής Ἀγίας Γραφῆς καί τήν προσευχή.

Τό ὅτι ὑπῆρχε στήν παράδοση τής Ἐκκλησίας ζωντανή ἡ διδασκαλία τής Εἴσοδου τής Θεοτόκου φαίνεται καί ἀπό τήν ὑπαρξη ἀναγλύφου στήν Προβηγκία τής Γαλλίας τόν Ε΄ αἰώνα, ὅπου παριστάνεται ἡ παρθένος νά προσεύχεται στόν ναό.

Κάποιοι ἀρνοῦνται τήν Εἴσοδο τής Παρθένου στόν ναό. Ἐάν αὐτή ἡ μικρή εἴσοδος τούς φαίνεται παράδοξη καί παράλογη, πόσο περισσότερο παράδοξη καί παράλογη δέν εἶναι ἡ μεγάλη Εἴσοδος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στόν ὑλικό κόσμο;

Στά μέσα τοῦ ΣΤ΄ αἰώνα ἐγκαινιάσθηκε ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό στό νότιο μέρος τοῦ κατεστραμμένου ναοῦ τής Παλαιᾶς Διαθήκης ναός πρός τιμή τής Παναγίας. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ὁ ναός αὐτός, λόγω τής θέσεώς του στό χώρο τοῦ ἀρχαίου ναοῦ, συνδυάσθηκε μέ τή διήγηση τοῦ Ἀπόκρυφου Εὐαγγελίου τοῦ Ἰακώβου καί ἄρχισε ἡ έορτή τών Είσοδίων. Ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἡ έορτή διαδόθηκε σέ ὅλο τόν κόσμο.

Τίς ἀκολουθίες τής έορτῆς τών Είσοδίων τής Θεοτόκου τίς διαμόρφωσαν πολλοί ὕμνογράφοι. Σ' ὅλες τίς ἀκολουθίες κυριαρχεῖ ὁ χαρμόσυνος τόνος, γιατί μέ τήν Εἴσοδο τής Θεοτόκου προετοιμάζεται τό σχέδιο τής σω-

τηρίας τῶν ἀνθρώπων. Λέει τό Ἀπολυτίκιο: «Σήμερον τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τό προοίμιον, καί τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἡ προκήρυξις». Τό Κοντάκιο αἰτιολογεῖ τήν Εἴσοδο τῆς Παρθένου στό ναό λέγοντας ὅτι ἔτσι ἡ Παρθένος παρέμεινε ἀγία καί παρθένος καί κατέστη καθαρὸς ναὸς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Σωτῆρος. Λέει: «Ὁ καθαρῶτατος ναὸς τοῦ σωτῆρος, ἡ πολυτίμητος παστάς καί Παρθένος, τό ἱερόν θησαύρισμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, σήμερον εἰσάγεται ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου...». Τά ἀναγνώσματα τοῦ Ἑσπερινοῦ προέρχονται ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη καί σχετίζονται μέ τή σκηνή τοῦ Μαρτυρίου καί τόν ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων. Τό πρῶτο περιγράφει τή Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου. Τό δεύτερο ἐξιστορεῖ τά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομώντα. Στό τρίτο ὑπάρχει προφητεία γιά τήν παρθενία τῆς Θεοτόκου: «Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καί οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς».

Ἀπό τῆ γιορτῆ αὐτῆ τί μπορούμε νά ἐμπνευστοῦμε γιά τῆ ζωὴ μας;

Ὅπως ἡ Παναγία εἰσήχθηκε στόν ναὸ τοῦ Θεοῦ καί ἀφιερῶθηκε σ' Αὐτόν, ἔτσι κι ἐμεῖς νά εἰσαχθοῦμε στό ναὸ τοῦ Θεοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, νά ἀφιερῶθοῦμε σ' Αὐτόν ἐξαγιαζόμενοι. Ἡ ζωὴ μας μπορεῖ νά γίνει μία ζωὴ “πού εἰσάγεται στόν ναό”, μία ζωὴ πού νά εἶναι ἅγια καί καθαρὴ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀφιερῶμένη στόν Θεό. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε τά λόγια του ἀποστόλου Παύλου ὅτι ὁ κάθε χριστιανὸς εἶναι «ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Α΄ Κορ. 6,19).

Πῶς ἀφιερώνουμε τῆ ζωὴ μας στόν Θεό;

1. Μέ τήν ἀπόλυτη ἀγάπη στόν Θεό: «ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καί ἐξ ὅλης τῆς διανοίας...» καί τῆ θερμῆ πίστη στόν Θεό καί στήν ἀγάπη Του. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη καί ἡ πίστη μᾶς κάνουν νά ἐμπιστευόμαστε τοὺς ἑαυτοὺς μας καί τοὺς συγγενεῖς μας στὰ δυνατὰ χέρια τοῦ Οὐράνιου Πατέρα.

2. Μέ τήν ἀγιοποίηση κάθε στιγμῆς τῆς ζωῆς μας νιώθοντας ὅτι βρισκόμαστε μέσα στόν μεγάλο ναὸ τοῦ πανταχοῦ παρόντος Θεοῦ, τῆ γῆ μας. Τά καθημερινὰ ἔργα μας νά γίνονται σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Κυριακὴ νά εἶναι ἀφιερῶμένη στή λατρεία τοῦ Θεοῦ. Δέν χρειάζεται νά βρισκόμαστε σάν τήν Παναγία διαρκῶς στόν ναὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μπορούμε νά ἀφιερῶσουμε κάποιες ὥρες στή λατρεία τοῦ Θεοῦ. Εὐαρεστοῦμε τόν Θεό, ὅταν δέν βάζουμε τίποτα πάνω ἀπὸ τό θέλημά Του, οὔτε καί τόν ἑαυτό μας.

3. Μέ τὴ μίμηση τῆς Παναγίας στήν ἀγνότητα, στήν ταπείνωση καί στήν προσευχὴ τῆς. Ἡ Παρθένος κατὰ τόν Εὐαγγελισμό διαμαρτυρήθηκε στόν ἄγγελο τοῦ Θεοῦ γιά τήν γέννηση τοῦ Μεσσία λέγοντας: «Πῶς θά γίνει αὐτό, ἀφοῦ ἄνδρα δέν γνωρίζω;» (Λουκ. 1,34). Ὅταν ὁ ἄγγελος τῆς ἀπάντησε ὅτι αὐτό θά γίνει μέ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ ἔδειξε τήν ταπείνωσή της λέγοντας: «Εἶμαι ἡ δούλη τοῦ Κυρίου. Ἄς γίνει κατὰ τά λόγια σου» (Λουκ. 1,38). Τά λόγια αὐτὰ δείχνουν ὅτι ἡ Παρθένος Μαριὰμ ἦταν ἀφιερῶμένη στόν Θεό. Καί τέλος ἡ προσευχὴ, εἰ δυνατόν, νά καλύπτει κάθε στιγμὴ καί ἐνασχόληση τῆς ζωῆς μας. Μέ τήν προσευχὴ φανερώνουμε ὅτι αἰσθανόμαστε ὅτι τά πάντα στή ζωὴ μας τά ἐναποθέτουμε στήν ἀγάπη τοῦ οὐράνιου Πατέρα μας.

Οἱ γονεῖς τῆς Παναγίας τήν ἀφιέρωσαν στόν Θεό. Οἱ σημερινοὶ χριστιανοὶ γονεῖς ἔχουν ἱερό χρέος νά ὀδηγήσουν τά παιδιά τους κοντὰ στόν Θεό καί στήν Ἐκκλησία Του. Ἐπίσης ἐάν συμβεῖ ἕνα παιδί τους νά θέλει νά γίνει ἱερέας ἢ μοναχός, πρέπει νά χαίρονται. Εἶναι μεγάλη εὐλογία γιά τό σπίτι τους αὐτὴ ἡ ἀφιέρωση.

Ἄς προσπαθήσουμε νά ζήσουμε κι ἐμεῖς ἐνσυνείδητα τά προσωπικά μας εἰσόδια στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, γιά νά λειτουργήσουν μεταμορφωτικά στή ζωὴ μας τά ἁγιαστικά της μέσα. Τότε θά ἐλπίζουμε νά ζήσουμε καί τά οὐράνια εἰσόδιά μας στήν αἰώνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν. ■

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΝΙΚΗΤΑΣ Ο ΝΙΣΥΡΙΟΣ

του Ἀρχ. Στεφάνου Καλλιστή

Ο ἅγιος Νεομάρτυς Νικήτας γεννήθηκε στό Μανδράκι τῆς Νισύρου τό 1717 ἀπό γονεῖς εὐκατάστατους. Ὁ πατέρας του ὀνομαζόταν Νικόλαος καί ἦταν δημογέροντας στήν Νίσυρο. Ὁ ἅγιος Νικήτας γεννήθηκε στά δύσκολα χρόνια τῆς σκλαβιάς τῶν Τούρκων κατακτητῶν, πού ἡ ζωὴ τῶν χριστιανῶν ἦταν ἐφιαλτική. Μὲ ἄγριες φορολογίες, μὲ δήμευση περιουσιῶν, μὲ διωγμούς, μὲ ψευδεῖς κατηγορίες καί προσαγωγή σέ στημένες δίκες ἡ ζωὴ τους ἀπειλοῦνταν καθημερινά. Τίς περισσότερες φορές οἱ διώξεις αὐτές στόχευαν στόν ἐκμουςουλμανισμό τῶν χριστιανῶν.

Ἐκείνο τόν καιρὸ ἀντικείμενο διώξης ἔγινε ὁ πατέρας τοῦ Ἀγίου Νικήτα, ὁ Νικόλαος. Εἶχαν σκευωρήσει ἐναντίον του μὲ σοβαρές κατηγορίες.

Δέσμιο καί μέσα σέ κλίμα ἀντιχριστιανικό τὸν ὀδηγοῦν στό δικαστήριο. Ὁ Νικόλαος διαισθάνεται καί συμπεραίνει ἀπὸ τὴν ὅλη ἀτμόσφαιρα τὴν καταδίκη του. Ἀρχίζει ἡ δίκη καί τὰ πάντα εἶναι στητά. Σέ διάλειμμα τῆς δίκης, βαλτοῖ Τούρκοι τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου, τὸν πλευρίζουν καί προσπαθοῦν μὲ τὸν διάλογο νά πετύχουν τὴν ἀλλαξοπιστία του.

Ὁ ταπεινὸς Νικόλαος σκέπτεται τὴν οἰκογένειά του, πῶς ἂν χαθεῖ αὐτός, πῶς θὰ ἐπιβιώσουν ἐκεῖνοι; Γίνεται σεισμός μέσα του, θολώνει τὸ μυαλό του καί μὲ τὴν συνεχῆ πίεση τῶν Τούρκων νά ἀπαντήσει, λιποφυχάει καί λυγίζει καί δέχεται νά ἀσπαστεῖ τὸ Κοράνιο.

Γίνεται προδότης τῆς πίστεως, ἐγκαταλείπει τὸ φῶς καί ὀδεύει στό σκοτάδι.

Μὲ τὴν ὁμολογία του αὐτῆ, ὅτι ἀσπάζεται τὸν Μωαμεθανισμό, ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, κερδίζει τὴν ἐλευθερία του.

Οἱ συμπατριῶτες του Νισύριοι μαθαίνουν τὰ θλιβερά νέα. Ὁργίζονται καί ἀγανακτοῦν γιὰ τὴν ἀπόφασή του αὐτῆ. Θεωροῦν τὴν ἀλλαξοπιστία του πράξη ντροπῆς καί προδοσίας. Ξέρει καί ὁ ἴδιος πῶς ἀπὸ δῶ καί πέρα εἶναι ἀδύνατον νά ζήσει στήν Νίσυρο. Νύχτα μαζεύει τὰ πράγματά του καί ἀναχωρεῖ μὲ τὴν οἰκογένειά του στὴ Ρόδο. Ἐκεῖ ἄγνωστος μεταξὺ ἀγνώστων ζεῖ μαρτυρικά ἐλεγχόμενος ἀπ' τὶς τύψεις του. Ζητάει ἐργασία ἀπὸ τοὺς Τούρκους, αὐτοὶ τοῦ δίνουν, ἀλλὰ ἀπαιτοῦν καί ἀντάλλαγμα. Νά ἐξιλαμισθεῖ ὅλη ἡ οἰκογένεια. Καί αὐτό, δυστυχῶς, τὸ πετυχαίνουν εὐκολα καί γρήγορα. Μωαμεθανοὶ γίνονται ἡ γυναίκα του καί τὰ δύο παιδιὰ του. Ὁ Ἰωάννης πού ἦτανε δύο ἐτῶν καί ὁ Νικήτας πού ἦταν τριῶν μόλις μηνῶν.

Ὁ μικρὸς Νικήτας ἐξιλαμισθῆκε χωρὶς τὴ θέλησή του, δὲν γνώρισε Χριστὸ καί μεγάλωνε μὲ τούρρικα φρονήματα, εἶχε ὡς συντροφιά Τουρκόπουλα καί τὸ νέο ὄνομά του ἦταν Μεμέτης-Μεχμέτ.

Δὲν ἄργησε, ὅμως, νά ἐπέμβει ἡ Χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ μας, ὥστε ὁ μικρὸς Νικήτας νά ξυπνήσει ἀπ' τὸν λήθαργό του. Ἀφετηρία πνευματικῆς μεταστροφῆς καί γνωριμίας τοῦ Νικήτα μὲ τὸν Χριστό, στάθηκε ἓνα ἐπεισόδιο φιλονικίας μὲ ἓνα Τουρκόπουλο. Ἡ μητέρα τοῦ Τουρκόπουλου γνωρίζοντας τὴν ἱστορία τῆς οἰκογένειάς του, ὀργισμένη ἀπ' τὴν φιλονικία τῶν παιδιῶν, φωνάζει τὸν Νικήτα γκιαούρη καί ἄπιστο. Ὁ μικρὸς Νικήτας προβληματίζεται καί ζητᾷ ἐξηγήσεις ἀπ' τὴν μητέρα του. Ἡ μητέρα του μετά ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ παιδιοῦ της νά μάθει τὴν ἀλήθεια λυγίζει καί ὁμολογεῖ τὴν ἀλήθεια. Ἔτσι ὁ Νικήτας μαθαίνει τὸ ὀλισθηματὸς τῆς οἰκογένειάς του καί μέσα του γίνεται ἡ Ἀνάσταση! Τώρα ξέρει ὅτι εἶναι Ἕλληνας καί χριστιανὸς ὀρθόδοξος καί ἀκούει τὸ ὄνομά του τὸ χριστιανικὸ ἀπὸ τὴν μητέρα του: Νικήτας. Ἀρχίζει νά μισεῖ ἀπ' τὴν στιγμή ἐκείνη τὸ τούρικο περιβάλλον τῆς Ρόδου καί τοὺς Τούρκους γείτονές του. Παίρνει τὴν ἀπόφαση νά φύγει κρυφά ἀπὸ τὴν Ρόδο γιὰ ἄλλο νησί τοῦ Αἰγαίου. Βρίσκει ἓνα καιῖκι, μπαρκάρε καί φθάνει στὴ Χίο. Ἀποβιβάζεται στὴν περιοχὴ Λιθῆς Λιμένα τῆς Χίου καί ὀδεύει στό ἄγνωστο. Ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ τὸν ὀδηγεῖ στὴν Νέα Μονὴ τῆς Χίου. Ἐκεῖ ὁ Νικήτας χαίρεται πού βρέθηκε κοντὰ σέ μοναχοῦς γιὰ νά τὸν στηρίξουν στὴ χριστιανικὴ πίστη καί ζωὴ. Ὁ Νικήτας ἐμπιστεύεται τὸν ἡγούμενο τῆς Ἱ. Μονῆς πατέρα Μωυσῆ Κανακάρη καί τοῦ διηγεῖται τὸ δράμα τῆς οἰκογένειάς του. Ὁ ἡγούμενος τὸν καθησυχάζει, τοῦ λέει ὅτι ὁ Χριστὸς τὸν ἔχει φέρε ἤδη στό μοναστήρι καί τὸν διαβεβαιώνει ὅτι ἡ ζωὴ του θὰ ἀλλάξει ἀπὸ δῶ καί πέρα ριζικά. καί ἀρχίζουν τὴν κατήχησή του, ὥστε νά μάθει σωστά τὰ ὀρθόδοξα δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σέ λίγο χρονικὸ διάστημα μὲ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέα, πρώην Θηβῶν Μακαρίου, πού μόναζε στὴν Ἱ. Μονὴ τὸν χρίουν μὲ τὸ Ἅγιο Μύρο καί τὸν θεωροῦν μέλος τῆς ἀδελφότητος. Δουλεῖ γιὰ τὴν Ἱ. Μονὴ, νηστεύει, παίρνει μέρος στίς ἱερές ἀκολουθίες, δέχεται τὰ ἄχραντα μυστήρια. Ἄν καί ἔμεινε στὴ Μονὴ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, εἶχε ὅμως μεγάλη πνευματικὴ πρόοδο.

Σύντομα παίρνει τήν απόφαση νά πάει γιά λίγο στή σκήτη τῆς Ἱ. Μονῆς, στό σπήλαιο τῶν Ὁσίων Πατέρων, στό Προβάτιο ὄρος τῆς Χίου. Ἡ παραμονή του ἐκεῖ τοῦ προσφέρει τήν εὐκαιρία νά ζήσει μέ τήν προσευχή ἡμέρες καί νύχτες ἱερῆς κατάνυξης.

Φθάνει ἡ στιγμή τῆς ἀναχώρησής του ἀπό τήν Ἱ. Σκήτη. Ἀποχαιρετᾷ τούς πατέρες τῆς Σκήτης καί τούς ἀνακοινώνει τήν ἀπόφασή του νά ὁμολογήσει τήν πίστη στόν Χριστό ἐνώπιον τῶν Τούρκων. Ἀφοῦ στάθμευσε στή Νέα Μονή, ἀνακοινώνει στόν ἡγούμενο καί στούς πατέρες τήν ἀπόφασή του. Οἱ πατέρες βλέποντας τό νεαρό τῆς ἡλικίας του, νομίζουν ὅτι δέν θά ἀντέξει τά βασανιστήρια πού τόν περιμένουν, καί προσπαθοῦν νά τοῦ ἀλλάξουν τή γνώμη. Ὁ Νικήτας, ὅμως, ἐπιμένει ἀμετάπειστα στήν ἀπόφασή του νά ὁμολογήσει τόν Χριστό ὡς Θεό. Κατόπιν ἐξομολογεῖται καί πάλι στόν ἡγούμενο καί δέχεται τά ἄχραντα μυστήρια.

Τελικά μέ τή συγκατάθεση τοῦ ἡγουμένου καί τῶν πατέρων ἀναχωρεῖ ἀπό τήν Ἱ. Μονή καί φθάνει στή Χώρα τῆς Χίου. Ἐκεῖ συναντιέται μέ τόν φορατζή, τόν φοροεισπράκτορα τῆς πόλεως, τόν Κριμλή, ἄνθρωπο σκληρό καί κακότροπο. Ἐλέγχει τόν Νικήτα ἄν ἔχει πληρώσει τό χαράτσι καί τοῦ ζητᾷ νά δεῖ τήν ἀπόδειξη πληρωμῆς. Ὁ Νικήτας τοῦ λέει ὅτι δέν ἔχει τήν ἀπόδειξη, συλλαμβάνεται καί ὀδηγεῖται ὡς κρατούμενος στή θέση Βουνάκι. Ἐκεῖ συναντιέται μέ τόν παπα-Δανιήλ ὁ ὁποῖος τόν ἤξερε ὡς Τούρκο καί τόν χαιρετᾷ ὡς Μεμέτη καί τόν ρωτᾷ γιατί βρίσκεται ἐκεῖ. Ὁ Νικήτας τοῦ λέει ὅτι τόν συλλάβανε γιά τό χαράτσι καί ὁ παπάς τοῦ λέει: Ἀπό πότε οἱ Τούρκοι πληρώνουν φόρο; Ὁ Νικήτας ἀκούει τόν παπά νά τόν ἀποκαλεῖ Τούρκο, θυμώνει, ὀργίζεται καί ἀπαντᾷ: «Ἐγώ εἶμαι χριστιανός καί ὀνομάζομαι Νικήτας». Ὁ Κριμλής, ὅταν ἀκούει τόν διάλογο τοῦ παπα-Δανιήλ καί τοῦ νεαροῦ Νικήτα, προβληματίζεται καί τόν στέλνει στόν Ἀγά γιά ἀνακρίσεις. Στίς ἀρχές τοῦ τόπου ὁμολογεῖ τήν χριστιανική πίστη του καί ἐξιστορεῖ τήν περιπέτεια τῆς οικογένειάς του.

Οἱ Τούρκοι προσπαθοῦν νά τόν κρατήσουν στόν μωαμεθανισμό, ἀλλά δέν τά καταφέρουν. Ὁ Νικήτας γνωρίζει ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι παθιασμένοι καί σέ λίγο θά τόν βασανίσουν. Αἰσθάνεται τόν κλοιό τοῦ θανάτου νά τόν περισφίγγει. Διατηρεῖ μέ τήν Χάρη τοῦ Χριστοῦ τήν φυγχραιμία του. Τόν βρίζουν, τόν φτύνουν, τόν χτυπᾶνε, τόν κλωτσᾶνε, τόν γεμίζουν πληγές στό σῶμα καί ἀπό παντοῦ τρέχουν αἷματα. Αἰμό-

φυρτο τόν φυλακίζουν σέ ὑγρό καί ἀνήλιαγο μπουντρούμι. Ἐκεῖ τόν ἐπισκέπτονται μόνο οἱ βασανιστές του, γιά νά τόν ἀλλαξοπιστήσουν. Δέν καταφέρνουν τίποτα, ὁ νεαρός Νικήτας μέ παρρησία ἐπιμένει νά ὁμολογεῖ τήν πίστη του στόν Χριστό. Στό σκοτεινό καί ὑγρό κελί του δέχεται θεία φωτοχυσία, ὡς μήνυμα εὐλογίας ἀπ' τόν Θεό. Δέκα ἡμερόνυχτα παραμένει ταλαιπωρούμενος στό κελί τῆς φυλακῆς. Μετά τόν παραδίνουν στόν μανιασμένο ὄχλο.

Ἀρχίζουν νά τόν χτυποῦνε καί τόν ὀδηγοῦν στήν περιοχή Κάτω Αἰγιαλός, ὅπου γιά τελευταία φορά τοῦ ζητοῦν νά ὁμολογήσει πίστη στό Κοράνι.

Ὁ Νικήτας τούς λέει: «Χριστιανός εἶμαι, Νικήτας ὀνομάζομαι καί Νικήτας θέλω νά πεθάνω». Δήμιός του γίνεται ὁ ἴδιος ὁ Κριμλής, ὁ ὁποῖος τόν ἀποκεφαλίζει.

Τό αἷμα του ποτίζει τό εὐλογημένο χῶμα τῆς μαρτυρικῆς νήσου Χίου. Οἱ χριστιανοί λυποῦνται πού ἕνα παιδί χάνει ἔτσι τήν ζωή του, ἀλλά ἀπ' τήν ἄλλη χαίρονται, γιά τήν ἀντεξε τά μαρτύρια, δέν ὀλιγοπίστησε καί ἔγινε μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι ἡ 21η Ἰουνίου τοῦ 1732.

Αὐτή τήν ἡμερομηνία ἐορτάζει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τήν μνήμη του. Ἱερά λείψανα τοῦ ἁγίου εὐρίσκονται στήν Νέα Μονή τῆς Χίου, στόν ὁμώνυμο Ἱερό Ναό τοῦ ἁγίου Νικήτα στή Νίσυρο καί στήν Ἱ. Μονή Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὁρους (ιερά κάρα).

Στή Νίσυρο εὐρίσκεται μισοσειρωμένο τό πατρικό σπίτι τοῦ ἁγίου, καί στό λιμάνι τῆς Νισύρου, σέ ἀπόσταση 300 μ., εὐρίσκεται ὁ Ἱ. Ναός τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου.

Στήν ἐορτή τοῦ ἁγίου συμμετέχει πανηγυρικά ὁ ἱερός κληρός μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μητροπολίτη μας, καί ὁ πιστός ὀρθόδοξος λαός τῆς Νισύρου καί οἱ εὐλαβεῖς προσκυνητές πού ἔρχονται στό νησί.

Προηγεῖται ἑνεαήμερο ἱερῶν ἀκολουθιῶν μέ ἐσπερινό, μέ παράκληση τοῦ ἁγίου καί θεία Λειτουργία κάθε πρωί.

Τήν παραμονή τελεῖται πανηγυρικός Ἀρχιερατικός Ἐσπερινός καί τό πρωί Ἀρχιερατική θεία Λειτουργία, ὅπου στό τέλος γίνεται ἡ λιτανεῖα τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου καί τῆς Ἱεράς εἰκόνας τοῦ ἁγίου ἀπ' τόν Ἱερό Ναό του, στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, τῆς Ποταμήτισσας στό Μανδράκι τῆς Νισύρου.

Ἡ ἱερά εἰκόνα παραμένει ἐκεῖ τρεῖς ἐβδομάδες καί γυρίζει πάλι μέ πομπή καί φαλμωδίες στόν Ἱερό Ναό του. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσώπησης του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Κατά την ενθρόνιση του νέου Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Δανιήλ, την 30η Σεπτεμβρίου, τό Οικουμενικό Πατριαρχείο καί τόν Προκαθήμενο Αὐτοῦ ἐκπροσώπησαν οἱ Μητροπολίτες Ἑλβετίας κ. Ἱερεμίας καί Σασίμων κ. Γεννάδιος καί ὁ Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Κωνσταντῖνος Μύρων.

► Ἀγιασμό γιά τά θυρανοίξια τοῦ ἀνακαινισθέντος νέου Μητροπολιτικοῦ Οἴκου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πριγκιποννήσων τέλεσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης τήν 6η Ὀκτωβρίου.

► Διήμερη ἐπίσκεψη στήν Ἄγκυρα (8-9/10) πραγματοποίησε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, συνοδευόμενος ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Φιλαδελφείας κ. Μελίτων καί παράγοντες τῆς ὁμογενείας. Ὁ Πατριάρχης καί ἡ συνοδεία του συναντήθηκαν καί εἶχαν συνομιλίες μέ τόν Πρόεδρο τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας κ. Α. Γκιούλ, μέ τόν Πρόεδρο τῆς Μεγάλης Τουρκικῆς Ἐθνοσυνέλευσης, μέ τόν Ὑπουργό Τουρισμοῦ καί Πολιτισμοῦ καί τόν Ἀρχηγό τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης. Στούς συνομιλητές του ὁ Πατριάρχης ἔθεσε τά θέματα καί τά προβλήματα πού ἀφοροῦν τόσο τό Πατριαρχεῖο ὅσο καί τήν ὁμογένεια, λαμβάνοντας ὑποσχέσεις ὅτι θά συνδράμουν θετικά στήν ἐπίλυσή τους.

► Συνεχίστηκε μέ ἐπιτυχία ὁ ἐπίσημος Θεολογικός Διάλογος μεταξύ Ὁρθόδοξου καί Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μέ συνάντηση τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου, ἀπό 8 ἕως 14 Ὀκτωβρίου, στή Ραβέννα τῆς Ἰταλίας. Ἀπό Ὁρθόδοξης πλευρᾶς προήδρευσε ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης καί ἀπό Ρωμαιοκαθολικῆς ὁ Καρδινάλιος Walter Kasper. Κατά τή συνάντηση ἔλαβαν μέρος ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἐκτός τῆς Βουλγαρικῆς, τῆς ὁποίας οἱ ἀντιπρόσωποι δέν προσῆλθαν λόγω ἐσωτερικῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας τους.

► Ἐπίσκεψη στή Γεωργία, ἀπό 12 ἕως 16 Ὀκτωβρίου,

πραγματοποίησε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προκειμένου νά παραστεῖ στίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τά 1.400 χρόνια ἀπό τήν ἵδρυση τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τήν 30η ἐπέτειο πατριαρχίας τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας κ. Ἡλιοῦ τοῦ Β΄.

► Τήν Κυριακή 14 Ὀκτωβρίου τελέσθηκε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τό ἐπίσιο μνημόσυνο διά τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γέροντος Ἐφέσου κυροῦ Χρυσοστόμου.

► Στή Νεάπολη τῆς Ἰταλίας μετέβη ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κατόπιν

προσκήσεως τόσο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νεάπολης, τοῦ ὁποίου ἀνακηρύχθηκε ἐπίτιμος Διδάκτωρ, ὅσο καί τῆς μεγαλύτερης ὀργάνωσης Ρωμαιοκαθολικῆς Νεολαίας, ὅπου συμμετεῖχε καί ὁμίλησε σέ διεθνές συνέδριο γιά τήν εἰρήνη. Τήν Κυριακή 21η Ὀκτωβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος συναντήθηκε, στό περιθώριο τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, μέ τόν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ καί τόν Ἰταλό Πρωθυπουργό κ. Ρ. Πρόντι.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέβη ἐκ νέου, ἀπό 29 ἕως 31 Ὀκτωβρίου, εἰς Ἄγκυρα καί συμμετεῖχε εἰς τήν δεξίωση γιά τήν ἐορτή τῆς Δημοκρατίας, εἰς τό Προεδρικό Μέγαρο. Κατά τήν παραμονή του εἰς Ἄγκυρα ὁ Πατριάρχης εἶχε συναντήσεις καί συνομιλίες μέ τούς Ὑπουργούς Ἐξωτερικῶν, Δικαιοσύνης, Ἐθνικῆς Παιδείας, Ἐσωτερικῶν, μέ τόν Ἀντιπρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως καί Ὑπουργό Ἐπικρατείας, ἀρμόδιο γιά τά θέματα τῶν Βακουφίων, οἱ ὁποῖοι καί ὑποσχέθηκαν τήν συμβολή τους διά τήν ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ρωμαίικης Κοινότητος. Ὁ Πατριάρχης συναντήθηκε, ἐπίσης, μέ τόν Νούντιο τοῦ Βατικανοῦ καί τόν Ἑλληνα Πρέσβη.

► Ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος, κατά τίς ἐργασίες της

εις τις αρχές Νοεμβρίου, προήγαγε τον Τιτουλάριο Μητροπολίτη Σασίμων κ. Γεννάδιο εις έν ενεργεία Μητροπολίτη του Οικουμενικού Θρόνου, ανυψώσας εις τό πρόσωπο αὐτοῦ τήν Ἱερά Μητρόπολη Σασίμων εις έν ενεργεία Μητρόπολη τῆς Μητροπόλεως Ἐκκλησίας.

► Τήν 2α Νοεμβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐδέχθη, παρουσία τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν, τόν Ὑφυπουργό Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Θεόδωρο Κασσίμη. Τό μεσημέρι ὁ Πατριάρχης παρέθεσε γεῦμα ἐπ' εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 16ετίας ἀπό τῆς ἐνθρονίσεώς του εις τόν Πάνσεπτο Οἰκουμενικό Θρόνο, εις τό ὅποιο παρεκάθησαν οἱ Συνοδικοί Μητροπολίτες καί ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ὁ κ. Ὑφυπουργός καί ἄλλοι. Ἐκ μέρους τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας τόν Πατριάρχη προσεφώνησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐάγγελος, ὁμίλησε, ἐπίσης, ὁ κ. Ὑφυπουργός καί ἀντιφώνησε ὁ Πατριάρχης.

► Στήν Βουλγαρία μετέβη, ἀπό 14 ἕως 15 Νοεμβρίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προκειμένου νά ἀναγορευθεῖ ἐπίτιμος Διδάκτωρ του Κρατικοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθηκονομικῶν Σπουδῶν καί Τεχνολογιῶν Πληροφορικῆς. Κατά τήν παραμονή του ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τόν Μακ. Πατριάρχη Βουλγαρίας κ. Μάξιμο, περιστοιχούμενο ἀπό μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, ἐνῶ εἶχε συναντήσεις μέ τόν Βασιλέα Συμεών, τόν Ὑπουργό Ἐσωτερικῶν, τόν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς. Ἡ συνάντησις μέ τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας ἀκυρώθηκε λόγω ἀδιαθεσίας του κ. Προέδρου.

► Ὁ Πατριάρχης, τήν 18η Νοεμβρίου, συνοδευόμενος ἀπό τόν Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Ἐλπιδοφόρο μετέβη εις τήν νῆσο Χάλκη καί ἐπισκέφθηκε τήν Ἱερά Σκήτη τῆς Θείας Μεταμορφώσεως του Σωτῆρος Χριστοῦ ἡ ὁποία ὑπέστη μεγάλες ζημίες κατά τήν ἀπόπειρα κατεδαφίσεώς της ἀπό τό Δασαρχεῖο Πριγκηποννήσων.

► Τήν 29η Νοεμβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπικοινωνήσας τηλεφωνικῶς μέ τόν ἀσθενοῦντα Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλο προκειμένου νά του ἐκφράσει, διά μία ἀκόμη φορά, τήν ἀδελφική του ἀγάπη καί συμπάραστασις εις τήν δοκιμασίαν του. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εὐχαρίστησε τόν Πατριάρχη γιά τό ἐνδιαφέρον καί τήν ἀγάπη του καί εὐχήθηκε εις Αὐτόν τά δέοντα ἐπ' εὐκαιρία τῆς θρονικῆς ἐορτῆς τῆς Μητροπόλεως Ἐκκλησίας.

► Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία μέ λαμπρότητα ἐτίμησε καί φέτος τόν ἱδρυτή της Ἀπόστολο Ἀνδρέα καί ἐόρτασε τήν θρονική της ἐορτή. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης

κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς καί προεξῆρχε τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας τήν ἐπομένη. Κατά τήν Λειτουργία ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε τήν εις πρεσβύτερον χειροτονία του Πανοσιολ. Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου κ. Στεφάνου καί του ἀπένευσε τό ὄφθικιον του Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἁγίας του Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τόν Θεῖο Λόγο ἐκήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Θεόκλητος. Στήν Θ. Λειτουργία παρέστη καί ἡ ἐπίσημος, ὑπό τόν Καρδινάλιο κ. Walter Kasper, ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποία καί προσεφώνησε ὁ Πατριάρχης, ἐνῶ ὁ ἐπικεφαλῆς Καρδινάλιος ἀνέγνωσε τό προσωπικό μήνυμα του Πάπα Βενεδίκτου του ΙΣΤ'. Ἀκολούθησε δεξίωσις στήν Αἴθουσα του Θρόνου κατά τήν ὁποία ὁμίλησαν ὁ νεοχειροτονηθείς Μέγας Πρωτοσύγκελλος καί ὁ Πατριάρχης.

► Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐξέφρασε τήν Πατριαρχική Αὐτοῦ εὐαρέσκειαν πρὸς τόν μέχρι τουδε Πρωτοσυγκελλεῦντα Σεβ. Μητροπολίτη Ἰκονίου κ. Θεόληπτο διά τήν ἐπί δέκα συναπτά ἔτη εὐορκο διακονία του ἀπό τήν ὑπεύθυνη θέση τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας.

► Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τόν προκαθήμενο Αὐτοῦ ἐπισκέφθηκε, τήν 30η Νοεμβρίου, ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆς Σερβίας κ. Boris Tadić.

► Ἐπ' εὐκαιρία τῆς θρονικῆς ἐορτῆς τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας πραγματοποιήθηκε, τό ἑσπέρας τῆς 4ης Δεκεμβρίου, δεξίωσις εις τά Πατριαρχεῖα πρὸς τιμὴν τῆς ὁμογένειας, κατά τήν ὁποίαν παρέστησαν Ἀρχιερεῖς καί Ὀφφικίαλοι, ἐπίσημοι παράγοντες τῆς ὁμογένειας καί πλῆθος κόσμου.

► Μέ λαμπρότητα ἐορτάσθηκε εις τά Πατριαρχεῖα ἡ μεγάλη ἐορτή τῆς Γεννήσεως του Θεανθρώπου. Τήν παραμονή ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε εις τόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς καί ἄκουσε, εις τήν Αἴθουσα του Θρόνου, τά πατροπαράδοτα κάλαντα τῶν Χριστουγέννων ἀπό ὁμίλους μαθητῶν τῆς ὁμογένειας. Ἀνήμερα τῆς ἐορτῆς ὁ Πατριάρχης προεξῆρχε τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας. Ἡ Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις ἀναγνώσθηκε ἀπό τόν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Ἐλπιδοφόρο. Τό ἀπόγευμα τόν Πατριάρχη ἐπισκέφθηκε ὁ Δήμαρχος τῆς περιοχῆς καί εὐχήθηκε εις Αὐτόν καί τήν ὁμογένειαν τά εἰκότα ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΙΕΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΞΕΙΣ

Μέ επιτυχία πραγματοποιήθηκαν οί Ἱερατικές Συνάξεις τῶν μηνῶν Ὀκτωβρίου καί Νοεμβρίου. Σπίν πρώτη, ἡ ὁποία φιλοξενήθηκε στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου εἰσηγητής ἦταν ὁ Ἄρχιμ. Χρυσόστομος Κουλουριώτης, Ἡγούμενος τῆς ἱ. Μονῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Μαζίου Μεγάρων, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τό θέμα: «Ἐκκοσμίκευση, ὁ ὕψαλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς». Σπίν δεύτερη, ἡ ὁποία ἔγινε στόν ἱ. ἑνοριακό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ, προσκεκλημένος ἦταν ὁ Ἄρχιμανδρίτης Μακάριος Γρινιεζάκης, Ἱεροκῆρυξ τῆς ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, ὁ ὁποῖος εἰσηγήθηκε μέ θέμα: «Ἡ ποιμαντική διακονία τῶν Κληρικῶν».

Ἐπίσης τήν Παρασκευή 28 Δεκεμβρίου σπίν αἴθουσα τῶν Γραφείων τῆς ἱ. Μητροπόλεως πραγματοποιήθηκε Σύναξις τῶν Ἐξομολόγων-Πνευματικῶν κατά τήν ὁποία εἰσηγήθηκε ὁ Σεβασμιώτατος καί ἀκολούθησε ἐποικοδομητικός καί γόνιμος διάλογος.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΝΕΑΣ ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ

Τήν Κυριακή 21 Ὀκτωβρίου στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ ἱ. ἑνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου ἔλαβε χώραν δωροέκθεση ὑπέρ ἐνισχύσεως τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλοχίου.

Τό πρωῒ τῆς Κυριακῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ὡς ἄνω ἱερό Ναό καί ὠμίλησε πρὸς τό πολυπληθές ἐκκλησίασμα ἀναφερθεῖς στό ἐπιτελούμενο σπίν Νέα Ζηλανδία πολυσχιδές ἐκκλησιαστικό ἔργο, προτρέψας τούς πιστούς νά στηρίζουν τήν προσπάθεια καί εὐχαριστήσας τούς διοργανωτές γιά τόν κόπο τους.

Ἡ ἀνταπόκριση τοῦ κόσμου ὑπῆρξε συγκινητική, συγκεντρώθηκε δέ τό ποσόν τῶν 18.000 Εὐρώ.

Ι. ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Τό ἀπόγευμα τῆς Τετάρτης 17 Ὀκτωβρίου ἔλαβε χώραν ἡ ὑποδοχή τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Λουκά σπίν κωμόπολη Ἀφάντου, τῆς ὁποίας καί εἶναι πολιοῦχος. Τό λείψανον ἐδωρήθη στόν ἱ. Ἐνοριακό Ναό ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Αὐστρίας κ. Μιχαῖλ.

Κατά τήν τελετή τῆς ὑποδοχῆς προσεφώνησαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, ὁ Προϊστάμενος τῆς

Ἐνορίας π. Γεώργιος Καπάκας καί ὁ Δήμαρχος Ἀφάντου κ. Σάββας Παπασταματίου, οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν τήν σημασία τοῦ γεγονότος καί ἐξέφρασαν τήν εὐγνωμοσύνη τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τόν Ἅγιον Αὐστρίας γιά τήν εὐγενική προσφορά του.

Ἀκολούθησε ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός καί ἡ Λιτανεία τῆς Εἰκόνης καί τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Μέ ξεχωριστή λαμπρότητα ἡ πόλη τῆς Ῥόδου πανηγύρισε τήν μνήμη τοῦ πολιοῦχου τῆς Ἁγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, τήν Τετάρτη 14 Νοεμβρίου, μέ τήν συμμετοχή τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Σύμης κ. Χρυσοστόμου, Καρπάθου καί Κάσου κ. Ἀμβροσίου, Μιλίτου κ. Ἀποστόλου, Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπαλαίας κ. Παΐσιου, Σισανίου καί Σιατίστης κ. Παύλου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἐμμανουῆλ καί τήν παρουσίαν τῶν ἐκπροσώπων τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί φορέων.

Τό ἐσπέρας τῆς Τρίτης 13 Νοεμβρίου στόν ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος καί ὅπου θησαυρίζεται τμήμα τοῦ τιμίου Λειψάνου, ἐψάλη ὁ Μέγας πανηγυρικός Ἑσπερινός χο-

ροστατούντος του Ἁγίου Σισανίου καὶ Σιατίσσης, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκήρυξε ἐμπνευσμένα τὸν θεῖο Λόγον ἀναφερθεὶς στὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου καὶ τὸ διαχρονικὸ μῆνυμά του. Μετὰ τὸν Ἑσπερινὸν περετέθη δεῖπνο σπὴν Ἐνωτέρα Σχολὴ Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων.

Τὴν κυριώνη ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς κατὰ τὸν Ὅρθρο ἐχοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Μιλήτου. Τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῆς Λιτανείας προέστη ὁ Ἅγιος Καρπάθου, ἐνῶ τὸν θεῖο Λόγον ἐκήρυξε ὁ Ἱεροκῆρυξ τῆς ἱ. Μητροπόλεως Ἀρχιμανδρίτης Νεκτᾶριος Πόκας. Μετὰ τὴν Λιτανεία καὶ τὴν δεξίωση στὸ Δημοτικὸ Μέγαρο τοῦ Δήμου Ροδίων παρετέθη γεῦμα ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Ροδίων κ. Χατζῆ Χατζνευθυμίου σπὴν Ἐνωτέρα Σχολὴ Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων, ὅπου παρεκάθισαν οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν.

Κατὰ τὴν πανήγυριν ἔψαλαν τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου Ἱεροσαλιτῶν Ρόδου καὶ περιχώρων, ἐνῶ συγκινητικὴ ἦταν καὶ ἐφέτος ἡ συμμετοχὴ τῶν Σχολείων τῆς πόλεως καὶ τοῦ πληρώματος τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ

Μετὰ τὴν Λιτανεία τῆς μνήμης τοῦ πολιούχου μας Ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου πραγματοποιήθηκε σπὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δήμου Ροδίων ἡ σεμνὴ καὶ συγκινητικὴ τελετὴ ἀποδόσεως τοῦ «Χρυσοῦ Μεταλλίου τῆς πόλεως Ρόδου» πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην πρῶν Ρόδου κ. Ἀπόστολον.

Σπὴν ἀρχὴ τῆς τελετῆς ἀνεγνώσθη ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μιλήτου κ. Ἀπόστολο τὸ συχαρητήριο Γράμμα τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καὶ σπὴ συνέχεια τὸ ψήφισμα Ἀπονομῆς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Μάνο Κόνσολα. Προσεφώνησαν ὁ Δήμαρχος Ροδίων κ. Χατζῆς Χατζνευθυμίου καὶ οἱ κ.κ. Ἐμμανουὴλ Γλυνός καὶ Σάββας Καραγιάννης ὡς ἐκπρόσωποι τῆς μείζονος καὶ τῆς

ἐλάσσονος μειοψηφίας ἀντίστοιχα καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, οἱ ὁποῖοι ἐξῆραν τὴν προσφορὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Ἀποστόλου σπὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ κοινωνία. Στὸ τέλος ὠμίλησε ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης ὁ ὁποῖος διὰ θερμῶν λόγων ἐξεδήλωσε τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ εὐχαρίστησε τὸν Δήμαρχο καὶ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο διὰ τὴν ὑψηλὴ τιμὴ πρὸς τὸ πρόσωπό του.

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τὴν εὐάρεσκεία καὶ τὸν ἔπαινο τῆς Ἐκκλησίας ἐξέφρασε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας πρὸς τοὺς Συνταξιούχους Ἐφημερίους Πρωτοπρεσβύτερον κ. Μιχαὴλ Σκουλῆ, πρῶν Ἐφημέριο Κοσκινοῦ, καὶ Ἀρχιμανδρίτη Γεώργιο Καλιβούρη, πρῶν Ἐφημέριον Ἀρνίθας, κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία ἀντιστοίχως στὸν ἱ. ἐνοριακὸ Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ, τὴν Κυριακὴ 18 Νοεμβρίου, καὶ στὸν ἱ. ἐνοριακὸ Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου Ἀρνίθας, τὴν Κυριακὴ 16 Δεκεμβρίου.

Στὶς προσφωνήσεις τοῦ ὁ Σεβασμιώτατος ἐξῆρε τὴν πολυετῆ προσφορὰ καὶ τὸ ἱερατικὸ ἦθος τῶν τιμωμένων Ἱερέων καὶ εὐχήθηκε πρὸς αὐτοὺς τὰ δέοντα. ■

Εὐχαριστοῦμε τοὺς δωρητὲς τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ἰδρύματος καὶ τοῦ Εὐαγοῦς Ἰδρύματος Ὑποτροφιῶν:

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΙΑΝΝΕΛΗ 50 €, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΔΩΔ/ΣΟΥ 60 €, ΑΓΓΕΛΙΚΗ, ΚΛΥΤΙΑ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ 150 €, ΤΑΖΟΣ ΚΑΙ ΚΛΥΤΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ 100 €, ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΔΗΛΑΒΕΡΑΚΗ 140 €, ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΔΑΜΑΚΗΣ 100 €, ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ 100 €, ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΚΑΣ 200 €, ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΡΩΤΟΛΑΤΗΣ 100 €, ΟΙΚ. ΓΙΩΤΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗ 70 €, ΟΙΚ. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΖΕΡΒΑΝΟΥ 30 €, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΙΟΥ 100 €, ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΡΟΔΟΥ 500 €, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ 15.000 €, ΠΑΝΤ. ΔΙΑΚΟΓΕΩΡΓΙΟΥ 50 €, ΟΙΚ. ΗΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΤ. ΜΙΧΑΛΑΡΕΑ 50 €, ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ 50 €, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΥΔΗΣ 45 €, ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΒΑ 100 €, ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΩΔ/ΣΟΥ 3.120 €.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Πά νά μεταλάβουν στίς μεγάλες γιορτές τῆς χριστιανοσύνης, Χριστούγεννα καί Πάσχα, πολλοί χριστιανοί συνηθίζουν νά προσέρχονται στό μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως. Αὐτή ἡ ἔστω κι ἀραιή ἐξομολόγησι εἶναι ὠφέλιμη στήν πνευματική πρόοδο. Τό κακό εἶναι πού πολλοί, ἐπειδή τό θέλει ἡ μεγάλη ἡμέρα, κοινοῦν χωρίς ἐξομολόγησι. Κοινοῦν, δυστυχῶς, ἀνεξομολόγητοι ὄχι μόνον οἱ χριστιανοί τῶν μεγάλων γιορτῶν, ἀλλά καί πολλοί συχνά ἐκκλησιαζόμενοι χριστιανοί. Καί οἱ δύο αὐτές κατηγορίες τῶν χριστιανῶν δέν πιστεύουν στήν ἀξία τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως.

ἽΟ Χριστός, ὅταν προετοίμαζε τούς μαθητές Του γιά τό πάθος Του, τούς εἶπε πῶς: «ἦρθε γιά νά δώσει τή ζωή Του γιά νά λυτρώσει πολλούς ἀπό τήν ἁμαρτία» (Ματθ. 20,28). Ἀργότερα, ὅταν στό Μυστικό Δεῖπνο παρέδιδε τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἐπανελάβε στους μαθητές Του ὅτι ἡ θυσία Του γίνεται «εἰς ἄφεισι ἁμαρτιῶν» (Ματθ. 26,28). ἽΟ Ἵοσαῖας προφητεύει καθαρά γιά τή συγχωρητική ἀξία τοῦ πάθους τοῦ Μεσσία. Γράφει χαρακτηριστικά: «Μά ἦταν αἰτία οἱ ἁμαρτίες μας πού αὐτός πληγώθηκε, οἱ ἀνομίες μας πού αὐτός ἐξουθενώθηκε. Πά χάρις τῆς δικῆς μας σωτηρίας, ἐκεῖνος τιμωρήθηκε καί στίς πληγές του θρήκαμε ἐμεῖς τή γιαιτρεία... Μά ὁ Κύριος ἔκανε νά πέσει πάνω του ὅλον μας ἡ ἀνομία... γιά τίς ἁμαρτίες μας χτυπήθηκε ἀπό τόν θάνατο... Θά ἐλευθερώσει πολλούς ἀπό τήν ἐνοχή, γιατί θά πάρει ἐπάνω του τίς ἁμαρτίες τους... Αὐτός πολλῶν τίς ἁμαρτίες βάσταξε καί μεσιτεύει ὑπέρ τῶν ἁμαρτωλῶν» (Ἵοσαῖας 53, 5-12).

ἽΟ Χριστός μετά τό πάθος Του καί τήν ἀνάστασή Του ἴδρσε τό μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως λέγοντας στους μαθητές Του: «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιο, ἐάν σέ κάποιους συγχωρεῖτε τίς ἁμαρτίες, συγχωροῦνται σ' αὐτούς ...» (Ἵω. 20, 22-23). Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται ξεκάθαρα πῶς στήν Ἵεφεσο πολλοί εἰδωολάτρεις, πού πίστευαν στόν Χριστό, ἔρχονταν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων καί ἐξομολογοῦνταν δημόσια τίς ἁμαρτωλές πράξεις τους (Πρ. 19,18).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΔΙΚΟΤΗΤΑ

Κάθε χρόνο τῆς ζωῆς μας ἐναλλάσσονται περιοδικά οἱ τέσσερις ἐποχές του καί οἱ δώδεκα μῆνες του μέ τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά καί τίς γιορτές τους. Τήν πρωτοχρονιά, καθῶς κλείνει ὁ κύκλος τοῦ περασμένου ἔτους κι ἀνοίγει ὁ κύκλος τοῦ νέου ἔτους, δέν σκεφτόμαστε τήν ἀπώλεια ἐνός ἔτους τῆς ζωῆς μας ἀλλά μάς διακατέχει ἡ ἐλπίδα πῶς ὁ καινούργιος χρόνος θά εἶναι καλύτερος ἀπό τόν περασμένο.

Τά παιδιά αἰσθάνονται ἔντονα τή ροή τοῦ χρόνου, ἐπειδή κάθε ἔτος βλέπουν ἀλλαγές στό σῶμα τους καί στήν ψυχοσύνθεσή τους. Στή μέση ἡλικία, ἐπειδή δέν ὑπάρχουν ἔντονες σωματικές καί ψυχικές ἀλλαγές, τά χρόνια περνῶν τό ἕνα μετά τό ἄλλο ἀνεπαίσθητα. Φθάνουν στά πενήντα τους καί νομίζουν ὅτι θρίσκονται ἀκόμη στά εἴκοσι. Στήν τρίτη ἡλικία, πού ξαναρχίζουν οἱ ἀλλαγές μέ τήν παρουσία τῶν ἀσθενειῶν τῆς φθορᾶς τοῦ σώματος καί τῶν συμπτωμάτων ψυχικῆς κόπωσης, ἐπανερχεται ἡ αἴσθησι τῆς ροῆς τοῦ χρόνου. Σέ πολλούς συνταξιούχους, ἐπειδή δέν ἔχουν κάποια ἀπασχόλησι, δέν περνάει γρήγορα ὁ χρόνος. Πολύ χειρότερα συμβαίνει στους βαριά ἀσθενεῖς. Πολλοί ἡλικιωμένοι, καθῶς κυλοῦν τά

χρόνια τους καί πλησιάζουν στό τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς τους, καταλαβαίνουν πόσο ψεύτικη καί παροδική εἶναι ἡ παρούσα ζωή καί ἀναζητοῦν παρηγοριά στήν πίστιν στόν Θεό καί στήν προοπτική τῆς μεταθανάτιας ζωῆς. Ἵάν αὐτή ἡ διαπίστωση ἐρχόταν πῶ νωρίς, θά ἀποφεύγονταν πολλά ἐπιπόλαια σφάλματα καί πολλές ἁμαρτίες.

ΠΟΛΥΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ζοῦμε σέ μία κοινωνία μέ πολλούς μετανάστες. ἽΟ κάθε μετανάστης φέρνει μαζί του τόν τοπικό πολιτισμό τῆς πατρίδας του καί τή θρησκεία του. ἽΑπέναντι τῶν μεταναστῶν ὑπάρχει ποικιλία ἀντιμετώπισης. ἽΗ ἽΕκκλησία, ὅπως ὁ Χριστός, σέβεται τή θρησκευτική ἐλευθερία τῶν ἀλλοθρήσκων, ἀλλά ἔχει τήν ἱερή ὑποχρέωσι νά περιφρουρεῖ τό ποιμνιό της ἀπό τούς προσηλυτισμούς καί τίς θρησκευτικές προπαγάνδες. Δέν εἶναι ἄγνωστη ἡ ὑπαρξη πολλῶν προσηλυτιστικῶν προπαθειῶν ἀπό ἀνατολικές θρησκείες καί δυτικές αἰρέσεις καί ἡ θρησκευτική προσχώρησι σέ αὐτές μεγάλου ἀριθμοῦ ἀφελῶν χριστιανῶν.

ἽΗ ἽΑγία Γραφή μάς τονίζει τήν ἀπολυτότητα τῆς ἀποκάλυψης τῆς ἽΑγίας Γραφῆς (Ψαλμ. 95,5). ἽΕμεῖς ὡς χριστιανοί χρειάζεται νά ἐμβαθύνουμε στήν πίστιν μας καί νά ζοῦμε τήν πνευματική ζωή πού προσφέρει ἡ ἽΕκκλησία μας. ἽΕτσι κι ἐμεῖς θά αἰσθανόμαστε πληρότητα ζωῆς καί θά δίνουμε μέ τή ζωή μας καλή μαρτυρία στό περιβάλλον μας.

ΨΥΧΑΣΘΕΝΕΙΣ

Τά τελευταία χρόνια σύμφωνα μέ ἀναφορές ψυχιάτρων καί φαρμακοποιῶν αὐξήθηκε ἡ χρήση διαφόρων ψυχοφαρμάκων (ἀντικαταθλιπτικῶν, ἡρεμιστικῶν...). ἽΌπως ἀναφέρουν οἱ ψυχίατροι τό δεκαπέντε τοῖς ἑκατό τοῦ πληθυσμοῦ πάσχει λίγο ἡ πολύ ἀπό ψυχικό νόσημα ποσοστό πού τείνει νά αὐξήθει.

Τί φταίει γιά τήν αὐξησι τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν καί νοσημάτων;

Πέρα ἀπό τίς γενετικές ἀνωμαλίες ὑπάρχουν πολλοί περιβαλλοντικοί καί κοινωνικοί παράγοντες, πού εὐνοοῦν τήν ἐμφάνισι τῶν ψυχασθενειῶν. ἽΗ μόλυνσι τοῦ περιβάλλοντος καί τῶν τροφῶν ἐπηρεάζουν τή λεπτή ἰσορροπία τῶν στοιχείων τοῦ νευρικοῦ συστήματος. ἽΗ ἔκθεσι στή ραδιενέργεια καί στά ἡλεκτρομαγνητικά κύματα ἐπηρεάζουν καί τόν ψυχοσμό τῶν ἀνθρώπων. Τό ἄγχος τῆς σύγχρονης καταναλωτικῆς καί πολύ ἀπαιτητικῆς ζωῆς πολλοί εὐαίσθητοι δέν τό ἀντέχουν καί ἀναπτύσσουν ψυχικές διαταραχές.

ἽΗ κεντρικότερη αἰτία τῆς ἐμφάνισης τῶν ψυχασθενειῶν εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσι ἀπό τόν Θεό. ἽΟ ἀπιστος στηρίζεται στόν ἀδύναμο ἑαυτό του, εἶναι ἐγωιστής, ζεῖ μέσα στήν ἀβεβαιότητα, στήν ἀνασφάλεια καί στήν ἀγωνία. ἽΟ ἁμαρτωλός, πού καταπατεῖ τήν ἠθική, ζεῖ κάτω ἀπό τό θῆρος τῶν τύψεων καί τῶν ἐνοχῶν. ἽΌλα αὐτά εἶναι ψυχασθενικοί παράγοντες. ἽΑντίθετα ὁ πιστός χριστιανός πού ζεῖ συνειδητῆ πνευματική ζωή εἶναι ταπεινός, ἀγαπᾷ τόν Θεό καί δέν φθάνει στήν ἀπελπίσι, στήν κατάθλιψι καί στήν ἀπογοήτευσι. ■

ἽΑρχιμ. Μ. Π.

